

Міністерство надзвичайних ситуацій України

**Український науково-дослідний інститут
цивільного захисту**

СТАТУТ

дій у надзвичайних ситуаціях

Частина 1

**(Органи управління, аварійно-рятувальні підрозділи
Оперативно-рятувальні служби цивільного захисту)**

**Затверджено наказом МНС України
від "___" _____ 2011 року №___**

Київ – 2011

Статут дій у надзвичайних ситуаціях визначає основи організації та проведення аварійно-рятувальними формуваннями Оперативно-рятувальної служби цивільного захисту центрального органу виконавчої влади, який забезпечує формування та реалізацію державної політики у сфері цивільного захисту, аварійно-рятувальних та інших невідкладних робіт з ліквідації надзвичайних ситуацій самостійно, а також у взаємодії з іншими підрозділами сил цивільного захисту.

ЗМІСТ

	Стор.
Загальні положення	5
Розділ перший	
УПРАВЛІННЯ ПРИ ЛІКВІДАЦІ НАДЗВИЧАЙНИХ СИТУАЦІЙ	15
Сутність управління.....	15
Основи та порядок роботи керівника органу управління (підрозділу)	
Оперативно-рятувальної служби цивільного захисту.....	19
Пункти управління.....	20
Організація зв'язку.....	24
Розділ другий	
ПІДГОТОВКА ДО ПРОВЕДЕННЯ АВАРІЙНО-РЯТУВАЛЬНИХ ТА ІНШИХ НЕВІДКЛАДНИХ РОБІТ	27
Розділ третій	
ДІЇ АВАРІЙНО-РЯТУВАЛЬНИХ ПІДРОЗДІЛІВ ПІД ЧАС ПРОВЕДЕННЯ АВАРІЙНО-РЯТУВАЛЬНИХ ТА ІНШИХ НЕВІДКЛАДНИХ РОБІТ	35
Дії аварійно-рятувальних підрозділів під час ліквідації наслідків надзвичайних ситуацій, пов'язаних із землетрусом.....	35
Дії аварійно-рятувальних підрозділів під час ліквідації наслідків надзвичайних ситуацій внаслідок вибуху.....	38
Дії аварійно-рятувальних підрозділів під час ліквідації наслідків надзвичайних ситуацій, пов'язаних із сильним вітром, ураганом, бурею, смерчем, тайфуном.....	40
Дії аварійно-рятувальних підрозділів під час ліквідації наслідків надзвичайних ситуацій, пов'язаних із обвалом, зсувом, селем, зі сходом снігової лавини.....	42
Дії аварійно-рятувальних підрозділів під час ліквідації наслідків надзвичайних ситуацій, пов'язаних із повінню, паводком, підтопленням, катастрофічним затопленням, цунамі.....	44
Дії аварійно-рятувальних підрозділів під час ліквідації наслідків аварії на хімічно-небезпечних об'єктах.....	47
Дії аварійно-рятувальних підрозділів під час ліквідації наслідків аварій на радіаційно-небезпечних об'єктах	51
Дії аварійно-рятувальних підрозділів при ліквідації надзвичайної ситуації, пов'язаної з аварією на водному об'єкті.....	58
Дії аварійно-рятувальних підрозділів при проведенні пошуково-рятувальних робіт з використанням спеціально навчених собак.....	59
Застосування вибухових технологій під час проведення аварійно-рятувальних та інших невідкладних робіт.....	62
Дії аварійно-рятувальних підрозділів при ліквідації надзвичайної ситуації, пов'язаної з дорожньо-транспортною пригодою.....	63

Дії аварійно-рятувальних підрозділів при проведенні аварійно-рятувальних робіт на висотних об'єктах житлового та промислового призначення.....	65
Дії аварійно-рятувальних підрозділів при ліквідації надзвичайної ситуації на метрополітені.....	66
Дії аварійно-рятувальних підрозділів під час проведення аварійно-рятувальних та інших невідкладних робіт в замкнутих просторах за наявності в них небезпечних хімічних речовин.....	68
Дії аварійно-рятувальних підрозділів під час проведення рятувальних та інших невідкладних робіт в замкнутих просторах.....	68

Розділ четвертий

ПЕРЕМІЩЕННЯ І РОЗТАШУВАННЯ НА МІСЦІ АВАРІЙНО-РЯТУВАЛЬНИХ ПІДРОЗДІЛІВ	71
Марш.....	71
Перевезення аварійно-рятувальних підрозділів	75
Розташування аварійно-рятувальних підрозділів на місці.....	77

Розділ п'ятий

ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ДІЙ АВАРІЙНО-РЯТУВАЛЬНИХ ПІДРОЗДІЛІВ ОПЕРАТИВНО-РЯТУВАЛЬНОЇ СЛУЖБИ ЦИВІЛЬНОГО ЗАХИСТУ.....	79
Оперативне забезпечення.....	79
Технічне забезпечення.....	91
Метрологічне забезпечення.....	92
Тилове забезпечення.....	92
Матеріальне забезпечення.....	94
Медичне забезпечення.....	96

Додатки:

1. Оснащення пересувного пункту управління.....	99
2. Варіант розгортання пересувного пункту управління.....	103
3. Схема організації зв'язку при ліквідації надзвичайної ситуації.....	104
4. Схема організації зв'язку при ліквідації наслідків надзвичайної ситуації.....	105
5. Перелік техніки та майна зв'язку необхідний для організації зв'язку у випадку надзвичайної ситуації.....	106

Загальні положення

Стаття 1. Цивільний захист це функція держави, яка спрямована на захист населення, територій, навколишнього природного середовища та майна від надзвичайних ситуацій шляхом попередження і ліквідації таких ситуацій та надання допомоги постраждалим.

Основними завданнями цивільного захисту є:
захист населення і територій від надзвичайних ситуацій;
запобігання виникненню надзвичайних ситуацій;
реагування на надзвичайні ситуації та їх ліквідація.

Стаття 2. Реагування на надзвичайні ситуації та їх ліквідація є однією із основних завдань цивільного захисту і головним завданням для сил цивільного захисту.

Реагування на надзвичайні ситуації та їх ліквідація здійснюється шляхом:

1) застосування у надзвичайних ситуаціях системи екстреної допомоги населенню за єдиним телефонним номером 112;

2) організації робіт з ліквідації надзвичайної ситуації, зокрема:
призначення керівника таких робіт і створення Штабу, а у разі потреби спеціальної комісії з її ліквідації;

з управління діями суб'єктів забезпечення цивільного захисту та координування зазначених суб'єктів через Центри управління у надзвичайних ситуаціях;

визначення потреби у силах цивільного захисту та здійснення їх залучення до ліквідації надзвичайної ситуації;

3) ліквідації надзвичайної ситуації, зокрема:
введення режимів надзвичайної ситуації;
проведення аварійно-рятувальних та інших невідкладних робіт, здійснення гасіння пожеж;

життєзабезпечення постраждалого населення;

проведення відновлювальних робіт;

відшкодування шкоди та надання допомоги особам, які постраждали внаслідок надзвичайної ситуації.

Стаття 3. Сили цивільного захисту складають:

Оперативно-рятувальної служби цивільного захисту центрального органу виконавчої влади, який забезпечує формування та реалізацію державної політики у сфері цивільного захисту;

аварійно-рятувальні служби, підприємства, основна діяльність яких спрямована або може бути спрямована на виконання завдань із запобігання та ліквідації надзвичайних ситуацій;

позаштатні формування цивільного захисту;

спеціалізовані служби цивільного захисту;

пожежно-рятувальні підрозділи (частини), що забезпечують відомчу, місцеву та добровільну пожежну охорону;

добровільні формування цивільного захисту.

Стаття 4. Основними завданнями сил цивільного захисту є:

проведення робіт та заходів щодо запобігання надзвичайним ситуаціям, захисту населення і територій від них;

проведення аварійно-рятувальних та інших невідкладних робіт;

гасіння пожеж;

ліквідація особливо небезпечних проявів надзвичайних ситуацій в умовах екстремальних температур, задимленості, загазованості, загрози вибухів, обвалів, зсувів, затоплень, радіаційного, хімічного та біологічного зараження, інших небезпечних проявів;

проведення робіт, пов'язаних з розмінуванням (виявленням, знешкодженням та знищенням) вибухонебезпечних предметів, які залишилися на території України після війн, сучасних боєприпасів та засобів підризу, крім тих, що знаходяться на землях оборони, та вибухових пристроїв, що використовуються в терористичних цілях. Склад та порядок залучення сил цивільного захисту до зазначених робіт визначається Кабінетом Міністрів України;

проведення вибухових робіт на територіях, акваторіях та спорудах, спрямованих на запобігання надзвичайним ситуаціям та їх ліквідації;

проведення робіт щодо життєзабезпечення постраждалого населення;

надання екстреної, первинної, спеціалізованої та окремих видів високоспеціалізованої медичної допомоги постраждалим у районі надзвичайної ситуації і транспортування їх до медичних закладів;

здійснення перевезень матеріально-технічних засобів, які призначені для ліквідації надзвичайних ситуацій, та гуманітарної допомоги для постраждалих від таких ситуацій;

надання допомоги іноземним державам з ліквідації надзвичайних ситуацій;

проведення аварійно-рятувального обслуговування об'єктів підприємств і окремих територій, на яких існує небезпека виникнення надзвичайних ситуацій техногенного або природного характеру.

Стаття 5. Оперативно-рятувальної служби цивільного захисту центрального органу виконавчої влади, який забезпечує формування та реалізацію державної політики у сфері цивільного захисту (далі – Оперативно-рятувальна служба цивільного захисту) – спеціальне невійськове об'єднання аварійно-рятувальних та інших формувань та органу управління нею.

Оперативно-рятувальна служба цивільного захисту є особливим видом державної аварійно-рятувальної служби.

Оперативно-рятувальна служба цивільного захисту функціонує у системі центрального органу виконавчої влади, який забезпечує формування та реалізацію державної політики у сфері цивільного захисту і складається з органу управління нею, аварійно-рятувальних формувань центрального підпорядкування, аварійно-рятувальних формувань спеціального призначення, спеціальних авіаційних, морських та інших формувань,

державних пожежно-рятувальних підрозділів (частин), навчальних центрів, формувань та підрозділів забезпечення.

Для аварійно-рятувальних формувань центрального підпорядкування Оперативно-рятувальної служби цивільного захисту рішенням керівника центрального органу виконавчої влади, який забезпечує формування та реалізацію державної політики у сфері цивільного захисту встановлюються зони відповідальності щодо реагування на надзвичайні ситуації.

Державні пожежно-рятувальні підрозділи (частини) Оперативно-рятувальної служби цивільного захисту створюються:

в усіх містах, районах у містах, районах в Автономній Республіці Крим, областях, відповідно до критеріїв та згідно з переліком, що визначається;

До повноважень Оперативно-рятувальної служби цивільного захисту належать:

аварійно-рятувальне обслуговування на договірній основі підприємств та окремих територій, на яких існує небезпека виникнення надзвичайних ситуацій техногенного та природного характеру;

надання місцевим органам виконавчої влади, виконавчим органом міських рад та підприємствам пропозицій щодо поліпшення протиаварійного стану об'єктів і територій та усунення виявлених порушень вимог щодо дотримання техногенної безпеки;

невідкладне інформування керівників підприємств, які експлуатують об'єкти підвищеної небезпеки, про виявлення порушень вимог техногенної безпеки на цих об'єктах;

залучення та використання на договірних засадах засобів зв'язку, транспортних та матеріально-технічних ресурсів підприємств для проведення аварійно-рятувальних та інших невідкладних робіт або доставки у зони надзвичайних ситуацій особового складу служби, засобів цивільного захисту та інших вантажів;

отримання від місцевих органів виконавчої влади, виконавчих органів міських рад та підприємств інформації, необхідної для виконання покладених на службу завдань;

безперешкодний доступ на об'єкти і території для виконання аварійно-рятувальних та інших невідкладних робіт з ліквідації надзвичайних ситуацій, гасіння пожеж;

право вимагати від усіх осіб, які знаходяться у зоні надзвичайної ситуації, додержання встановлених заходів безпеки;

проведення під час ліквідації надзвичайних ситуацій документування, кіно- і відеозйомки, фотографування та звукозапису;

участь у роботі комісій з розслідування причин виникнення надзвичайних ситуацій на об'єктах і територіях, що нею обслуговуються;

тимчасова заборона або обмежування руху транспортних засобів і пішоходів поблизу та у межах зони надзвичайної ситуації та пожежі, а також доступу громадян на окремі об'єкти і території;

проведення реєстрації туристичних груп та окремих туристів перед здійсненням ними подорожі у горах.

Повноваження Оперативно-рятувальної служби цивільного захисту можуть бути відповідним чином обмежені на територіях та підприємствах, у яких відповідно до вимог Закону України "Про державну таємницю" встановлено спеціальні перепускні та внутрішньооб'єктові режими.

Стаття 6. Головним завданням для сил цивільного захисту, зокрема, для Оперативно-рятувальної служби цивільного захисту є проведення аварійно-рятувальних та інших невідкладних робіт.

Проведення аварійно-рятувальних та інших невідкладних робіт під час ліквідації надзвичайних ситуацій здійснюється безоплатно, якщо інше непередбачено законодавством.

Проведення аварійно-рятувальних та інших невідкладних робіт з ліквідації надзвичайних ситуацій, а також у разі виникнення небезпеки для населення під час ведення воєнних дій або внаслідок цих дій включає:

1) з питань організації та забезпечення аварійно-рятувальних та інших невідкладних робіт:

розвідку районів, зон, ділянок, об'єктів проведення робіт з ліквідації надзвичайної ситуації;

визначення та локалізацію зони надзвичайної ситуації;

виявлення та позначення районів, які зазнали радіоактивного, хімічного та біологічного зараження (крім районів бойових дій);

здійснюють постійне прогнозування зони можливого поширення надзвичайної ситуації та масштабів можливих наслідків;

ліквідацію або доведення до мінімально можливого рівня шкідливих і небезпечних чинників, які виникли внаслідок надзвичайної ситуації, і унеможливають ведення рятувальних робіт;

організацію і управління аварійно-рятувальними та іншими невідкладними роботами;

забезпечення охорони режимно-обмежувальних і карантинних зон, громадського порядку у зоні надзвичайної ситуації, а також у районах, які постраждали під час ведення воєнних дій або внаслідок цих дій;

2) з питань проведення рятувальних робіт:

пошук та рятування постраждалих, надання їм екстреної медичної допомоги та транспортування до лікувальних закладів;

пошук та деблокування уражених;

евакуацію або відселення постраждалих;

виявлення та знешкодження вибухонебезпечних предметів, а також участь у заходах з пошуку та знешкодження вибухонебезпечних предметів, які залишилися після ведення воєнних дій;

локалізацію та недопущення розповсюдження, розливу нафтопродуктів, у тому числі на водних об'єктах, їх збір та знешкодження;

санітарну обробку людей та спеціальну обробку одягу, техніки, обладнання, засобів захисту, будівель, споруд і територій, які зазнали радіоактивного, хімічного та біологічного забруднення;

3) з питань медичного, біологічного захисту та психологічної допомоги:

надання медичної допомоги постраждалому населенню, організація його лікування та проведення санітарно-протиепідемічних заходів;

надання екстреної медичної допомоги ураженим біологічними патогенними агентами;

розгортання в умовах надзвичайної ситуації необхідної кількості додаткових лікувальних закладів та формувань Державної служби медицини катастроф;

забезпечення санітарного та епідемічного благополуччя у районі виникнення надзвичайної ситуації та місцях тимчасового розміщення постраждалого населення;

запровадження обмежувальних заходів, обсервації та карантину;

здійснення дезінфекційних заходів в осередку зараження;

надання психологічної та матеріальної допомоги постраждалому населенню;

проведення медико-психологічної реабілітації постраждалих; виконання, у разі виникнення надзвичайних ситуацій, Національного плану заходів психологічної безпеки, який розробляється керівником центрального органу виконавчої влади, який забезпечує формування та реалізацію державної політики у сфері цивільного захисту та затверджується Кабінетом Міністрів України;

4) з питань життєзабезпечення:

проведення першочергового ремонту та відновлення пошкоджених об'єктів життєзабезпечення населення, транспорту, зв'язку тощо;

здійснення заходів соціального захисту населення, постраждалого внаслідок надзвичайних ситуацій, проведення гуманітарних акцій;

відновлення робіт об'єктів життєзабезпечення комунальних мереж;

поховання трупів;

проведення інших робіт та заходів залежно від характеру та виду надзвичайної ситуації.

Аварійно-рятувальні та інші невідкладні роботи проводяться відповідно до порядку та послідовності, що визначаються відповідними інструкціями, правилами, статутами, іншими нормативними документами щодо дій у надзвичайних ситуаціях.

Аварійно-рятувальні та інші невідкладні роботи, гасіння пожеж проводяться в максимально стислі строки, безперервно до їх повного завершення, з найбільш повним використанням можливостей сил і засобів, неухильним виконанням вимог встановлених режимів робіт та правил безпеки.

До проведення аварійно-рятувальних та інших невідкладних робіт з ліквідації надзвичайної ситуації залучається необхідна кількість сил цивільного захисту.

В окремих випадках для ліквідації надзвичайних ситуацій можуть залучатися навчальні заклади цивільного захисту, а також населення. Для

медичного забезпечення постраждалих можуть залучатися медичні навчальні заклади.

Для ліквідації надзвичайних ситуацій, які потребують залучення великої кількості сил цивільного захисту, за рішенням центрального органу виконавчої влади, який забезпечує формування та реалізацію державної політики у сфері цивільного захисту, на період проведення таких робіт можуть створюватися зведені загони, до складу яких включаються сили цивільного захисту, що підпорядковані центральному органу виконавчої влади, який забезпечує формування та реалізацію державної політики у сфері цивільного захисту, а також проводиться встановленим порядком цільова мобілізація.

Для ефективного проведення аварійно-рятувальних та інших невідкладних робіт керівником робіт з ліквідації надзвичайної ситуації організовується їх всебічне забезпечення. До основних видів забезпечення аварійно-рятувальних та інших невідкладних робіт належать: розвідка, радіаційне, хімічне, інженерне, протипожежне, дорожнє, гідрометеорологічне, технічне, метеорологічне, матеріальне і медичне забезпечення, комендантська служба і охорона громадського порядку.

Всебічне забезпечення аварійно-рятувальних та інших невідкладних робіт та безпосереднє управління такими роботами здійснюють відповідні спеціалізовані служби цивільного захисту.

Керівники аварійно-рятувальних формувань та керівники робіт з ліквідації надзвичайної ситуації зобов'язані забезпечувати під час проведення аварійно-рятувальних та інших невідкладних робіт виконання заходів і правил з безпеки та охорони праці.

За непрофесійне проведення аварійно-рятувальних та інших невідкладних робіт, навмисне заподіяння шкоди здоров'ю або майну громадян під час їх виконання, а також навколишньому природному середовищу та іншому майну, рятувальники несуть відповідальність відповідно до законів України.

Матеріальні збитки, пов'язані з пошкодженням майна під час проведення аварійно-рятувальних та інших невідкладних робіт з ліквідації надзвичайної ситуації, органами управління та силами цивільного захисту не відшкодовуються.

Відшкодування шкоди, заподіяної під час проведення таких робіт, здійснюється відповідно до законодавства.

Витрати на проведення окремих аварійно-рятувальних та інших невідкладних робіт, понесені силами цивільного захисту під час їх проведення, підлягають повному або частковому відшкодуванню юридичними або фізичними особами, з вини яких виникла така надзвичайна ситуація.

Водії транспортних засобів аварійно-рятувальних формувань, які мають кольорово-графічні позначення встановленого зразка, спеціальні звукові та світлові сигнали, під час прямування до зони надзвичайної ситуації мають право безперешкодного проїзду, позачергового придбання

пального та мастильних матеріалів. У разі необхідності в проведенні ремонту ці транспортні засоби обслуговуються першочергово.

Пересування по автомобільним дорогам великогабаритних та великовагових транспортних засобів до місця проведення аварійно-рятувальних та інших невідкладних робіт з ліквідації надзвичайних ситуацій та у зворотному напрямку здійснюється на підставі дозволу Державної автомобільної інспекції, який видається невідкладно протягом однієї години згідно наданою заявкою без проведення додаткових процедур погодження.

Стаття 7. Успіх проведення аварійно-рятувальних та інших невідкладних робіт досягається:

- постійною готовністю підрозділів до дій за призначенням;
- якісним проведенням розвідки;
- правильною оцінкою обстановки та прийняттям рішення на використання сил та засобів;
- правильним визначенням напрямку зосередження основних зусиль сил та засобів;
- організацією безперервного і надійного управління силами та засобами при ліквідації надзвичайної ситуації;
- організацією чіткої взаємодії усіх органів управління та підрозділів, які приймають участь у ліквідації надзвичайної ситуації та їх умілим маневруванням під час виконання завдань;
- якісною професійною підготовкою осіб рядового та начальницького складу аварійно-рятувальних підрозділів;
- всестороннім і повним матеріально-технічним оснащенням підрозділів Оперативно-рятувальною службою цивільного захисту;
- вихованням у осіб рядового та начальницького складу аварійно-рятувальної служби цивільного захисту, аварійно-рятувальних підрозділів високих морально-психологічних рис, готовності до дій у надзвичайних ситуаціях.

Стаття 8. Залучення сил цивільного захисту до ліквідації надзвичайних ситуацій здійснюється:

- згідно з планами реагування на надзвичайні ситуації та планами взаємодії у разі виникнення надзвичайних ситуацій, а також планами локалізації і ліквідації аварії;
- за рішенням органів управління, яким вони підпорядковані, на підставі звернень органів виконавчої влади та органів місцевого самоврядування, підприємств, на території і об'єктах яких виникнула надзвичайна ситуація;
- за рішенням керівника робіт з ліквідації надзвичайної ситуації відповідно до її рівня;
- згідно з планом дій чергових сил за повідомленням: оперативних чергових територіальних органів, центрального органу виконавчої влади, який забезпечує формування та реалізацію державної політики у сфері цивільного захисту та місцевих органів виконавчої влади; диспетчерських служб об'єктів; центрів з прийняття повідомлень юридичних та фізичних осіб системи екстреної допомоги населенню за єдиним телефонним номером

112.

На період проведення робіт з ліквідації надзвичайних ситуацій усі сили цивільного захисту, що залучені, підпорядковуються керівнику робіт з ліквідації надзвичайної ситуації.

Стаття 9. Для координації дій органів виконавчої влади та органів місцевого самоврядування, інших органів і організацій, управління силами цивільного захисту, а також організованого, планового та безпосереднього управління аварійно-рятувальними та іншими невідкладними роботами при виникненні будь якої надзвичайної ситуації призначається керівник робіт з ліквідації надзвичайної ситуації.

Залежно від рівня надзвичайної ситуації керівником робіт з ліквідації надзвичайної ситуації призначається:

Кабінетом Міністрів України, у разі виникнення надзвичайної ситуації державного рівня, – перший віце-прем'єр-міністр, віце-прем'єр-міністр чи керівник одного з центральних органів виконавчої влади, або його перший заступник (заступник);

Радою міністрів Автономної Республіки Крим, обласною, Київською та Севастопольською міськими державними адміністраціями, у разі виникнення надзвичайної ситуації регіонального рівня, – перший заступник або один із заступників Голови Ради міністрів Автономної Республіки Крим, обласної, Київської та Севастопольської міських державних адміністрацій або керівник територіального органу центрального органу виконавчої влади, який забезпечує формування та реалізацію державної політики у сфері цивільного захисту, або керівник відповідного структурного підрозділу місцевої державної адміністрації;

районною державною адміністрацією, у разі виникнення надзвичайної ситуації місцевого рівня, – один із заступників голови районної державної адміністрації або керівник територіального органу центрального органу виконавчої влади, який забезпечує формування та реалізацію державної політики у сфері цивільного захисту, у районі або керівник відповідного структурного підрозділу місцевої державної адміністрації;

виконавчим органом міської ради, у разі виникнення надзвичайної ситуації місцевого рівня, – один із заступників міського голови або керівник територіального органу центрального органу виконавчої влади, який забезпечує формування та реалізацію державної політики у сфері цивільного захисту, у місті або керівник відповідного структурного підрозділу міського виконавчого комітету;

сільською, селищною радою, у разі виникнення надзвичайної ситуації об'єктового рівня, – сільський, селищний голова;

керівником підприємства, у разі виникнення надзвичайної ситуації відповідного об'єктового рівня, – керівник або один із керівників підприємства, відповідно до затвердженого розподілу обов'язків.

Залежно від специфіки потенційно небезпечного об'єкту або об'єкту підвищеної небезпеки, керівником робіт з ліквідації надзвичайної ситуації на

такому об'єкті може призначатися інша посадова особа, яка передбачена Планом локалізації і ліквідації аварії на цьому об'єкті або іншим нормативно-правовим актом.

Керівник робіт з ліквідації надзвичайної ситуації призначається з урахуванням заздалегідь розроблених планів реагування на надзвичайні ситуації. Зазначеними планами обов'язково передбачається спеціальне навчання і періодичне тренування осіб, які можуть призначатися керівниками робіт з ліквідації надзвичайних ситуацій.

До прибуття керівника робіт з ліквідації надзвичайної ситуації його обов'язки виконує керівник підрозділу (служби, формування) сил цивільного захисту або оперативної групи (представник центру управління в надзвичайних ситуаціях), що прибув до зони надзвичайної ситуації першим. Якщо надзвичайна ситуація трапилася на потенційно небезпечному об'єкті або об'єкті підвищеної небезпеки, то до прибуття керівника робіт з ліквідації надзвичайної ситуації його обов'язки виконує диспетчер об'єкту або особа старшого інженерно-технічного персоналу, яка знаходиться на зміні.

Для ліквідації надзвичайної ситуації, яка за характером та наслідками не потребує спеціального призначення керівника робіт з ліквідації надзвичайної ситуації, його функції, за рішенням керівника територіального органу центрального органу виконавчої влади, який забезпечує формування та реалізацію державної політики у сфері цивільного захисту чи відповідного керівника структурного підрозділу місцевого органу виконавчої влади, можуть покладатися на керівника аварійно-рятувальної служби, що виконує роботи з ліквідації цієї надзвичайної ситуації.

На час ліквідації надзвичайної ситуації у підпорядкування керівника робіт з ліквідації надзвичайної ситуації переходять усі аварійно-рятувальні служби, що залучаються до ліквідації надзвичайної ситуації.

Ніхто немає права втручатися в діяльність керівника робіт з ліквідації надзвичайної ситуації.

Залежно від обставин, що склалися у зоні надзвичайної ситуації, керівник робіт з ліквідації надзвичайної ситуації самостійно приймає рішення щодо:

- проведення евакуаційних заходів;

- зупинення діяльності об'єктів, що знаходяться у зоні надзвичайної ситуації, та обмеження доступу людей у цю зону;

- залучення, у встановленому порядку, до проведення аварійно-рятувальних та інших невідкладних робіт необхідних транспортних засобів, іншого майна підприємств, установ та організацій, що знаходяться у зоні надзвичайної ситуації, аварійно-рятувальних служб та формувань, а також громадян за їх згодою;

- зупинення аварійно-рятувальних робіт, якщо виникла підвищена загроза життю рятувальників та інших осіб, які беруть участь у ліквідації надзвичайних ситуацій;

- інші рішення, які необхідні для ліквідації надзвичайної ситуації та забезпечення безпеки постраждалого населення.

Рішення керівника робіт з ліквідації надзвичайної ситуації оформляється розпорядженням. Підготовка розпоряджень керівника робіт з ліквідації надзвичайної ситуації їх реєстрація встановленим порядком після підписання та доведення до виконавців здійснюється Штабом з ліквідації надзвичайної ситуації. Розпорядження керівника робіт з ліквідації надзвичайної ситуації є обов'язковими для виконання всіма суб'єктами, які беруть участь у ліквідації надзвичайної ситуації, а також громадянами і підприємствами, які знаходяться у зоні надзвичайної ситуації.

Керівник робіт з ліквідації надзвичайної ситуації, керівники аварійно-рятувальних служб та формувань мають право на повну та достовірну інформацію про надзвичайну ситуацію для організації робіт з її ліквідації і зобов'язані інформувати відповідні органи виконавчої влади, органи місцевого самоврядування про вжиті ними для цього заходи.

Після ліквідації надзвичайної ситуації керівник робіт з ліквідації надзвичайної ситуації подає органу, що його призначив, звіт щодо прийнятих рішень і перебігу подій під час ліквідації надзвичайної ситуації.

Керівник робіт з ліквідації надзвичайної ситуації несе персональну відповідальність перед органом, що його призначив, за управління аварійно-рятувальними та іншими невідкладними роботами з ліквідації надзвичайної ситуації.

Р О З Д І Л П Е Р Ш И Й

УПРАВЛІННЯ ПРИ ЛІКВІДАЦІЇ НАДЗВИЧАЙНИХ СИТУАЦІЙ

Сутність управління

Стаття 10. Управління при ліквідації надзвичайних ситуацій полягає у керівництві силами цивільного захисту при проведенні аварійно-рятувальних та інших невідкладних робіт в осередках ураження. Головною метою управління є забезпечення ефективного використання сил та засобів різного призначення, у результаті чого роботи у районах надзвичайної ситуації повинні бути виконані у повному обсязі, у найкоротші строки, з мінімальними втратами населення та матеріальних засобів.

Статті 11. Управління роботами починається з моменту виникнення надзвичайної ситуації і завершується після її ліквідації. Управління здійснюється, як правило, за добовими циклами, кожний із яких містить:

- збір даних про обстановку;
- аналіз та оцінку обстановки;
- підготовку висновків і пропозицій для підготовки рішення на проведення робіт;
- прийняття (уточнення) рішення і доведення завдань до виконавців;
- організацію взаємодії;
- забезпечення дій сил та засобів.

Зміст функцій управління та їх циклічність характерних для планомірного проведення рятувальних робіт, у випадках ризьких змін обстановки вони можуть бути змінені і органи управління будуть діяти у відповідності до конкретної обстановки.

Статті 12. Дані про обстановку надходять до органів управління у вигляді термінових та не термінових донесень. Термінові донесення надаються у визначений час, як правило у формалізованому вигляді, не термінове - по мірі необхідності у довільній формі. Основними джерелами отримання найбільш повних і узагальнених даних про обстановку є підпорядковані розвідувальні підрозділи та органи управління, значна частина інформації може надходити від вищестоящих органів управління та їх засобів спостереження і контролю.

Для підвищення оперативного збору даних про обстановку, їх узагальнення і оцінки використовуються засоби автоматизації.

У залежності від послідовності розвитку надзвичайної ситуації підпорядковані органи управління надають донесення: про імовірність виникнення надзвичайної ситуації; про факт її виникнення, про обстановку у районі лиха; про хід аварійно-рятувальних та інших невідкладних робіт, про різку зміну обстановки; про результати робіт (за періодами).

Стаття 13. Донесення щодо імовірності і факті виникнення надзвичайної ситуації надаються негайно, у них припустимо обмежена

кількість даних для прийняття термінових заходів та постановці завдань силам постійної готовності, а також для прийняття попереднього рішення на приведення у готовність сил та засобів, висування їх у райони надзвичайної ситуації та ведення аварійно-рятувальних робіт. Більш детальне донесення про обстановку надається після проведення розвідки, рекогнастировки та на початковому етапі робіт переднього рішення або прийняття нового рішення на проведення робіт основними силами.

Стаття 14. Донесення про хід аварійно-рятувальних робіт містить у собі відомості про кількість врятованих (вилучених із під завалів) людей, про зміни обстановці, виконаних аварійних роботах, втратах, стану та забезпеченості підрозділів (формувань). Ці дані потрібні необхідні для уточнення раніш поставлених завдань, а також для прийняття рішення у разі різкої зміни обстановки. Форми, зміст та строки надання донесень визначаються нормативними документами, при необхідності вони можуть бути змінені у ході організації та проведенні робіт.

Стаття 15. Обстановку у повному обсязі аналізує керівник органу управління (підрозділу) та його заступники (помічники), інші посадові особи-кожний у межах своєї компетенції та відповідальності.

Обстановка аналізується за елементами, основними із яких є:

характер і масштаби розвитку надзвичайної ситуації, ступень небезпеки для працюючого персоналу та населення, межі небезпечних зон (пожеж, радіоактивного та хімічного забруднення, бактеріологічного зараження тощо) та прогноз їх розповсюдження;

види, обсяги і умови невідкладних робіт;

потреба у силах та засобах для проведення робіт у можливо найкоротші терміни;

кількість, укомплектованість, забезпеченість і готовність до дій сил та засобів, послідовність введення їх у зону надзвичайної ситуації для розгортання робіт.

У процесі аналізу даних обстановки фахівці співвідносять потребу у силах та засобах для проведення робіт з конкретною їх наявністю та можливостями, проводять розрахунки, аналізують варіанти їх використання та вибирають найкращий (реальний). Висновки із оцінки обстановки і пропозиції щодо використання сил та засобів доповідаються керівнику органу управління; пропозиції фахівців узагальнюються і використовуються у процесі прийняття рішення.

Стаття 16. Рішення на проведення аварійно-рятувальних та інших невідкладних робіт у зоні надзвичайної ситуації є основою управління, його приймає і організовує виконання керівник органу управління (підрозділи).

Рішення включає наступні основні елементи:

короткі висновки із оцінки обстановки;

задум дій;

завдання підлеглим формуванням, підрозділам;

заходи безпеки;

організацію взаємодії;

забезпечення дій формувань, підрозділів.

Короткі висновки із обстановки містять у собі основні дані про характер і масштаби надзвичайної ситуації, обсяг робіт, які необхідно виконати і умови їх проведення, наявність сил та засобів, що маються та їх можливості.

У задумі дій відображається цілі, які стоїть перед даним органом управління та його силами, головні завдання та послідовність проведення робіт, об'єкти (райони, ділянки) зосередження основних зусиль, порядок створення угруповання сил та засобів.

Завдання керівникам підпорядкованих органів управління та їх формуванням (підрозділам) визначають старші начальники у залежності від їх можливостей та розвитку обстановки. При постановці завдань вказуються район, сили та засоби, послідовність та терміни проведення робіт, об'єкти зосередження основних зусиль, порядок використання технічних засобів, заходи безпеки та забезпечення безперервності робіт.

Взаємодія між підлеглими формуваннями (підрозділами), між ними і спеціальними підрозділами інших відомств, а також між підлеглими силами та сусідами (силами інших районів, міст), організовується при прийнятті рішення і здійснюється у ході робіт у першу чергу при рятуванні людей, локалізації та гасінні пожеж, ліквідації аварій на комунально-енергетичних системах, підготовці об'їзних шляхів для введення сил і евакуації потерпілих (уражених).

При організації взаємодії:

уточнюються межі об'єктів робіт кожного формування (підрозділу);

встановлюється порядок дій на суміжних об'єктах, особливо при виконанні робіт, які можуть становити небезпеку для сусідів або впливати на їх роботу;

узгоджувати по часу і місцю зосередження зусиль при спільному виконанню особливо важливих і складних робіт;

визначається система обміну даними про зміни обстановки та результатах робіт на суміжних ділянках;

встановлюється порядок надання термінової взаємодопомоги.

Взаємодія підлеглих органів управління і формувань (підрозділів) з іншими силами, які виконують спеціальні завдання щодо забезпечення рятувальних робіт, організовується у процесі постановки завдань за участю представників взаємодіючих сил, при цьому керівник органу управління інформує підлеглих о роботах, що виконуються на їх об'єктах, строках їх початку і (орієнтовно) їх звершення. Одночасно керівники підлеглих органів управління формувань (підрозділів) та представники взаємодіючих сил уточнюють місця та порядок проведення робіт, обмінюються даними про обстановку, місцях розташування пунктів управління, способах зв'язку та порядку інформування про хід виконання завдань.

Забезпечення дій сил та засобів в районах ведення робіт організовується з метою створення їх необхідних умов для успішного виконання поставлених завдань. Основними видами забезпечення є розвідка,

транспортне, інженерне, дорожнє, гідрометеорологічне, технічне, матеріальне та медичне. Безпосереднє керівництво забезпеченням дій формувань (підрозділів) та використанням спеціальних засобів здійснюють начальники служб та посадові особи органу управління у відповідності із їх обов'язками.

Стаття 17. Організація забезпечення включає у себе з'ясування завдання, оцінку обстановки у межах своєї відповідальності, підготовку спеціальних сил і засобів та своєчасне введення у зону надзвичайної ситуації, постановку завдань підлеглим та їх уточнення у ході робіт, контроль виконання поставлених завдань.

При організації розвідки вказуються цілі, райони (об'єкти, ділянки) та час ведення розвідки, порядок спостереження і контролю за станом навколишнього середовища та змінами обстановки у місцях ведення робіт, система подачі сигналів та надання донесень.

Транспортне забезпечення містить у собі визначення характеру та обсягу перевезень, облік усіх видів транспорту, час і місця завантаження, маршрути руху, контрольні рубежі та строки їх проходження, райони (пункти) та строки їх проходження райони (пункти) і строки розвантаження, створення резерву транспортних засобів та порядок його використання.

Інженерне забезпечення вирішує завдання щодо виконання спеціальних інженерних робіт, використання засобів механізації робіт, обладнанню пунктів водопостачання, доставці води у місця ведення робіт

Дорожнє забезпечення передбачає створення дорожньо-мостових підрозділів (загонів забезпечення руху), кожному із яких визначається маршрут і строки його підготовки до пропуску транспорту і техніки, підтримання маршрутів у стані що забезпечують проїзд, облаштування об'їздів на випадок неможливості використання окремих ділянок або дорожніх споруд на маршруті, що обслуговується.

Гідрометеорологічне забезпечення включає встановлення об'єму та порядку передачі органам управління та керівникам (формувань) підрозділів даних про погоду у районі ведення робіт, а також термінової інформації щодо небезпечних метеорологічних і гідрологічних явищах та можливому характері їх розвитку.

Технічне забезпечення передбачає організацію роботи ремонтно-евакуаційних органів та спеціальних підрозділів щодо своєчасного проведення технічного обслуговування машин і механізмів, ремонту на місці і доставку несправної техніки до ремонтних органів (підприємства) та її використання після ремонту, а також порядок постачання ремонтних підрозділів запасними частинами та агрегатами.

При організації матеріального забезпечення встановлюється порядок постачання формувань (підрозділів), які проводять роботи, продовольством та питною водою, технічними засобами, майном протирадіаційної та протихімічного захисту, медичним майном, обмінною та спеціальною одежею, будівельними матеріалами, паливом та мастильними матеріалами для транспортних та інженерних засобів, у завдання матеріального

забезпечення входить також обладнання місць (пунктів) прийому їжі, відпочинку та спеціальної обробки).

Медичне забезпечення передбачає проведення конкретних заходів щодо збереження здоров'я та працездатності особового складу формувань (підрозділів) та органів управління, своєчасне надання допомоги постраждалим (ураженим) та хворим, їх евакуація у лікарняні заклади, а також заходи щодо попередження інфекційних захворювань.

Стаття 18. При підготовці рішення починається планування аварійно-рятувальних робіт, воно завершується після прийняття рішення і поставлення завдань підлеглим. План проведення робіт оформлюється текстуально із доданням карт, схем, графіків та розрахунків. Він підписується керівником органу управління (підрозділу) та затверджується старшим начальником. Виписки із плану робіт доводяться до підлеглих у частині той, що їх стосується. До плану можуть вноситись корегування на протязі усього періоду робіт у зоні надзвичайної ситуації.

Стаття 19. Перший заступник керівника органу управління (підрозділу) відповідає за готовність до виконання поставлених завдань підрозділами і є безпосереднім організатором професійної підготовки. Він здійснює керівництво підрозділами на окремих ділянках робіт і виконує інші завдання за наказом начальника (керівника), а також повинен постійно знати всю обстановку, завдання підрозділів і бути готовим взяти на себе керівництво підрозділом під час дій у надзвичайних ситуаціях.

Стаття 20. Заступники керівника органу управління (підрозділу), начальники служб відповідають за готовність безпосередньо підпорядкованих підрозділів та служб, успішне виконання ними завдань, а також організацію відповідних видів сталого забезпечення дій загону. Вони повинні: знати обстановку в обсязі, необхідному для виконання своїх службових обов'язків, завдання свого підрозділу та завдання підпорядкованих і приданих підрозділів, їх чисельний склад, оснащеність і можливості, доповідати начальнику про стан і можливість відповідного виду забезпечення, підпорядкованих і приданих підрозділів, позаштатних формувань цивільного захисту, а також пропозиції щодо їх застосування, планувати відповідно до рішень начальника і розпоряджень вищестоящего керівництва застосування підпорядкованих і приданих підрозділів, ставити їм завдання, контролювати їх виконання та вживати необхідні заходи щодо їх забезпечення.

Основи та порядок роботи керівника органу управління (підрозділу) Оперативно-рятувальної служби цивільного захисту

Стаття 21. Методи роботи керівника органу управління (підрозділу) з планування дій підрозділів і управління ними в ході виконання завдань залежать від обстановки, яка склалася, характеру поставлених завдань і наявності часу. Методи роботи в усіх ланках управління повинні бути єдиними і забезпечувати своєчасне прийняття рішень і доведення завдань до

підлеглих, повне і якісне планування заходів і дій, узгоджену роботу всіх органів управління, оперативне реагування на зміни обстановки і виконання поставлених завдань у визначені терміни.

Під час підготовки і в ході виконання завдань керівник органу управління (підрозділу):

з'ясовує завдання, визначає заходи, які необхідно провести у першу чергу для підготовки підрозділів до виконання отриманого завдання;

проводить розрахунок часу;

особисто або через першого заступника начальника підрозділу орієнтує своїх заступників, начальників служб і підпорядкованих підрозділів про майбутні дії;

дає вказівки про час і порядок роботи на місцевості і підготовку даних, які необхідні для прийняття рішення;

оцінює обстановку;

проводить рекогностировку;

приймає рішення та доповідає його вищестоящому керівництву;

затверджує рішення у вищого керівництва;

доводить завдання до особового складу;

організує взаємодію і дає вказівки щодо всебічного забезпечення дій підрозділу і організації управління, а також здійснення контролю за підготовкою підрозділів до виконання завдань.

Керівник органу управління (підрозділу) виїжджає на місцевість (до об'єктів призначення), де уточнює своє рішення, завдання підпорядкованим підрозділам і питання взаємодії. Організовує виконання завдань на місці виникнення надзвичайної ситуації.

Залежно від обстановки і наявності часу послідовність роботи може бути іншою. В усіх випадках, незалежно від методу роботи щодо організації дій, керівник органу управління (підрозділу) і управління формування повинні проводити її так, щоб дати певний час підпорядкованим підрозділам на підготовку для виконання завдання.

Пункти управління

Стаття 22. Організаційно-технічну основу управління підрозділами складає система управління. Вона включає: органи управління, пункти управління, систему зв'язку та оповіщення, а також засоби автоматизації управління підрозділами. Система управління повинна мати високі ступені готовності, сталість та забезпечувати можливість як централізованого, так і безпосереднього управління підрозділами.

Стаття 23. Одним із елементів системи управління є пункт управління.

Пункт управління це спеціально обладнана споруда оснащена спеціальними робочими місцями, оргтехнікою, засобами зв'язку та системами життєзабезпечення, з якої здійснюється управління органами управління, організаціями та силами, що залучаються до виконання завдань цивільного захисту, у тому числі до ліквідації надзвичайної ситуації.

Пункти управління поділяються на стаціонарні та пересувні.

Стаціонарні пункти управління призначені для забезпечення функціонування органів управління у повсякденному режимі у пунктах їх постійного розташування. Стаціонарний пункт управління передбачає наявність приміщень для розміщення і роботи оперативної чергової зміни, технічних засобів управління, засобів зв'язку і оповіщення та засобів спецзв'язку.

Пересувний пункт управління це спеціально обладнанні транспортні засоби, оснащені необхідними технічними та матеріальними засобами, які при розгортанні забезпечують роботу відповідного органу управління в польових умовах (у районі надзвичайної ситуації).

Пересувний пункт управління є складовою частиною Центру управління у надзвичайних ситуаціях.

Пересувний пункт управління розміщується в районі надзвичайної ситуації з урахуванням безпеки членів Штаба та забезпечення сталого управління організаціями і силами, що залучаються до ліквідації надзвичайної ситуації.

При відсутності спеціально обладнаних автомобілів або при необхідності збільшення робочих міст пересувний пункт управління може бути розгорнутий у наметах.

Для підвищення оперативності та безперервності управління при різних змінах обстановки під час ліквідації надзвичайних ситуацій може створюватись повітряний пункт управління (на базі літаків або гелікоптерів), який є складовою частиною пересувного пункту управління.

Пересувний пункт управління залежно від характеру надзвичайної ситуації може обладнуватися на засобах морського, річкового та залізничного транспорту.

Стаття 24. Склад пересувного пункту управління

Пересувний пункт управління складається з наступних елементів:

- пункт управління;
- пересувний вузол зв'язку;
- хімічний спостережний пост;
- група забезпечення.

Пункт управління:

Основу пункту управління складає Штаб з ліквідації надзвичайної ситуації (далі – Штаб).

У Штабі залежно від характеру, виду, рівня та масштабу надзвичайної ситуації створюються:

- група планування;
- група напрямів;
- групи видів аварійно-рятувальних та інших робіт, а саме:
 - група аварійно-рятувальних робіт;
 - група організації пожежогасіння;
 - група планування та організації евакуації населення;
 - група відновлення об'єктів;

- група радіаційно-хімічного та біологічного захисту;
- група екологічного моніторингу;
- група моніторингу здоров'я населення;
- група рекультивації забруднених територій;
- група матеріально-технічного забезпечення заходів з ліквідації надзвичайної ситуації;
- група щодо роботи з населенням;
- група взаємодії із засобами масової інформації;
- група дізнання, тощо.

Стаття 25. Організація роботи пересувного пункту управління.

Порядок роботи Штабу на пересувному пункті управління встановлюється керівником робіт з ліквідації надзвичайної ситуації та забезпечує його цілодобове функціонування.

З метою забезпечення безперервності управління, передачу та отримання інформацій та розпоряджень у Штабі організується цілодобове чергування. Для забезпечення цілодобового чергування залучаються спеціальні особи (у кількості не менше двох осіб). Графік чергування складається та затверджується керівником групи планування. Цілодобове чергування також встановлюється на пересувному вузлі зв'язку за рахунок його персоналу.

Безпосереднє керівництво роботою Штабу здійснює його начальник або керівник групи планування, який встановлює порядок та час надання інформації керівників груп видів робіт для підготовки управлінських рішень, добових оперативних планів ліквідації надзвичайної ситуації, загальних звітів, аналізів тощо.

Начальник Штабу (керівник групи планування) відповідає за роботу Штабу, забезпечення необхідною інформацією керівника робіт з ліквідації надзвичайної ситуації та передачу його розпоряджень та рішень до органів управління, організацій та сил, також за підготовку встановленої звітності до органів управління вищого рівня.

Під час ліквідації надзвичайної ситуації Штабом ведеться оперативно-технічна документація, а саме:

- накази керівника робіт з ліквідації надзвичайної ситуації щодо ліквідації цієї ситуації;
- карта (схема) зони надзвичайної ситуації;
- оперативний журнал з ліквідації надзвичайної ситуації;
- журнал обліку підрозділів аварійно-рятувальних служб (формувань) залучених до ліквідації надзвичайної ситуації;
- журнал обліку аналізів проб (повітря, води та ґрунту);
- журнал обліку доз опромінення;
- план матеріально-технічного забезпечення ліквідації надзвичайної ситуації.

Переміщення пункту управління здійснюється з таким розрахунком, щоб не порушувалось управління підпорядкованими і приданими підрозділами і забезпечувався сталий зв'язок з керівником робіт з ліквідації

надзвичайної ситуації, взаємодіючими підрозділами та формуваннями.

Стаття 26. На пункті управління підрозділу розміщуються і працюють керівник органу управління (підрозділу), його заступники, основний склад управління підрозділу, а також начальники служб.

Пункт управління розгортається у напрямку дій основних сил на відстані, яка забезпечує безперервне управління ними.

Пункт управління розміщується з урахуванням захисних властивостей місцевості.

Пункт управління підрозділу забезпечується надійним зв'язком з керівником робіт з ліквідації надзвичайної ситуації, в оперативному підпорядкуванні якого підрозділ знаходиться, а також з підпорядкованими, приданими і взаємодіючими підрозділами, спеціалізованими та невоєнізованими формуваннями та оперативно-диспетчерською службою територіального органу центрального органу виконавчої влади, який забезпечує формування та реалізацію державної політики у сфері цивільного захисту.

Переміщення пункту управління підрозділу здійснюється, з дозволу керівника робіт з ліквідації надзвичайної ситуації.

У разі раптової зміни обстановки, переміщення пункту управління підрозділу здійснюється за рішенням керівника органу управління (підрозділу), з наступною доповіддю керівнику робіт з ліквідації надзвичайної ситуації.

Оснащення пересувного пункту управління викладене у додатку 1.

Стаття 27. Залежно від масштабу і особливостей надзвичайних ситуацій пересувний пункт управління розгортається і функціонує за своєю схемою та оперативним складом і повинен забезпечити стійкість, надійність і безперервність управління силами та засобами в цілодобовому режимі.

На майданчику розмічаються межі адміністративної території пересувний пункт управління, господарської зони, автостоянки та контрольно-перепускного пункту.

На адміністративній території розгортається контрольно-перепускний пункт; місця для розміщення штабу керівництва, оперативної групи служб цивільного захисту; робоче місце оперативної групи центрального органу виконавчої влади, який забезпечує формування та реалізацію державної політики у сфері цивільного захисту на командно-штабному автомобілі; пересувний вузол зв'язку. Варіант розгортання пересувний пункт управління наведено у додатку 2.

Робочі приміщення обладнуються електроосвітленням, забезпечуються меблями, телефонним зв'язком, у холодну пору року обігрівачами.

На території господарської зони усі елементи життєзабезпечення розгортаються на відстані 40-50 м від пересувний пункт управління. Визначається місця розміщення медпункту; пункту відпочинку, харчування; місця для розміщення комори для продуктів харчування, польової кухні, пересувної електростанції, умивальника, туалету. У господарській зоні обладнується автостоянка із розрахунку на 8-10 автомобілів.

Робочі місця обладнуються меблями, електроосвітленням, в холодну пору року електрообігрівачами, забезпечуються телефонним зв'язком.

Схема розгортання пересувного пункту управління наведена у додатку 2.

Організація зв'язку

Стаття 28. Зв'язок є основним засобом, що забезпечує безперервне управління підрозділами та силами під час ліквідації наслідків надзвичайної ситуації. Система зв'язку повинна забезпечувати надійну та своєчасну передачу наказів, розпоряджень, команд, сигналів та донесень на всіх етапах дій підрозділів Оперативно-рятувальної служби цивільного захисту.

Залежно від особливостей і масштабу надзвичайної ситуації та місцевості, на якій виникла надзвичайна ситуація, визначаються види і мережі зв'язку, які необхідно використовувати (організовувати) на цій території на період ліквідації наслідків надзвичайної ситуації.

У залежності від надзвичайної ситуації здійснюється нарощування діючої системи зв'язку рухомими (мобільними) засобами, які забезпечать управління підрозділами на марші та безпосередньо на місці ліквідації надзвичайної ситуації.

Стаття 29. Основним видом зв'язку у ході проведення аварійно-рятувальних та інших невідкладних робіт є радіозв'язок. Радіозв'язок організовується засобами, якими оснащені підрозділів Оперативно-рятувальної служби цивільного захисту. При ліквідації надзвичайної ситуації радіозв'язок організовується в ультракороткохвильовому та короткохвильовому діапазонах відповідно до схеми організації зв'язку.

Стаття 30. Під час висування підрозділу до місця ліквідації надзвичайної ситуації (до осередку ураження) зв'язок забезпечується рухомими засобами. При здійсненні маршу до місця виникнення надзвичайної ситуації зв'язок здійснюється з використанням ультракороткохвильових радіостанцій в радіомережі керівника органу управління (підрозділу). Радіозв'язок повинен знаходитись у постійній готовності до негайної передачі команд і донесень під час руху чи коротких зупинок.

Стаття 31. На місці ліквідації надзвичайної ситуації та осередках уражень зв'язок здійснюється з використанням ультракороткохвильових радіостанцій в радіомережах керівника органу управління (підрозділу), керівника територіального органу управління центрального органу виконавчої влади, який забезпечує формування та реалізацію державної політики у сфері цивільного захисту та оперативно-диспетчерського зв'язку територіальних органів управління центрального органу виконавчої влади, який забезпечує формування та реалізацію державної політики у сфері цивільного захисту. Провідний зв'язок організовується з урахуванням використання ліній зв'язку, що збереглися, відновлених ліній можливих до застосування засобів телекомунікації.

Стаття 32. При визначенні масштабів надзвичайної ситуації у разі необхідності розгортання пересувного пункту управління з метою

забезпечення ефективного управління силами та засобами задіяними на ліквідації надзвичайної ситуації і своєчасного інформування керівництва, залучаються додаткові засоби та системи зв'язку, а саме:

- мережі короткохвильового радіозв'язку керівника територіального керівника територіального органу центрального органу виконавчої влади, який забезпечує формування та реалізацію державної політики у сфері цивільного захисту в телефонному або в пакетному режимі;

- мережі операторів рухомого (мобільного) зв'язку;

- відомча мережа супутникового зв'язку центрального органу виконавчої влади, який забезпечує формування та реалізацію державної політики у сфері цивільного захисту;

- прямі канали електрозв'язку;

- телефони місцевого (міжміського) зв'язку телекомунікаційної мережі загального користування;

- польова мережа автоматичного (ручного) зв'язку;

- мережа гучномовного зв'язку;

- мережа передачі даних (з використанням провідного та безпроводного Internet) чи факсимільних повідомлень (ПЕОМ типу ноутбук).

Стаття 33. Зв'язок організовується відповідно до рішення керівника органу управління (підрозділу) на підставі розпоряджень щодо організації зв'язку у підрозділах Оперативно-рятувальною службою цивільного захисту, а у разі виникнення надзвичайної ситуації – також з урахуванням розпоряджень керівника територіального органу управління центрального органу виконавчої влади, який забезпечує формування та реалізацію державної політики у сфері цивільного захисту, якому підрозділи передано в оперативне підпорядкування.

Організація та відповідальність за стан зв'язку покладаються на першого заступника керівника органу управління (підрозділу). Безпосереднім організатором зв'язку є начальник відділення зв'язку загону. Він забезпечує своєчасну організацію і сталу роботу зв'язку.

Стаття 34. Надійний та якісний зв'язок у надзвичайних ситуаціях досягається:

- завчасним плануванням заходів з організації зв'язку у період постійної готовності та на найбільш типові випадки надзвичайних ситуацій;

- завчасним обладнанням вузлів пунктів управління сучасними засобами зв'язку та утриманням їх у постійній готовності до використання;

- комплексним використанням різних видів та засобів зв'язку;

- постійним розвитком та удосконаленням гарнізонних мереж зв'язку;

- високою спеціальною підготовкою та постійним тренуванням фахівців зв'язку;

- наявністю резерву засобів зв'язку;

- додержанням встановлених правил та порядку ведення переговорів по засобам зв'язку.

Стаття 35. Для забезпечення зв'язку застосовуються засоби радіо, провідного, рухомого (мобільного) та супутникового зв'язку.

Радіозв'язок є найважливішим засобом, який спроможний забезпечити безперервне управління підрозділами в складних умовах обстановки та під час перебування керівника органу управління (підрозділу) на місці або у русі.

Провідний зв'язок використовується для нарощування системи зв'язку, під час проведення довготривалих рятувальних та інших невідкладних робіт.

Мережі операторів рухомого (мобільного зв'язку) використовуються, як допоміжні (альтернативні канали і застосовуються в усіх видах дій підрозділу, а також під час руху та розташуванні на місці.

Мережі супутникового зв'язку використовуються у разі відсутності доступу до мережі операторів фіксованого, рухомого (мобільного) зв'язку або їх руйнування.

Стаття 36. Від пересувного пункту управління підрозділу організовується зв'язок з територіальним органом управління центрального органу виконавчої влади, який забезпечує формування та реалізацію державної політики у сфері цивільного захисту (за місцем дислокації) та їх оперативними групами, з оперативною групою начальника цивільного захисту, в оперативному підпорядкуванні якого знаходиться підрозділ, з підпорядкованими, приданими та взаємодіючими підрозділами і формуваннями.

Стаття 37. У Підрозділі організовується радіомережа керівника органу управління (підрозділу), начальників підпорядкованих, приданих та взаємодіючих підрозділів і формувань.

Радіозв'язок керівника органу управління (підрозділу) з керівником робіт з ліквідації надзвичайної ситуації здійснюється у радіомережі відповідного територіального органу управління центрального органу виконавчої влади, який забезпечує формування та реалізацію державної політики у сфері цивільного захисту.

Стаття 38. Зв'язок між взаємодіючими підрозділами і формуваннями встановлюється засобами кожного із взаємодіючих управлінь розпорядженням вищестоящего керівництва. У разі втрати зв'язку начальники взаємодіючих підрозділів зобов'язані вжити усіх заходів щодо його відновлення.

Варіант переліку техніки та майна зв'язку необхідний для організації зв'язку у випадку надзвичайної ситуації наведений у додатку 5.

Р О З Д І Л Д Р У Г И Й

ПІДГОТОВКА ДО ПРОВЕДЕННЯ АВАРІЙНО-РЯТУВАЛЬНИХ ТА ІНШИХ НЕВІДКЛАДНИХ РОБІТ

Стаття 39. Підготовка до аварійно-рятувальних та інших невідкладних робіт (далі – дій) включає: організацію дій (прийняття рішення, визначення завдання підрозділам, рекогносцирування, організацію взаємодії, всебічного забезпечення і управління, планування дій), підготовку підрозділу до виконання завдання, розташування у вихідному районі, практичну роботу керівника органу управління (підрозділу), його заступників, начальників служб у підпорядкованих підрозділах та інші заходи.

Стаття 40. Тривалість підготовки аварійно-рятувальних підрозділів Оперативно-рятувальною службою цивільного захисту до дій залежить від обстановки, що склалася. Для всебічної підготовки підрозділу в умовах повсякденної діяльності здійснюється завчасна підготовка, а у разі виникнення надзвичайної ситуації – безпосередня підготовка.

Завчасна підготовка до дій здійснюється в повному обсязі відповідно до поставленого завдання: в органі управління підрозділу – до підпорядкованих підрозділів, в підрозділі – до відділення. Здійснюється комплекс практичних заходів з визначення об'єктів. Після проведення рекогносцирування здійснюється прив'язка до об'єкту, часткове обладнання під'їзних шляхів, пунктів управління. Детально виробляється план дій, визначаються вихідні райони для підрозділів, маршрути виходу, порядок дій, заходи щодо організації взаємодії, забезпечення і управління.

Безпосередня підготовка до дій починається після отримання завдання від старшого начальника і здійснюється в найкоротші терміни. Керівник органу управління (підрозділу) уточнює своє рішення в процесі пересування в район аварії, катастрофи чи стихійного лиха. Уточнені завдання доводяться до всіх начальників, включаючи начальників відділень.

Стаття 41. Послідовність і терміни проведення заходів з підготовки підрозділів до дій у районах надзвичайних ситуацій визначає керівник органу управління (підрозділу) з урахуванням плану дій і рішення старшого начальника, конкретної ситуації, а також наявності часу.

Після отримання завдання, керівник органу управління (підрозділу) усвідомлює його, орієнтує підпорядкованих осіб про наступні дії, оцінює обстановку, приймає рішення на проведення рятувальних та інших невідкладних робіт, видає наказ підрозділам на дії і організовує взаємодію, забезпечення та управління.

Стаття 42. Під час постановки завдання на проведення аварійно-рятувальних та інших невідкладних робіт **в осередках ураження під час ліквідації наслідків аварії на радіаційно-небезпечних об'єктах** керівник органу управління (підрозділу) визначає:

підрозділам першого ешелону (першої зміни) – завдання, ділянки (об'єкти) робіт, види, обсяг і терміни проведення аварійно-рятувальних та

інших невідкладних робіт, порядок евакуації потерпілих і місця розташування лікувальних закладів, час початку робіт та порядок зміни, пункт збору після виконання завдання, маршрути руху до осередку ураження та на ділянки (об'єкти) робіт, час проходження вихідного пункту;

підрозділам другого ешелону (другої зміни) – завдання, час готовності для виконання завдань, район зосередження, маршрути руху до осередку ураження, час проходження вихідного рубежу (пункту);

інженерним підрозділам – завдання, ділянки (об'єкти) і види робіт, які виконуються самостійно, в час розпорядження і які засоби передати, район зосередження після виконання завдань, маршрут і порядок руху до осередку ураження та на ділянки (об'єкти) робіт, час проходження вихідного пункту;

підрозділам радіаційно-хімічного захисту – порядок ведення радіаційної розвідки та контролю, ділянки місцевості й об'єкти, що підлягають дезактивації, терміни проведення робіт, час і місце розташування пунктів (ділянок) спеціальної обробки, район зосередження після виконання завдання, маршрут і порядок руху на ділянку (об'єкт) роботи, час проходження вихідного пункту;

пожежним підрозділам – завдання, рубежі, ділянки (об'єкти) проведення пожежно-рятувальних робіт, місця зосередження основних сил, порядок протипожежних дій підрозділів на маршрутах і в осередку ураження, місце збору після виконання завдання, маршрут і послідовність руху до осередку ураження та на ділянку (об'єкт) роботи, час проходження вихідного пункту;

медичним підрозділам – завдання, місце і час розгортання медичного пункту загону, обсяги надання медичної допомоги, шляхи та послідовність евакуації уражених у лікувальні заклади, маршрут та послідовність руху до місця розгортання, час проходження вихідного пункту;

підрозділам водопостачання – завдання; місце і час обладнання пунктів водопостачання для підрозділів і приданих формувань, маршрут і послідовність руху до місць розгортання пунктів водопостачання, час проходження вихідного пункту;

приданим підрозділам і формуванням, підрозділам – завдання, місця зосередження основних зусиль, ділянки (об'єкти) робіт, маршрут і послідовність руху на ділянку (об'єкт) робіт, час проходження вихідного рубежу (пункту);

резерву – склад, район розташування, маршрут і послідовність просування до осередку ураження, час проходження вихідного рубежу (пункту).

Стаття 43. Управління загону повідомляє виконавців про завдання, уточнює план дій та графік робіт, планує рекогносцирування та розвідку маршрутів і відстані об'єктів (місць проведення робіт), просування підрозділів і приданих формувань до осередку ураження. Організовує взаємодію, всі види забезпечення, управління та зв'язок; здійснює контроль за виконанням поставлених завдань та веде облік виконаних робіт.

Стаття 44. Під час організації дій підрозділів в осередку ураження і ліквідації наслідків надзвичайної ситуації на хімічно небезпечному

об'єкті керівник органу управління (підрозділу) передбачає перш за все проведення хімічної розвідки, заходи щодо порятунку людей і надання їм термінової медичної допомоги, забезпечення захисту особового складу від отруйних речовин під час роботи на зараженій місцевості, максимальне використання всієї наявної техніки для проведення дегазаційних робіт. Визначає порядок взаємодії зі службами об'єктів економіки, установ та порядок отримання необхідної інформації та даних про обстановку, що склалася.

Для проведення розвідки щодо хімічної обстановки на маршруті руху та в осередку ураження висилаються розвідувальні дозори. Крім цього, використовуються дані постів радіаційного та хімічного спостереження об'єктів економіки, установ, мережі спостереження та лабораторного контролю.

Стаття 45. Під час постановки завдань керівник органу управління (підрозділу) визначає заходи, викладені у статті 39 Статуту.

Стаття 46. Управління загону організовує доведення наказу і завдань до підрозділів, які здійснюють заходи щодо надання медичної допомоги ураженим та їх евакуації, виведення населення з осередку хімічного ураження, проведення робіт з дегазації місцевості та споруд, локалізації аварії на технологічних мережах, що містять хімічно-небезпечні речовини.

Стаття 47. Особовий склад, залучений до дій в осередку хімічного ураження, забезпечується засобами індивідуального захисту органів дихання та шкіри, індивідуальними протихімічними пакетами та антидотами, спеціальною технікою із захищеними загерметизованими кабінами.

Під час дій в осередках хімічного ураження, що виникли внаслідок вторинних факторів, особовий склад забезпечується ізолюючими протигазами.

Стаття 48. Заходи щодо ліквідації **осередку бактеріологічного (біологічного) ураження** організовуються та здійснюються в тісній взаємодії з силами та засобами, що опинилися в осередку, у тому числі з санітарно-епідеміологічними станціями, ветеринарними лабораторіями, рухомими протиепідемічними загонами та іншими медичними і ветеринарними закладами та формуваннями. Для проведення протиепідемічних, протиепізоотичних і спеціальних профілактичних заходів використовують медичні підрозділи, а також формування медичного захисту та служби захисту сільськогосподарських рослин і тварин.

Стаття 49. Керівник органу управління (підрозділу) після одержання розвідувальних даних про умови, що склалися в осередку ураження, оцінює їх, приймає рішення на використання підрозділів, для локалізації осередку бактеріологічного (біологічного) ураження і визначає завдання.

Визначаючи завдання підлеглим, керівник органу управління (підрозділу) вказує:

рятувальним, інженерним підрозділам – сили і засоби, що виділяються для охорони осередку ураження і несення комендантської служби, завдання з проведення дезінфекційних робіт і режимних заходів, маршрут руху до

осередку ураження, час проходження вихідного рубежу (пункту);

підрозділам хімічного захисту – ділянки місцевості, які підлягають дезінфекції, місця розгортання пунктів (майданчиків) спеціальної обробки, порядок проведення спеціальної обробки підрозділів, маршрути руху до осередку ураження, час проходження вихідного рубежу (пункту);

медичним підрозділам – порядок проведення негайної профілактики особового складу і населення в осередку ураження, завдання щодо активного виявлення, ізоляції та лікування хворих, підозрюваних на захворювання, порядок організації медичного нагляду за тими, що перебували з ними в контакті, маршрут руху до осередку ураження, час проходження вихідного пункту;

підрозділам водопостачання – місця розгортання пунктів водопостачання та порядок забезпечення водою підрозділів, маршрут руху до осередку ураження, час проходження вихідного пункту;

пожежним підрозділам – завдання щодо гасіння пожеж, забезпечення підвезення води підрозділам і на пункти спеціальної обробки, маршрут руху до осередку ураження, час проходження вихідного пункту;

приданим підрозділам і формуванням – ділянки (об'єкти) робіт, завдання і порядок їх виконання, місця зосередження основних сил, маршрут руху, час проходження вихідного пункту;

резерву – склад, район розташування, час готовності до виконання завдання, маршрут руху до осередку ураження і ділянки (об'єкта) робіт.

Після визначення завдань керівник органу управління (підрозділу) організує проведення режимних заходів на карантинній території.

Стаття 50. Під час організації режимних заходів керівник органу управління (підрозділу) визначає: сили і засоби для організації контрольно-пропускних пунктів, порядок несення комендантської служби, заходи щодо обмеження контактів між окремими групами населення, охорони інфекційних лікарень, ізоляторів, джерел води та інших місць, небезпечних у інфекційному відношенні.

Стаття 51. Успішне виконання завдань **в осередку комбінованого ураження досягається:** своєчасним одержанням даних від усіх видів розвідки, їх аналізом і доведенням до підрозділів, одночасним і правильним використанням різних за призначенням сил і засобів, а також спеціальної техніки з герметичними кабінами, швидким перетинанням чи обходом зон ураження, руйнувань і пожеж та своєчасним виходом підрозділів на ділянки (об'єкти) робіт, зосередженням основних сил на найважливіших об'єктах і своєчасним проведенням маневрування силами та засобами з однієї ділянки (об'єкта) робіт на іншу, підтриманням постійної та чіткої взаємодії, сталим, безперервним управлінням підрозділами та всебічним їх забезпеченням.

Стаття 52. Рішення на проведення аварійно-рятувальних та інших невідкладних робіт в осередку комбінованого ураження керівник органу управління (підрозділу) приймає у вихідному районі, виходячи із завдання, яке поставлено керівником робіт з ліквідації надзвичайної ситуації.

Стаття 53. У рішенні керівник органу управління (підрозділу) визначає: ділянки території та споруди для дегазації, дезактивації, послідовність проведення екстреної профілактики чи запобіжних щеплень особовому складу підрозділу і населенню, порядок евакуації населення із зон ураження і пункти його розміщення, завдання з постачання і організації комендантської служби, місця розгортання пунктів спеціальної обробки ураженого особового складу підрозділу, формувань і населення.

Стаття 54. На підставі прийнятого рішення керівник органу управління (підрозділу) та служби загону доводять завдання до виконавців і організовують: введення сил в осередок ураження, дегазацію, дезінфекцію і дезактивацію заражених ділянок на шляхах введення сил і евакуації уражених, надання медичної допомоги і проведення екстреної профілактики уражених, санітарну обробку особового складу підрозділів, поповнення запасів медичного майна і засобів захисту.

Стаття 55. Особливості організації і проведення аварійно-рятувальних та інших невідкладних робіт у зонах катастрофічного затоплення полягають у проведенні організаційно-технічних (захисних) заходів щодо зменшення розмірів зон затоплення, кількості населення і матеріальних цінностей, які знаходяться у зоні затоплення, своєчасному оповіщенні населення та залежать від пори року і доби.

Стаття 56. Для своєчасного розгортання аварійно-рятувальних та інших невідкладних робіт у зоні затоплення рішення про їх проведення керівник органу управління (підрозділу) приймає у вихідному районі чи в ході просування до осередку ураження і уточнює його за даними розвідки і безпосереднього спостереження після прибуття до району робіт. Для оцінки обстановки керівник органу управління (підрозділу), крім того, використовує результати прогнозу поширення зони затоплення, що надходять від органів місцевого управління цивільного захисту.

Стаття 57. У рішенні на проведення аварійно-рятувальних та інших невідкладних робіт керівник органу управління (підрозділу) визначає: напрямок зосередження основних зусиль, час, порядок та послідовність виконання робіт, сили й засоби для їх виконання частинами і підрозділами, порядок рятування та евакуації населення, заходи безпеки під час проведення рятувальних та інших невідкладних робіт; порядок взаємодії, забезпечення і організацію управління.

Організуюючи дії підрозділів, начальники всіх ступенів основні зусилля зосереджують на рятуванні людей і перебувають на найважливіших ділянках, звідки керують підпорядкованими силами, забезпечують безперервну взаємодію між підрозділами та формуваннями під час виконання ними завдань.

Стаття 58. На організацію і проведення аварійно-рятувальних та інших невідкладних робіт у районах розміщення підприємств нафтової та газової промисловості впливає: наявність в осередках ураження запасів небезпечних хімічних речовин, можливість вторинного зараження, розміщення водоймищ та стан під'їзних шляхів, а також фізико-географічні

особливості району.

Аварійно-рятувальні та інші невідкладні роботи на нафтових та газових підприємствах проводяться у тісній взаємодії з аварійними формуваннями, що забезпечують їх обслуговування, а на шахтах (рудниках) – у взаємодії з воєнізованими гірничорятувальними частинами і формуваннями шахт (рудників). Особовий склад, який виконує роботи в підземних виробках, забезпечується ізолюючими протигазами, засобами рятування і діє під керівництвом спеціалістів гірничорятувальних частин.

Організуюючи дії підрозділів у районах розміщення підприємств видобування, переробки та зберігання нафтопродуктів і газу та в підземних гірничих виробках, керівник органу управління (підрозділу) основні зусилля зосереджує на рятуванні людей, які перебувають в осередках ураження небезпечними хімічними речовинами, зонах пожеж, на локалізації та гасінні пожеж, які загрожують життю людей, а під час робіт у шахтах також на відновленні енергозабезпечення, вентиляції та піднімання людей на поверхню.

Стаття 59. Аварійно-рятувальні та інші невідкладні роботи вночі потребують від керівників органів управління (підрозділів) і управлінь загонів особливої їх організації, різнобічного забезпечення, умілого використання засобів освітлення, а також дотримання особовим складом заходів безпеки в осередку ураження. Під час дії підрозділів в осередках ураження вночі керівник органу управління (підрозділу), крім звичайних питань, передбачає додаткові заходи щодо забезпечення освітлення ділянок (об'єктів) робіт, виділення додаткових сил і засобів для несення комендантської служби.

Управління вищестоящого органу на підставі рішення керівника органу управління (підрозділу) збільшує кількість постів регулювання на маршрутах руху, на шляхах введення сил в осередок ураження та евакуації уражених, організовує зустріч підрозділів на підступах до осередку ураження із спеціально виділеними провідниками, які супроводжують їх до ділянок (об'єктів) робіт, забезпечує особовий склад підрозділів, які ведуть пошук уражених і надають першу медичну допомогу, індивідуальними засобами освітлення, а також організовує освітлення місць входів у сховища, розбирання завалів, під'їздів, будинків і споруд, що загрожують завалами, обладнання маршрутів руху та шляхів евакуації світловими покажчиками.

Стаття 60. При організації аварійно-рятувальних та інших невідкладних робіт у зимовий час особливу увагу приділяють розчищенню шляхів від снігу, а також запобіганню обмороження особового складу, особливо тих, що працюють в засобах захисту. Техніка готується до роботи в умовах низьких температур, транспорт, призначений для перевезення уражених, утеплюється. На маршрутах і в районах робіт обладнуються пункти обігріву, а у районах розміщення особового складу – утеплені укриття.

Для дезактивації, дегазації та дезінфекції використовуються розчини з низькою температурою замерзання.

Для створення утеплених укриттів для особового складу загону керівництво загону та начальники цивільного захисту району (міста) проводять спільні заходи, використовуючи місцеві можливості, залучають також особовий склад загону та підрозділів цивільного захисту району (міста).

Стаття 61. Взаємодія підрозділів організовується відповідно до завдань, способів їх виконання, меж об'єктів і часу. Під час організації взаємодії керівник органу управління (підрозділу) зобов'язаний узгодити:

у період просування і зайняття вихідного району – дії підрозділів, спеціалізованих, позаштатних формувань цивільного захисту, порядок просування й розгортання пунктів управління;

під час просування і зайняття вихідного району та організації робіт – дії розвідувальних сил і засобів, що застосовуються в районі аварії, катастрофи, стихійного лиха, осередку ураження;

порядок подолання районів руйнувань, зон затоплення, пожеж, радіаційного та хімічного ураження;

дії підрозділів під час зміни, порядок доповіді про зміну;

порядок дій і взаємну підтримку взаємодіючих підрозділів, формувань, особливо під час виконання першочергових завдань;

дії підрозділів першого ешелону під час виконання аварійно-рятувальних робіт на рубежах і об'єктах районів стихійного лиха, осередків ураження, а також під час зміни обстановки;

порядок введення другого ешелону, резерву і заходи щодо організації їх всебічного забезпечення;

порядок підтримки зв'язку між взаємодіючими підрозділами, формуваннями.

Крім того, керівник органу управління (підрозділу) встановлює систему сигналів, визначає загальну схему орієнтирів і єдину нумерацію об'єктів.

Планування проведення аварійно-рятувальних та інших невідкладних робіт починається в ході формування пропозицій для рішення на їх проведення і закінчується після затвердження рішення старшим начальником.

Стаття 62. Управління підрозділу разом з начальниками служб на основі рішення керівника органу управління (підрозділу) детально планує майбутні дії.

Документи, що розробляються під час організації робіт, мають бути викладені чітко і коротко, а також бути зручними у використанні в польових умовах. Вони деталізуються у обсязі, необхідному для визначення завдань виконавцям, організації взаємодії та всебічного забезпечення.

Стаття 63. Підготовка підрозділу до дій має забезпечити постійну готовність до виконання завдань, доукомплектування підрозділів особовим складом, матеріально-технічне забезпечення, підготовку начальників і особового складу до виконання поставлених завдань, а техніки – до застосування.

Стаття 64. Зайняття підрозділом вихідного району здійснюється в найкоротші терміни і включає: підготовку маршрутів для просування, підготовку місць розгортання пунктів управління та ліній зв'язку, обладнання районів розташування підрозділів, формувань, здійснення заходів водопостачання, а також організацію комендантської служби.

Стаття 65. Практична робота заступників керівника органу управління (підрозділу) та начальників служб підрозділу в підпорядкованих підрозділах проводиться з метою їх своєчасної і повної підготовки до дій. Вона здійснюється шляхом перевірки на місці точного виконання розпоряджень, знання та розуміння всіма посадовими особами обстановки і своїх завдань, визначення реальності й відповідальності прийнятих рішень загальному плану дій і поставленим завданням, визначення разом з підлеглими доцільних способів виконання завдань, контролю за своєчасністю і якістю здійснення заходів для підготовки до дій, організації взаємодії і всебічного забезпечення, контролю за готовністю підрозділів до виконання поставлених завдань у точно визначений час, надання допомоги в забезпеченні усім необхідним, усунення виявлених недоліків на місці щодо вирішення поточних питань.

Найбільш ефективним способом практичної допомоги і контролю є особиста робота у підпорядкованих підрозділах керівника органу управління (підрозділу), його заступників, начальників служб.

Керівник органу управління (підрозділу) у ході роботи повинен розглянути і затвердити рішення підлеглого начальника, довести до нього завдання, котрі виконуються своїми засобами та засобами старшого начальника, а також переконатися у готовності підрозділів до виконання поставлених завдань.

Керівник органу управління (підрозділу) зобов'язаний своєчасно доповідати старшому начальнику про одержання завдання, прийняте рішення, виконання завдання, а також про різкі зміни в обстановці і значні втрати своїх сил і засобів.

Стаття 66. Робота керівника органу управління (підрозділу) під час проведення аварійно-рятувальних та інших невідкладних робіт спрямовується на впровадження в життя прийнятого рішення. Вона включає: постійний збір даних про обстановку та її оцінку, своєчасне уточнення рішення, доведення завдань і вказівок щодо взаємодії до підрозділів, підтримка взаємодії та всебічного контролю за виконанням підрозділами наказів і надання їм необхідної допомоги. У разі різкої зміни обстановки, якщо немає змоги одержати вказівки, керівник органу управління (підрозділу) зобов'язаний самостійно приймати рішення у межах загального плану дій і при першій можливості доповісти про них безпосередньому начальнику та проінформувати взаємодіючі підрозділи.

РОЗДІЛ ТРЕТІЙ

ДІЇ АВАРІЙНО-РЯТУВАЛЬНИХ ПІДРОЗДІЛІВ ПІД ЧАС ПРОВЕДЕННЯ АВАРІЙНО-РЯТУВАЛЬНИХ ТА ІНШИХ НЕВІДКЛАДНИХ РОБІТ

Дії аварійно-рятувальних підрозділів під час ліквідації наслідків надзвичайних ситуацій, пов'язаних із землетрусом

Стаття 67. Землетрус - короткотривалі, раптові струси земної кори, викликані перемінним переміщенням мас гірських порід у надрах Землі, чому сприяє порушення розтяжності осередку гірських порід і виникнення сейсмічних хвиль. Під час сильних землетрусів, на поверхні Землі часто виникають щілини, скиди, зсуви, цунамі.

Землетруси захоплюють великі території і характеризуються: руйнуванням будівель і споруд, під уламки яких потрапляють люди; виникненням масових пожеж і виробничих аварій; затопленням населених пунктів і цілих районів; отруєнням газами при вулканічних виверженнях; ураженням людей і руйнуванням будівель уламками вулканічних гірських порід; виникненням осередків пожеж у населених пунктах від вулканічної лави; провалом населених пунктів при обвальних землетрусах; руйнуванням і змиванням населених пунктів хвилями цунамі; негативною психологічною дією.

Спрогнозувати з необхідною точністю межі стихійного лиха при землетрусах не є можливим, що затрудняє визначення найбільш небезпечних зон руйнувань, проведенню заходів щодо зменшення масштабів руйнувань та кількості постраждалих.

Аварії, пов'язані з руйнуванням будівель та споруд являються одними з найбільш складних аварій з точки зору проведення рятувальних робіт. Складність проведення рятувальних робіт обумовлена великою кількістю постраждалих людей, які опинилися в завалах, необхідністю виконання складних інженерних робіт та загрозою подальшого руйнування. Досвід проведення рятувальних робіт на зруйнованих будівлях свідчить про те, що необхідну кількість сил та засобів потрібно зосередити на місці аварії якомога швидше, оскільки в більшості випадків людина, яка опинилася в завалі, спроможна зберегти життєздатність протягом 10 годин.

Стаття 68. Організація ліквідації надзвичайної ситуації пов'язаної із землетрусом покладається **на керівника**, призначеного відповідно до законодавства України.

Керівник робіт з ліквідації надзвичайних ситуацій з прибуттям на місце **зобов'язаний:**

здійснити розвідку, оцінити обстановку, визначити необхідні сили, засоби та способи дій, надати інформацію керівництву, організувати взаємодію з іншими підрозділами, негайно організувати рятування людей.

Стаття 69. Найважливішим заходом на початковому етапі рятувальних робіт є **розвідка** зони надзвичайної ситуації. Розвідка проводиться з метою оцінки обстановки та прийняття рішення на проведення рятувальних робіт. Наявність великих територій розвідка на яких наземними видами транспорту

утруднена викликає необхідність проведення її в цілодобовому режимі у тому числі із залученням авіації. Це дозволяє пришвидшити першочергове з'ясування масштабів руйнувань, шляхи підходу техніки та евакуації, радіаційну та хімічну обстановку.

У ході розвідки встановлюється:

наявність постраждалих, їхню кількість та, за можливістю, стан;

характер та межі зони руйнувань;

можливість, подальшого руйнування конструкцій;

причини руйнування;

розміщення у зоні надзвичайної ситуації підприємств ядерно-паливного циклу або хімічно небезпечних об'єктів;

наявність небезпечних факторів (вогнь, підтоплення, витік газу, попадання води в завал, наявність обірваних електромереж під напругою тощо) та ступінь їхньої загрози постраждалим;

наявність та стан шляхів транспортування постраждалих з небезпечної зони.

Стаття 70. Дані розвідки аналізуються керівником, після чого проводиться **оцінка обстановки**, яка включає в себе наступні питання:

можливість проведення рятувальних робіт наявними силами та засобами;

необхідність виклику аварійних служб (газової, комунальної, електричної, охорони порядку, медичної, тощо);

можливі шляхи введення рятувальників на місце проведення рятувальних робіт та шляхи виводу постраждалих з небезпечної зони.

Стаття 71. На підставі результатів оцінки обстановки **керівник** рятувальними роботами **приймає рішення** щодо:

порядку та місця розшуку постраждалих;

виклику додаткових сил та засобів;

застосування інженерної техніки;

порядку проведення аварійно-відновлювальних робіт (відключення пошкоджених комунікацій, ліквідація горіння в завалах, підкріплення або руйнування нестійких конструкцій).

Стаття 72. Керівник робіт з ліквідації надзвичайної ситуації розподіляє зону надзвичайної ситуації на ділянки та **ставить завдання** підлеглим підрозділам.

На початковому етапі розвідка зони надзвичайної ситуації співпадає з **розшуком постраждалих**. Основним правилом розшуку є розшук "ВІД ПРОСТОГО ДО СКЛАДНОГО". Тобто у початковий період розшук ведеться на всій території не глибоко від поверхні завалу в тих місцях, куди можна проникнути без витрати часу на розбирання завалів, у першу

чергу, звідки лунають вигуки про допомогу. Цей етап пошуку має назву "ПОВЕРХНЕВО ПРОСТОРОВИЙ", на цьому етапі постраждалих потрібно шукати в:

- порожнечах, утворених, стінами, що залишилися, та уламками перекриттів на поверхах та підвалах;

- порожнечах, утворених частинами обладнання та меблів;

- порожнечах під уламками сходових клітин;

- порожнечах навколо зовнішніх стін будівлі;

- різноманітних спорудах зовні будівлі (кювети, ями, труби тощо).

Після того як постраждалих, які знаходилися неподалік від поверхні завалу, вилучено, рятувальники приступають до розшуку та вилучення постраждалих, які знаходяться в глибині завалів. У першу чергу, потрібно шукати в тих місцях, які мають пріоритет часу, тобто, де відбувається горіння, де відбувався, або відбувається витік газу, потрапляє вода тощо. Цей етап має назву "ВИЗНАЧЕННЯ ГОЛОВНИХ ОБ'ЄКТІВ РОЗШУКУ".

Для розшуку постраждалих на цьому етапі використовують різні методи: візуальний, розшук постраждалих за допомогою собак, тепловий, акустичний. Для проведення розшуку за акустичним методом на місці ведення рятувальних робіт припиняють або заводять до мінімуму всі роботи з використанням техніки. Цей період зветься "ЧАСОМ ТИШІ".

Місцезнаходження постраждалих і загиблих позначається спеціальними вказівниками.

Після встановлення **місця, де знаходиться постраждалий**, рятувальники, при можливості, встановлюють з ним контакт, у ході якого необхідно з'ясувати:

- стан постраждалого, чи впливають на нього уламки та на які саме частини тіла;

- самопочуття постраждалого та як глибоко він знаходиться;

- яка обстановка навколо нього, хто з людей знаходиться поруч або що він знає про їхнє місце знаходження та їхню кількість;

- розповідати постраждалому, що робиться для його порятунку.

Метою цього є отримання рятувальниками якомога більше інформації, а також психологічна підтримка постраждалого.

Стаття 73. Для визволення постраждалого рятувальники виконують роботи з **проникнення в завал** зважаючи на те, що завал - це хаотичне скупчення уламків будівельних конструкцій, меблів, обладнання, пошкоджених комунікацій тощо, при цьому невідомо, наскільки вони міцно тримаються. Роботи з проникнення вглиб треба виконувати з дотриманням наступних правил:

- великі уламки, при можливості, не ворухити, не навантажувати, не видаляти;

- просуватися вперед треба через непошкоджені, або слабко пошкоджені частини будівлі, використовуючи існуючі отвори та порожнечі;

- дрібні уламки треба видаляти вручну (краще витратити час на пролом стіни або стелі, ніж спричинити небезпеку "заваленим" людям під час видалення уламків).

Одним із способів врятування постраждалих, вилучення їх із завалів, є спосіб ручного розбирання. Як правило ці роботи проводяться за участі місцевого населення в перші часи після землетрусу з використанням шанцевого інструменту, але там, де немає загрози обрушення конструкцій.

Є декілька **способів проникнення в завали**: підкопи, пролом стіни, пролом стелі, виконання траншеї, шахти, штольні.

Стаття 74. Після того як рятувальники проникли в завал, приступають до **визволення постраждалого**. Насамперед, від нього прибирають усе, що заважає при цьому: дрібні уламки та сипучий матеріал прибирають вручну, щоб не завдати шкоду постраждалому. У першу чергу, звільняють голову та верхню частину тіла. Вилучати постраждалого з-під уламків треба обережно. Слід намагатися утримувати єдиними блоками голову-шию та хребет-таз. Пошкоджену ділянку тіла обережно тримають окремо різні рятувальники.

При великомасштабних руйнуваннях, коли можливі строки пошукових робіт перевищують одну зміну (10-12 годин), потрібно застосувати послідовний варіант проведення пошуку. З цією метою весь особовий склад пошукових підрозділів розбивається на групи і пошук ведеться по послідовному графіку зі зміною груп через 40-45 хвилин.

Стаття 75. Невідкладна **медична допомога** надається постраждалому залежно від його стану або перед вилученням з завалу, або одразу після вилучення. Першу медичну допомогу на місці ураження надають рятувальники та медичні працівники, які входять до складу рятувальних підрозділів, або самі постраждалі в порядку само та взаємної допомоги.

Після надання невідкладної медичної допомоги постраждалого транспортують до пункту надання медичної допомоги.

Стаття 76. Після ліквідації надзвичайної ситуації керівник робіт з ліквідації надзвичайної ситуації подає органу, що його призначив, **звіт** щодо прийнятих рішень і перебігу подій під час ліквідації надзвичайної ситуації.

Дії аварійно-рятувальних підрозділів під час ліквідації наслідків надзвичайних ситуацій внаслідок вибуху

Статті 77. Вибухи. Вони можуть бути запланованими і випадковими. До запланованих відносять вибухи у військових і мирних цілях. Випадкові вибухи виникають при зберіганні, транспортуванні та виготовленні вибухових речовин, у хімічній та нафтохімічній промисловості, при розгерметизації резервуарів високого тиску, зберіганні різних видів палива, витоку природного газу тощо.

Осередок ураження від вибуху у загальному випадку характеризується руйнуванням будівель і споруд, окремими завалами, ураженням людей, тварин і рослин, можливим виникненням нових вибухів і масових пожеж, які виникають унаслідок промислових аварій, замиканнями у електричних мережах і розгерметизацією ємностей для зберігання легкозаймистих речовин, можливого виникненню осередків ураження різними токсичними

чинниками.

Характеристика осередку ураження від ядерного вибуху посилює наслідки звичайних вибухів масовим ураженням людей, тварин і рослин, виникненням суцільних завалів на території населеного пункту, виникненням масових пожеж у завалах, обумовлених дією світлового випромінювання, радіоактивного зараження місцевості та проникаючою радіацією.

Під час таких аварій обстановка характеризується за такими параметрами: площа пожежі та зона теплової дії, ураження обслуговуючого персоналу об'єкта і загроза населенню найближчих житлових будинків при вибухах від вогню і задимлення, руйнування будинків, споруд і виникнення завалів, пошкодження зовнішнього і внутрішнього протипожежного водопостачання, стаціонарних систем пожежогасіння, технологічного обладнання тощо. Першочергові роботи, пов'язані з ліквідацією і гасінням пожеж, виконуються об'єктовими пожежно-рятувальними підрозділами, невоєнізованими протипожежними формуваннями з наступним залученням територіальних пожежно-рятувальних підрозділів цивільного захисту.

Стаття 78. Організація ліквідації надзвичайної ситуації покладається на керівника робіт з ліквідації надзвичайної ситуації, відповідно до законодавства України.

Керівник робіт з ліквідації надзвичайної ситуації з прибуттям на місце **зобов'язаний:**

здійснити розвідку, оцінити обстановку, визначити необхідні сили, засоби та способи дій, надати інформацію керівництву, організувати взаємодію з іншими підрозділами, негайно організувати рятування людей.

Стаття 79. Дії загону на пожежо- і вибухонебезпечному об'єкті включають у першу чергу **проведення розвідки** як на об'єкті, так і на прилеглий до нього території. Після одержання завдання на розвідку осередку ураження (пожежі) розвідувальні сили встановлюють:

райони пожеж і їх характер, визначають основні напрямки вводу сил та засобів для проведення рятувальних робіт та гасіння пожеж, напрямок і швидкість поширення вогню, зони загазованості і наявність загрози населенню; межі району локалізації та гасіння пожеж; місцезнаходження потерпілих; наявність ділянок сильного задимлення, характер руйнування резервуарів (сховищ) і трубопроводів; місця можливого розливу нафтопродуктів і сильнодіючих отруйних речовин; наявність водоймищ, справних джерел водопостачання, запасів спеціальних вогнегасячих речовин та стан під'їзних шляхів.

Стаття 80. Керівник робіт з ліквідації надзвичайної ситуації оцінює обстановку і **визначає** основні тактичні прийоми і рубежі локалізації і гасіння пожеж, напрями і шляхи відходу особового складу у разі загрози вибуху або викиду нафтопродуктів, організацію протипожежного водопостачання, засоби захисту особового складу від небезпечних факторів пожежі.

Стаття 81. Найважливішим завданням є **пошук і деблокування постраждалих** із зруйнованих будівель. Роботи за технологічним принципом розділяються на три основні види:

деблокування постраждалих, які знаходяться під уламками будівельних конструкцій;

деблокування постраждалих із замкнутих приміщень;

врятування людей з верхніх поверхів зруйнованих будівель.

Виконання робіт по деблокуванню здійснюється декількома способами:

послідовним розбиранням завалів;

влаштування лазів;

виробленням галереї в ґрунті під завалом;

пробивання отворів у стінах та перекриттях.

Стаття 82. Під час **виконання робіт**, пов'язаних з ліквідацією аварії, проводяться заходи для захисту особового складу і техніки від ураження вибуховою хвилею, осколками і уламками конструкцій, що розлітаються, теплового впливу та ураження органів дихання продуктами горіння. Одночасно здійснюються заходи щодо **рятування людей** з палаючих, зруйнованих будинків і зон задимлення, надання їм медичної допомоги і евакуацію в лікувальні заклади.

Рятувальні, механізовані та інженерні підрозділи здійснюють проїзди і проходи, обвалування чи відведення горючих (отруйних) рідин, що розлилися, у безпечні місця, відключають пошкоджені місткості, апарати, механізми і трубопроводи.

Стаття 83. Невідкладна **медична допомога** надається постраждалому залежно від його стану або перед вилученням з завалу, або одразу після вилучення. Першу медичну допомогу на місці ураження надають рятувальники та медичні працівники, які входять до складу рятувальних підрозділів, або самі постраждалі в порядку само та взаємної допомоги.

Після надання невідкладної медичної допомоги постраждалого транспортують до пункту надання медичної допомоги.

Стаття 84. Після ліквідації надзвичайної ситуації керівник робіт з ліквідації надзвичайної ситуації подає органу, що його призначив, **звіт** щодо прийнятих рішень і перебігу подій під час ліквідації надзвичайної ситуації.

Дії аварійно-рятувальних підрозділів під час ліквідації наслідків надзвичайних ситуацій, пов'язаних із сильним вітром, ураганом, бурею, смерчем, тайфуном

Стаття 85. Урагани, бурі і смерчі, тайфуни виникають при проходженні глибоких циклонів і обширних антициклонів. Характеризуються сильним (дуже сильним) вітром, часто змінних напрямків.

Циклони утворюються і розвиваються на фронтах, тобто в місцях зустрічі теплого і холодного повітря. Утворюється циклон тоді, коли маса

холодного полярного повітря зустрічає масу теплої вологої і це тепле повітря вривається, у холодну масу.

Основний уражаючий чинник бур та ураганів – швидкісний натиск, залежний від щільності і швидкості повітряного потоку. У загальному випадку уражаючий чинник бур та ураганів описується тільки з урахуванням швидкості повітряного потоку (вітру).

Бурі та урагани приводять до руйнування будівель і споруд, зривання дахів, лісоповалів, загибелі людей і тварин, а також переміщенням у повітрі окремих предметів, уламків, осколків будівельних конструкцій, поламаних та вирваних з корінням дерев та інших предметів.

Смерч (торнадо) - визначається як сильний вихор, що опускається у виді лійки з низької основи [купчасто-дощової хмари](#), назустріч якій із земної поверхні може підніматися інша лійка з бризів і пилу, що з'єднується з першою.

Основним уражаючим чинником смерчу є швидкісний натиск вітру і розрідженням повітря всередині. В осередку ураження смерчем виникає руйнування будівель і споруд, перевертанням і пошкодженням транспортних засобів, вириванням дерев з корінням, ураженням людей і тварин, а також перенесенням на досить великі відстані різних предметів, людей і тварин. На своєму шляху смерч всмоктує невеликі озера та водойми разом із флорою та фауною, які потім переносяться на значні відстані і випадають на землю разом з дощем. Руйнування будівель і споруд виникає внаслідок підйому і відкидання предметів, великим тиском та вибуховим розрідженням, дробленням, розколюванням тощо.

Тайфуни – це потужні урагани, які виникають у більшості в пасатній зоні над теплими ділянками поверхні океану, характеризуються дуже сильним вітром, супроводжуються ливнями та величезними морськими хвилями.

Стаття 86. Організація ліквідації надзвичайної ситуації пов'язаної з ураганом, бурею, смерчем, тайфуном покладається **на керівника** робіт з ліквідації надзвичайної ситуації, призначеного відповідно до законодавства України.

Керівник робіт з ліквідації надзвичайної ситуації з прибуттям на місце **зобов'язаний:**

здійснити розвідку, оцінити обстановку, визначити необхідні сили, засоби та способи дій, надати інформацію керівництву, організувати взаємодію з іншими підрозділами, негайно організувати рятування людей.

Стаття 87. Після завершення дії бурі, урагану, смерчу, тайфуну проводиться **розвідка** зони надзвичайної ситуації. Розвідка проводиться з метою оцінки обстановки та прийняття рішення на проведення рятувальних робіт. Руйнування часто проходять полосами тому для визначення масштабів руйнувань бажано залучити авіацію.

У ході розвідки встановлюється:

характер та межі зони руйнувань;

наявність постраждалих, їхню кількість та, за можливістю, стан;

наявність небезпечних факторів (вогонь, підтоплення, наявність обірваних електромереж під напругою тощо) та ступінь їхньої загрози постраждалим.

Дані розвідки аналізуються керівником, після чого проводиться оцінка обстановки, яка включає в себе наступні питання:

можливість проведення рятувальних робіт наявними силами та засобами;

необхідність виклику аварійних служб (комунальної, електричної, медичної, тощо).

Стаття 88. На підставі результатів оцінки обстановки керівник рятувальними роботами **приймає рішення** щодо:

порядку та місця розшуку постраждалих;

виклику додаткових сил та засобів;

застосування інженерної техніки;

порядку проведення аварійно-відновлювальних робіт (відключення пошкоджених комунікацій, розбирання завалів, підкріплення або руйнування нестійких конструкцій тощо).

Після чого керівник розподіляє зону надзвичайної ситуації на ділянки та ставить завдання підлеглим підрозділам.

Стаття 89. Невідкладна медична допомога надається постраждалим залежно від стану. Першу медичну допомогу на місці надають рятувальники та медичні працівники, які входять до складу рятувальних підрозділів, або самі постраждали в порядку само та взаємної допомоги.

Після надання невідкладної медичної допомоги постраждалих транспортують до пункту надання медичної допомоги.

Стаття 90. Після ліквідації надзвичайної ситуації керівник робіт з ліквідації надзвичайної ситуації подає органу, що його призначив, **звіт** щодо прийнятих рішень і перебігу подій під час ліквідації надзвичайної ситуації.

Дії аварійно-рятувальних підрозділів під час ліквідації наслідків надзвичайних ситуацій, пов'язаних із обвалом, зсувом, селем, зі сходом снігової лавини

Стаття 91. Обвал це відрив брил або мас гірських порід від схилу чи укосу гір або снігових (льодяних) мас та їх вільне падіння під дією сили тяжіння.

Зсуви це зміщення вниз по косій під дією сил тяжіння великих ґрунтових мас, що формують схили гірських річок, озерних та морських терас.

Сель потік с дуже великою концентрацією мінеральних часток, каменів і уламків гірських порід (до 50—60% об'єму потоку), що раптово виникає в басейнах невеликих гірських річок і балок.

Лавини це снігова маса, що спадає з схилів гір під дією сили важкості (перевантаження схилів снігом, послаблення структурних зв'язків усередині

снігової товщі або їх спільної дії).

Уражаючими факторами у разі виникнення обвалу і зсуву є рух (падіння) великих мас гірських порід, ґрунта, основними характеристиками є об'єм і швидкість руху по схилу. Уражаючими факторами селю і снігової лавини є сила удару в перешкоду, що залежить від маси і швидкості.

Стаття 92. Організація ліквідації надзвичайної ситуації пов'язаної із ураганом, бурею, смерчем, тайфуном покладається **на керівника** робіт з ліквідації надзвичайної ситуації, призначеного відповідно до законодавства України.

Керівник робіт з ліквідації надзвичайної ситуації з прибуттям на місце **зобов'язаний:**

здійснити розвідку, оцінити обстановку, визначити необхідні сили, засоби та способи дій, надати інформацію керівництву, організувати взаємодію з іншими підрозділами, негайно організувати рятування людей.

Стаття 93. Особливостями проведення **розвідки** у зонах можливих обвалів, зсувів, селів та лавин є те, що погано прогнозуються можливі межі стихійного лиха. Це унеможлиблює точно визначити найбільш небезпечні райони і провести відповідні запобіжні заходи. Досить велика площа важкодоступних територій вимагає проведення розвідки не тільки наземними засобами.

При виникненні надзвичайної ситуації **повітряна розвідка** виявляє межі руйнувань, місця знаходження людей і можливість доступу до них. **Наземна розвідка** надає конкретні дані щодо оцінки надзвичайної ситуації, проведення розрахунків і пропонування варіантів застосування рятувальних сил і засобів.

Стаття 94. Керівник підрозділу за результатами розвідки **оцінює обстановку** і на основі наявних даних про об'єкт **організовує** дії рятувальників.

Рятувальні роботи складаються із таких етапів:

пошук постраждалих;

виконання робіт по їх деблокуванню;

надання першої медичної допомоги;

евакуація постраждалих із зони небезпеки (місць блокування) на пункти збору або до лікувальних закладів.

Стаття 95. При проведенні **пошуку** постраждалих з'ясовується:

місце знаходження постраждалих (відмічаються чітко видимими орієнтирами) і встановлюється з ними зв'язок (по можливості);

функціональний стан постраждалих та необхідний об'єм надання їм першої медичної допомоги;

способи витягання постраждалих.

Для з'ясування умов перебування постраждалих, якщо вони встигли сховатися у різних спорудах, необхідно, у першу чергу, знайти та розкрити сховище, ретельно обстежити завали; для цього використовують свідоцтва очевидців, плани території, планшети (карти) прив'язки будівель та укриттів до орієнтирів.

При пошуку усуваються (обмежуються) фактори дії на постраждалих вторинних причин.

У залежності від наявності сил та засобів пошукові роботи здійснюються на основі та з використанням:

свідочств очевидців;

візуальних ознак (по залишкам одягу та речей на поверхні застabilізованого слою);

показань приборів пошуку (газоаналізаторів, зондів, магнітометрів, тепловізорів, акустичних систем);

пошукових собак.

Стаття 96. Роботи з **деблокування** постраждалих, залежно від місцезнаходження (під скальними, ґрунтовими, земляними, сніговими завалами, під сільовими потоками, під уламками будівельних конструкцій, у замкнених приміщеннях, на верхніх поверхах порушених будівель) мають свої технологічні особливості.

Постраждалих, які знаходяться під скальними, ґрунтовими, сніговими завалами деблокують при допомозі шанцевого інструменту та засобів малої механізації. При цьому необхідно у найкоротший термін, із-за можливості задихи, забезпечити їм доступ повітря. Інженерна техніка обмежено використовується при великих обсягах робіт та вкрай обмеженого часу для прориття однієї чи декількох траншей впоперек сходу снігової лавини (селю, оповзня) за для забезпечення деблокування людей.

Стаття 97. Перша медична допомога надається потерпілим після їх звільнення з-під завалу. У невідкладних випадках (загрозлива для життя кровотеча, задиха) допомога надається на місці виявлення постраждалого.

Евакуація постраждалих включає два етапи:

транспортування в безпечне місце після їх деблокування;

евакуація на пункт збору або у лікувальний заклад.

Стаття 98. Після ліквідації надзвичайної ситуації керівник робіт з ліквідації надзвичайної ситуації подає органу, що його призначив, **звіт** щодо прийнятих рішень і перебігу подій під час ліквідації надзвичайної ситуації.

Дії аварійно-рятувальних підрозділів під час ліквідації наслідків надзвичайних ситуацій, пов'язаних із повінню, паводком, підтопленням, катастрофічним затопленням, цунамі

Стаття 99. Повінь - природне лихо, що виникає, коли вода виходить за межі звичайного для неї басейну водойми. Повені на річках трапляються, коли вода переповнює річище і розливається по річковій долині. Часом повені також трапляються на озерах чи водосховищах.

Зазвичай причиною повені є значне підвищення рівня води. На річках це трапляється внаслідок збільшення притоку води, у зв'язку з таненням снігів, дощів тощо. На озерах чи водосховищах - внаслідок перевищення притоку води над витокком. Часом причиною повені може стати вітер, який «наганяє»

воду. Ще однією причиною підйому води може стати утруднення витoku внаслідок технічних несправностей на штучних водоймах чи природних гребель, що часом утворюються на гірських річках внаслідок зсувів (зазвичай після землетрусів). Ще однією причиною повені може стати прорив води на рівнину, рівень якої розташований нижче рівня води. Подібні повені зазвичай трапляються внаслідок прориву дамб або ж зміни річкового русла.

Паводок - фаза водного режиму ріки, порівняно короткочасне і неперіодичне підняття рівня води в річці, викликане посиленням таненням снігу, льодовиків або дощами.

Паводки не повторюються періодично, і в цьому їхня відмінність від повені. Тривалість паводка від декількох годин до декількох діб. На відміну від повені паводки можуть виникати в будь-який час року. Значний паводок може викликати повінь. У процесі переміщення паводка по ріці утвориться паводкова хвиля.

Підтоплення територій міських поселень, сільськогосподарських угідь, прибережних земель навколо водосховищ - комплекс явищ з багаточисельними негативними наслідками характерними переважно для господарсько-освоєних територій, які призводять до стійкого підвищення рівня ґрунтових вод чи вологості порід зони аерації, що ускладнюють або унеможливають нормальну експлуатацію господарських об'єктів. Процеси підтоплення територій можуть визначатися природними, антропогенними факторами та їх поєднанням.

Катастрофічне затоплення – надзвичайна ситуація, пов'язана, як правило, з гідродинамічною аварією, руйнуванням гідротехнічної споруди чи її частини і некерованим переміщенням великих мас води, яке спричиняє руйнування та затоплення значних територій.

Цунамі це довгі хвилі, які можуть виникати в результаті підводних землетрусів, а також вулканічних викидів або зсувів на морському дні. Цунамі небезпечне природне явище (джерело надзвичайних ситуацій), що може призвести до загибелі людей, якщо у зоні його дії знаходяться населені пункти, господарські об'єкти сільгоспугіддя, транспортні комунікації. Хвилі цунамі характеризуються значною руйнівною силою та великою площею затоплення прибережних територій.

Названі явища, що можуть призвести до надзвичайних ситуацій, мають багато спільного з точки зору ліквідації наслідків. Проте в них є суттєві відмінності, щодо перебігу подій і можливості їх прогнозування. Так катастрофічне затоплення (якщо це не техногенна аварія) можна передбачити завдяки моніторингу розвитку природної ситуації. У ряді випадків цунамі можливо попередити і вчасно провести евакуацію із небезпечної зони.

Стаття 100. Організація ліквідації надзвичайної ситуації покладається **на керівника** робіт з ліквідації надзвичайної ситуації, призначеного відповідно до законодавства України.

Керівник робіт з ліквідації надзвичайних ситуацій з прибуттям на місце **зобов'язаний:**

здійснити розвідку, оцінити обстановку, визначити необхідні сили,

засоби та способи дій, надати інформацію керівництву, організувати взаємодію з іншими підрозділами, негайно організувати рятування людей.

Стаття 101. Найважливішим заходом на початковому етапі рятувальних робіт є **розвідка** зони надзвичайної ситуації. Розвідка проводиться з метою оцінки площі затоплених територій та прийняття рішення на проведення рятувальних робіт.

Стаття 102. Рятувальні роботи при ліквідації повеней, паводків та цунамі провадяться за для рятування людей і поділяються на чотири етапи:

- розшук постраждалих;
- забезпечення доступу рятувальників і врятування постраждалих;
- надання першої медичної допомоги;
- евакуація постраждалих із небезпечних зон.

Головна особливість рятувальних робіт у зонах з високим рівнем води – це складність забезпечення доступу рятувальників до постраждалих та їх деблокування.

Територію зони затоплення для зручності управління та забезпечення чіткої взаємодії між підрозділами розбивають на сектори. За результатами оцінки відомостей про обстановку керівник вирішує наступні організаційно-технологічні завдання:

- з'ясовує можливість і необхідність підсилення сил і засобів, що залучаються до робіт;
- з'ясовує потребу у підрозділах різних типів;
- здійснює розподіл рятувальних підрозділів і техніки по робочих місцях.

Стаття 103. Пошук постраждалих людей в умовах високого рівня води представляє собою сукупність дій, направлених на виявлення, з'ясування місцезнаходження і стану людей, встановлення з ними зв'язку і визначення об'єму і характеру необхідної допомоги.

У зонах з високим рівнем води постраждалі можуть бути блоковані у наступних місцях:

- над поверхнею води (дерева, верхні поверхи будівель і споруд);
- на поверхні води;
- під водою (у затоплених приміщеннях і на дні).

Залежно від місця розташування постраждалих і наявності сил і засобів для їх порятунку можуть бути використані різні способи.

Стаття 104. Деблокування потерпілих з верхніх поверхів (рівнів) затоплених будівель і споруд, а також з дерев і кущів здійснюється різними способами:

- по сходах, що збереглися чи відремонтованим;
- із використанням рятувальних мотузок, поясів;
- з використанням штурмової драбини;
- з використанням канатних доріг;
- з використанням спасрукава.

Стаття 105. Рятування постраждалих вказаними способами передбачає завантаження на плавзасоби з наступною евакуацією у безпечне місце.

Крім того для зняття постраждалих з верхніх поверхів будівель можуть використовуватись гвинтокрили, обладнані спеціальними засобами.

Рятування постраждалих з поверхні води здійснюється, таким чином:

підйом на борт плавзасобу;

буксировка рятувальником вплаву;

використання табельного і підручного рятувальних засобів.

Звільнення постраждалих із затоплених приміщень та з дна представляє складну задачу і може здійснюватись:

вплаву рятувальником у аквалангу;

деблокуванням із затоплених приміщень з послідуною буксировкою до плавзасобу.

Стаття 106. При необхідності, для врятування життя постраждалих, перша **медична допомога** надається на місці, після забезпечення до них доступу і витягання з води.

Евакуація постраждалих із місць блокування здійснюється після забезпечення доступу до них, деблокування і надання першої медичної допомоги.

Стаття 107. Після ліквідації надзвичайної ситуації керівник робіт з ліквідації надзвичайної ситуації подає органу, що його призначив, **звіт** щодо прийнятих рішень і перебігу подій під час ліквідації надзвичайної ситуації.

Дії аварійно-рятувальних підрозділів під час ліквідації наслідків аварії на хімічно-небезпечних об'єктах

Стаття 108. Під час виникнення аварій на хімічно небезпечних об'єктах хімічні компоненти можуть бути джерелом залпових викидів небезпечних хімічних речовин у довкілля, хімічної пожежі з виділенням токсичних речовин, забруднення об'єктів і місцевості в осередках аварії та на сліді розповсюдження хмари, широких зон задимлення в сполучі з токсичними продуктами. Під час аварії можуть діяти, як правило, декілька факторів ураження: пожежа, вибухи, хімічне забруднення повітря і місцевості, а за межами об'єкта – забруднення довкілля. Аварії на хімічно небезпечних об'єктах характеризуються високою швидкістю формування і дією вражаючих факторів. У зв'язку з чим заходи щодо захисту особового складу та населення, локалізації та ліквідації наслідків аварії повинні проводитись мінімально можливий термін.

Стаття 109. До організації рятувальних та інших невідкладних робіт під час аварії на небезпечних хімічних об'єктах входять: оповіщення аварійно-рятувального підрозділу про аварію, яка сталася, просування в район аварії, рекогносцировку району аварії, розвідка осередку ураження з метою встановлення характеру руйнувань, межі зони зараження, напрямку та

швидкості розповсюдження небезпечних хімічних речовин, терміну дії джерела забруднення, об'єктів та населених пунктів, яким загрожує небезпека, порядок оповіщення особового складу про виникнення загрози ураження хімічно небезпечними речовинами локалізація та ліквідація осередків ураження, проведення дегазації будівель та споруд, місцевості, техніки, автотранспорту, засобів індивідуального захисту, санітарної обробки особового складу та населення, надання медичної допомоги потерпілим та евакуація їх до лікувальних закладів, евакуація населення в безпечні райони та його розміщення, організація взаємодії з адміністрацією об'єкта, іншими залученими до робіт підрозділами та управління комендантської служби і тилового забезпечення.

Стаття 110. Після прибуття на місце аварії керівник органу управління (підрозділу) проводить рекогносцировку району аварії, у ході якої визначається: масштаб аварії і загальний порядок її ліквідації, можливі масштаби розповсюдження рідкої і парової фази виліву (викиду) небезпечних хімічних речовин, метеорологічні умови, потреба необхідної кількості сил і засобів для проведення хімічної розвідки, дегазації та санітарної обробки особового складу і населення, місця зосередження зазначених сил і засобів, місця зосередження та приготування дегазуючих (нейтралізуючих) речовин.

Стаття 111. За результатами рекогносцировки орган управління підрозділу аналізує масштаби і характер хімічного забруднення, його вплив на дії особового складу підрозділу, роль і місце підрозділу в проведенні рятувальних та інших невідкладних робіт. Ставить завдання щодо організації розвідки для визначення можливих наслідків аварії і порядку дій у зоні можливого хімічного забруднення, організовує взаємодію, вживає заходи щодо рятування людей та надання їм першої медичної допомоги, організовує локалізацію та ліквідацію хімічного забруднення, забезпечує захист особового складу від небезпечних хімічних речовин під час робіт на зараженій місцевості, вживає заходи щодо максимального використання всієї наявної спеціальної та допоміжної техніки для проведення дегазаційних робіт, організовує оточення зони аварії і розповсюдження гранично допустимих концентрацій небезпечних хімічних речовин, організовує дегазацію (нейтралізацію) техніки, яка приймала участь у роботах та санітарну обробку особового складу.

Стаття 112. При постановці завдань на проведення аварійно-рятувальних та інших невідкладних робіт під час аварії на небезпечних хімічних об'єктах керівник органу управління (підрозділу) вказує особливості об'єкта, характер і масштаб аварії, завдання загону, засоби підсилення, завдання підрозділам, обсяги робіт, способи їх проведення та об'єкти основних зусиль, заходи безпеки під час проведення робіт і порядок використання засобів індивідуального захисту, місця розташування медичних підрозділів, шляхи та порядок евакуації уражених, час початку та завершення робіт, порядок зміни, район збору після виконання завдань, порядок подання донесень, пункти управління, порядок охорони.

Додатково вказується:

групам хімічної розвідки - виявлення хімічної обстановки на маршрутах і визначення зон хімічного забруднення;

аварійно-рятувальним підрозділам - ділянки (об'єкти) робіт, види, обсяги і терміни проведення рятувальних та інших невідкладних робіт, місця усунення аварій, у першу чергу, на комунікаціях (технологічних лініях) з хімічно небезпечними речовинами, порядок евакуації уражених, маршрути руху до осередку ураження, час проходження вихідного пункту;

підрозділам хімічного захисту - ділянки місцевості та об'єкти, що підлягають дегазації, порядок та способи дегазації; пункти приготування дегазуючих розчинів та зарядки техніки; час початку і закінчення дегазаційних робіт; місце і час розгортання пункту спеціальної обробки; місце взяття води для санітарно-технічних потреб; маршрут просування та час проходження вихідного пункту;

інженерним підрозділам - види, об'єми робіт і способи їх виконання, місця улаштування захисних валів або периметру обвалування, направляючих каналів, які обмежують розповсюдження рідкої фази небезпечних хімічних речовин, час початку і закінчення робіт, маршрут руху; час проходження вихідного пункту;

резервам: склад, район розташування, час готовності до виконання завдання, маршрут руху до осередку ураження (ділянки, об'єкта робіт).

Керівник органу управління (підрозділу) до прибуття в район аварії керівника робіт з ліквідації надзвичайної ситуації виконує його обов'язки.

Стаття 113. Враховуючи швидкоплинність попадання небезпечних хімічних речовин у довкілля при аваріях на хімічно-небезпечних об'єктах фактор часу в організації та проведення хімічної розвідки і хімічного контролю має першочергове значення.

Хімічна розвідка організовується одночасно з виконанням завдань підрозділами, що проводять аварійно-рятувальні та інші невідкладні роботи.

Хімічна розвідка ведеться групами розвідки у складі не менше 3-х осіб один з яких є хіміком – розвідником і починається з розвідки осередку аварії.

Розвідка осередку аварії проводиться тільки з використанням ізолюючих протигазів і засобів індивідуального захисту шкіри.

Групи хімічної розвідки визначають тип небезпечної хімічної речовини та її концентрацію, встановлюють і позначають межі зон (ділянок) зараження, місця застою та напрямок поширення зараженого повітря, місця можливого перекриття трубопроводів, шляхи введення сил на ділянки, об'єкти робіт, місця знаходження уражених, визначають місця і характер пошкодження комунальних і енергетичних мереж, здійснюють відбір зразків продуктів харчування, води, фуражу і надсилають їх до хімічних лабораторій для проведення аналізу. Пости ведуть спостереження за зміною хімічного становища безпосередньо поблизу аварії та доводять до підрозділів відомості про його результати.

Стаття 114. Підрозділи хімічного захисту разом з пожежно-рятувальними та інженерно-технічними підрозділами проводять дегазацію

місцевості, виробничих територій, споруд і обладнання, заражених хімічно небезпечними речовинами.

У першу чергу дегазуються під'їзди та внутрішні об'єктові дороги, шляхи евакуації уражених, майданчики посадки їх у транспорт, місця, де розлилися небезпечні хімічні речовини.

За потреби, місця, де розлилися небезпечні хімічні речовини обваловуються, речовини з пошкоджених місткостей перекачуються у непошкоджені та інші придатні для цієї мети місткості з наступною дегазацією пошкоджених місткостей, ставлять водяні завіси, проводиться розчинення розлитих небезпечних хімічних речовин

Аварійно - рятувальні підрозділи шляхом огляду території, житлових і виробничих приміщень, підвалів та укриттів виявляють уражених, їх кількість, надають їм першу медичну допомогу на місці виявлення та доставляють їх до медичних пунктів.

Розрахунково-аналітичні групи збирають, обробляють і видають інформацію про аварії, здійснюють прогнозування хімічної обстановки, збирання та обробку даних хімічної розвідки.

При організації взаємодії у районі аварії керівник органу управління (підрозділу) визначає порядок і послідовність проведення рятувальних та інших невідкладних робіт, узгоджує свої дії з діями інших, що працюють на даній території, хімічних та інженерних підрозділів і спеціалізованих формувань.

Керівник органу управління (підрозділу) контролює виконання поставлених завдань, ставить нові та уточнює раніше поставлені завдання, здійснює, за потреби, маневрування силами і засобами, зосереджує їх основні зусилля на рятуванні людей, організовує всебічне забезпечення підпорядкованих та приданих частин та підрозділів.

Роботи, пов'язані з рятуванням людей, проводяться безперервно до повного їх завершення.

При необхідності, керівник органу управління (підрозділу) створює із залученням приданих сил тимчасовий підрозділ спеціальної обробки.

Підрозділ спеціальної обробки за потреби розгортає пункт спеціальної обробки, організовує і проводить санітарну обробку людей і знезараження техніки, транспорту та інших матеріальних засобів.

З цією метою можуть використовуватися муючі пункти транспорту об'єктів економіки, що розташовані на незараженій території. Цей підрозділ може бути залучений для проведення заходів з нейтралізації небезпечних хімічних речовин.

Пожежно-рятувальні підрозділи проводять першочергові заходи щодо протипожежного забезпечення проведення рятувальних робіт.

Особовий склад, що залучається до проведення робіт в осередку хімічного ураження, забезпечується ізолюючими засобами індивідуального захисту органів дихання та шкіри, індивідуальними протихімічними пакетами і антидотами.

Керівник органу управління (підрозділу) організовує роботу особового

складу відповідно до заходів безпеки. Перед початком ліквідації наслідків аварії у зоні хімічного ураження до особового складу доводяться заходи безпеки, а також визначаються тип і порядок використання засобів індивідуального захисту.

Стаття 115. Після закінчення аварійно-рятувальних та інших невідкладних робіт в осередку хімічного ураження, аварійно-рятувальні підрозділи, за потреби, проводять повну спеціальну обробку. Пункт спеціальної обробки розгортається на незараженій місцевості поблизу ділянки (об'єкта) робіт. Після проведення спеціальної обробки підрозділи загону виводяться у вихідні райони (райони зосередження) для підготовки їх до наступних дій.

Дії аварійно-рятувальних підрозділів під час ліквідації наслідків аварій на радіаційно-небезпечних об'єктах

Стаття 116. Ліквідація наслідків аварій на радіаційно-небезпечних об'єктах здійснюється силами раніше створеного угруповання, особовий склад якого має бути заздалегідь навчений, інформований про радіаційну ситуацію в місцях виконання робіт та віднесений до складу аварійного персоналу.

Аварійно-рятувальні роботи виконуються у взаємодії зі з'єднаннями та частинами радіаційно-хімічного та біологічного захисту, інженерних військ Міністерства оборони та спеціалізованими формуваннями, для чого заздалегідь складаються плани (інструкції) взаємодії на випадок виникнення надзвичайних ситуацій та затверджуються керівниками відповідних міністерств, комітетів тощо.

Стаття 117. Під час ліквідації наслідків аварії аварійно-рятувальні підрозділи можуть залучатися до ліквідації аварій на об'єктах ядерно-енергетичного циклу, експериментальних ядерних реакторах і критичних збірках, а також на складах радіоактивних речовин і на пунктах поховання радіоактивних відходів, де можливі аварійні газоаерозольні викиди та/або рідинні скиди радіонуклідів у навколишнє середовище. Вони проводять радіаційну розвідку та спостереження, локалізацію та гасіння пожеж, дезактивацію території, будівель, споруд, техніки, обмундирування, спецодягу та засобів захисту, санітарну обробку особового складу загонів і формувань цивільного захисту та населення, здійснення дозиметричного моніторингу, до проводять заходи з пилоподавлення, збирання і захоронення радіоактивних відходів, зведення водозабірних споруд, ремонт і будівництво шляхів, огороження зон радіоактивного забруднення, споруджують захисні споруд для укриття особового складу безпосередньо у зоні ураження і медичного забезпечення підрозділів та населення, забезпечують підтримання належного епідемічного стану, контроль за ступенем ураження об'єктів зовнішнього середовища в районі аварії.

Стаття 118. Характеристика факторів ураження в осередку радіаційної аварії.

Аварії на радіаційно-небезпечних об'єктах можуть супроводжуватися як додатковим зовнішнім рентгенівським, гама-, бета- і нейтронним випромінюванням, так і радіоактивними викидами в атмосферу. Індивідуальні дози опромінення особистого складу аварійно-рятувальних підрозділів формуватимуться прямим та непрямим шляхами.

Прямий шлях опромінення це: зовнішнє гама-, бета-випромінювання радіонуклідів аварійного викиду, що потрапили в атмосферу, випали на ґрунт, та внутрішнє опромінення, зумовлене надходженням радіонуклідів з повітрям, що вдихається, (інгаляційний шлях), У цих випадках індивідуальні дози, як правило, формуються в осередку аварії.

До непрямого шляху формування дози опромінення відноситься надходження радіонуклідів у результаті їх міграції харчовими біологічними ланцюгами. При цьому можливе внутрішнє опромінення не тільки в осередку аварії, а й в інших віддалених районах, що підпали радіоактивному аварійному забрудненню.

Під час проведення аварійно-рятувальних робіт основним є прямий шлях опромінення.

Стаття 119. На території сліду радіоактивної забруднення виділяють зони: надзвичайно небезпечного забруднення (**зона Г**). Потужність поглиненої дози гама-випромінювання через 1 годину після аварії на зовнішній межі зони може становити 14 мГр/год; Доза опромінення за 1-й після аварійний рік становитиме: на зовнішній межі зони - 50 Гр; небезпечного забруднення (**зона В**). Потужність поглиненої дози гама-випромінювання через 1 годину після аварії на зовнішній межі зони може становити 4,2 мГр/год; на внутрішній межі –14 мГр/год. Доза опромінення за 1-й після аварійний рік становитиме: на зовнішній межі зони - 15 Гр; на внутрішній межі – 50 Гр. сильного забруднення (**зона Б**). Потужність поглиненої дози гама-випромінювання через 1 годину після аварії на зовнішній межі зони може становити 1,4 мГр/год; на внутрішній межі –4,2 мГр/год. Доза опромінення за 1-й після аварійний рік становитиме: на внутрішній межі зони -15 Гр; на зовнішній межі – 0,5 Гр; помірного забруднення (**зона А**). Потужність поглиненої дози гама-випромінювання через 1 годину після аварії на зовнішній межі зони може становити 0,14 мГр/год; на внутрішній межі – 1,4 мГр/год. Доза опромінення за 1-й після аварійний рік становитиме: на зовнішній межі зони -0,5 Гр; на внутрішній межі – 5 Гр; радіаційної безпеки (**зона М**). Потужність поглиненої дози гама-випромінювання через 1 годину після аварії на внутрішній межі зони може становити 0,14 мГр/год; на зовнішній межі – 0,0014 мГр/год. Доза опромінення за 1-й після аварійний рік становитиме: на внутрішній межі зони -5,0 Гр; на зовнішній межі – 1,5 Гр.

Стаття 120. Обмеження опромінення особового складу формувань.

На час робіт в умовах комунальної радіаційної аварії особовий склад формувань відноситься до аварійного персоналу та прирівнюється до

категорії А. При цьому він має бути забезпечений в однаковій мірі з основним персоналом усіма табельними і спеціальними засобами індивідуального і колективного захисту (спецодяг, засоби захисту органів дихання, зору і відкритих поверхонь шкіри, засоби дезактивації та ін.), а також системою вимірювання і реєстрації отриманих у ході проведення робіт доз опромінення.

Аварійний персонал повинен бути постійно поінформованим про вже отримані та можливі дози опромінення і можливу шкоду для здоров'я. Обмеження опромінення особистого складу формувань, зайнятого на аварійних роботах, виконується, таким чином, щоб не були перевищені встановлені значення регламентів першої групи для категорії А.

Стаття 121. У випадках, якщо роботи в зоні аварії поєднуються з: (а) здійсненням втручання для запобігання серйозних наслідків для здоров'я людей, які опинилися у зоні аварії; (б) зменшенням чисельності осіб, які можуть зазнати аварійного опромінення (запобігання великих колективних доз); (в) запобіганням такого розвитку аварії, який може призвести до катастрофічних наслідків; допускається заплановане підвищене опромінення осіб зі складу аварійного персоналу (за виключенням жінок, а також чоловіків віком до 30 років). При цьому мають бути застосовані усі заходи для того, щоб величина сумарного опромінення не перевищила 100 мЗв (подвоєне значення максимального ліміту ефективної дози професійного опромінення за один рік),

При здійсненні заходів, у яких доза може перевищити максимальний ліміт дози, особовий склад, який виконує ці роботи, має бути добровольцями, які пройшли медичне обстеження, причому, кожен з них має бути чітко і всесторонньо проінформований про ризик подібного опромінення для здоров'я, пройти попередню підготовку і дати письмову згоду на участь у подібних роботах.

У виключних випадках, коли роботи виконуються з метою збереження життя людей, мають бути застосовані всі можливі заходи для того, щоб особовий склад аварійно-рятувальних формувань, який виконує ці роботи, не міг отримати еквівалентну дозу на будь-який з органів (включаючи рівномірне опромінення всього тіла) більше 500 мЗв. Виконання цієї вимоги забезпечує запобігання детерміністичних ефектів.

Якщо учасник аварійних робіт отримав дозу, більше 500 мЗв, то подальше його професійне опромінення можливе лише після кваліфікованого медичного обстеження і всебічного інформування про можливий ризик для його здоров'я.

Стаття 122. Організація і ведення радіаційної розвідки.

Ефективне використання аварійно-рятувальних формувань у зонах радіоактивного забруднення можливе лише за наявності достовірних даних про радіаційну ситуацію, що склалася, та її зміни. Такі дані можуть бути отримані шляхом проведення радіаційної розвідки району проведення робіт.

Після прибуття на місце аварії керівник органу управління (підрозділу) організує розвідку, аналізує чи масштаби і характер можливого

радіоактивного забруднення, його вплив на дії особового складу підрозділу, маршрути розвідки, рівні радіації, які необхідно відмічати спеціальними знаками та характер позначення меж забрудненої ділянки, ставить завдання підрозділам та організовує їх взаємодію.

Стаття 123. Під час постановки завдань підлеглим керівник органу управління (підрозділу) у наказі вказує особливості об'єкта, характер і масштаб аварії, завдання загону, засоби підсилення, завдання підрозділам, обсяги робіт, способи їх проведення та об'єкти основних зусиль, заходи безпеки під час проведення робіт і порядок використання засобів захисту, місця розташування медичних підрозділів, шляхи та порядок евакуації уражених, час початку та завершення робіт, порядок зміни, район збору після виконання завдань, порядок подання донесень, пункти управління, порядок охорони.

Стаття 124. Силами радіаційної розвідки вирішуються наступні задачі: (а) визначення забруднення місцевості та приземного шару повітря радіоактивними речовинами, передача інформації стосовно цього старшому начальнику; (б) визначення потужності дози гама-випромінювання на маршрутах руху аварійно-рятувальних формувань та позначення меж зон радіоактивного забруднення; (в) визначення (за необхідності) шляхів обходу забруднених ділянок; (г) моніторинг динаміки змін радіаційного стану; (д) метеорологічні спостереження та урахування викликаної їх зміною динаміки радіаційної обстановки; (д) відбирання зразків води, продовольства, рослинності, ґрунту, атмосферних опадів та відправлення їх до лабораторії; (е) визначення рівнів поверхневого забруднення альфа-, бета-випромінюючими радіонуклідами об'єктів, техніки, майна; (є) дозиметричний контроль особистого складу формувань після виходу із зони радіоактивного забруднення.

Стаття 125. Для спостереження за радіаційним станом створюються пости радіаційного спостереження. Для визначення зон радіоактивного забруднення, контролю забрудненості місцевості, техніки, майна, продовольства, води, фуражу, відбору зразків об'єктів довкілля залучаються групи (ланки) пішої радіаційної розвідки, сили та засоби наземної та повітряної розвідок.

Пости, групи (ланки) як пішої, так і наземної і повітряної радіаційної розвідок повинні мати відповідне табельне дозиметричне, радіометричне та спектрометричне оснащення, спорядження для роботи в особливих умовах (ніч, зима, високі рівні забруднення місцевості тощо).

Невелика швидкість ведення розвідки та тривалий час знаходження розвідників на забрудненій території вимагає організації постійного контролю за рівнями опромінення особового складу формування розвідки з метою недопущення рівнів опромінення, що перевищують встановлені ліміти доз.

Стаття 126. Дозиметричний контроль

Дозиметричний контроль особового складу аварійно-рятувальних підрозділів проводиться з метою своєчасного отримання даних про дози

опромінення особового складу. За даними контролю визначаються режими роботи формувань та їх радіаційне ураження. Контроль організується як груповий (з метою отримання інформації про середні дози опромінення для визначення режиму та категорій працездатності) так й індивідуальний (з метою отримання даних про дози кожної особи з метою визначення захисних заходів та встановлення ступеню важкості променевого ураження. Особовому складу формувань для цього видаються індивідуальні дозиметри). Контроль опромінення особового складу формувань, що знаходяться на забрудненій місцевості проводиться безперервно. Дози опромінення фіксуються в індивідуальних картках обліку доз опромінення.

Дозиметричний контроль радіоактивного забруднення техніки, майна, одягу, взуття, засобів індивідуального захисту тощо проводиться, як правило, при виході особового складу з осередків радіоактивного забруднення.

Стаття 127. Особливості організації і ведення аварійно-рятувальних робіт

Під час визначення завдань керівник органу управління (підрозділу) визначає ділянки (об'єкти), на яких потрібно зосередити основні зусилля, черговість, обсяг і терміни виконання робіт, склад змін, порядок їх роботи та відпочинку, використання засобів захисту, встановлену дозу опромінення особового складу і заходи щодо захисту на випадок можливих наступних радіоактивних викидів, дії підрозділів для завершення робіт на даному об'єкті.

Характер дії заgonу в районі аварії визначається обстановкою, що склалася. Загін веде роботу в районі аварії, як правило, на кількох об'єктах одночасно. При цьому дії на всіх об'єктах повинні проводитися узгоджено, за єдиним планом. Рятувальні підрозділи проводять розвідку району і визначають місця знаходження уражених, розбирають завали, розшукують та рятують людей, надають їм першу допомогу, беруть участь у ремонті та відновленні окремих об'єктів, ділянок шляхів, оточенні районів відчуження та інших невідкладних аварійно-відновлювальних робіт. Кожна з наведених операцій проводиться в певній послідовності з використанням найбільш раціональних технологій ведення рятувальних робіт і організуються у відповідності до умов конкретної аварійної ситуації з мінімальними затратами часу та оптимальним використанням наявних сил та засобів.

Стаття 128. Організація та ведення аварійно-рятувальних робіт в осередку радіоактивного забруднення вимагає проведення комплексу заходів з радіаційної безпеки, спрямованих на зниження зовнішнього і внутрішнього опромінення працюючих, виключення занесення радіоактивного бруду на чисті території та у житлові приміщення. Цей комплекс включає: строге нормування радіаційного фактора (захист часом, відстанню, робота по нарядах-допусках); медичний огляд всіх залучених до аварійно-рятувальних робіт і вирішення за його результатами питання допуску до роботи; інструктаж з питань радіаційної безпеки; систематичний контроль динаміки радіаційної ситуації і визначення на його основі допустимої тривалості роботи на конкретній забрудненій ділянці, приміщенні тощо; індивідуальний

дозиметричний контроль і облік опромінення всіх працюючих; організацію індивідуального захисту особового складу; локалізацію забруднення та санітарно-пропускний режим, що виключає розповсюдження забруднення з осередків проведення робіт; організацію санітарної обробки та систематичної дезактивації спецодягу, спецвзуття, інших засобів індивідуального захисту.

Стаття 129. При повному з'ясуванні радіаційної обстановки у межах зони А першу добу можна знаходитись у простих захисних спорудах і у звичайних загерметизованих приміщеннях. Людина тут не отримує доз радіації, які могли б призвести до втрати працездатності. Прийом радіозахисних засобів не обов'язковий.

У зоні Б небезпека радіаційного ураження значно зростає. Тут уберегти людей від опромінення можна лише у спорудах з коефіцієнтом захисту не нижчим 20. Перебування людини на відкритій місцевості протягом перших 12 годин після випадіння радіоактивних опадів може вивести її з ладу. У даному випадку виникне потреба в прийомі радіозахисних засобів. У зоні В на відкритій місцевості і у дерев'яних будівлях навіть при короткочасному знаходженні там, люди можуть зазнати важких радіаційних уражень, особливо у першу добу після ядерного вибуху (аварії на АЕС). Тому необхідно використовувати сховища з коефіцієнтом захисту не нижчим за 50. Дії на ураженій місцевості повинні бути строго регламентовані, причому необхідно застосовувати радіозахисні засоби

Ще ближче до центру ядерного вибуху (аварії на АЕС), у зоні найбільш небезпечного радіоактивного ураження (зона Г), від важких уражень і втрат можуть уберегти лише сховища з високим коефіцієнтом захисту (не нижче 200). Знадобиться здійснювати весь комплекс медичних заходів з профілактики променевої хвороби. Для захисту особового складу, який працює у зонах радіоактивного забруднення з високими рівнями радіації, використовуються спеціальні засоби індивідуального захисту (основні та додаткові), йодна профілактика та інші медичні засоби захисту, захисні споруди, підвали, глибокі приміщення, а також здійснюється виведення підрозділів з небезпечних районів. Залежно від характеру та ступеню важкості аварійної ситуації, по прибуттю на місце особовий склад формувань забезпечується засобами індивідуального захисту як із штатного аварійного комплексу, так і за рахунок запасу самого аварійного об'єкту.

Стаття 130. Безпосередньо в аварійному осередку необхідно діяти відповідно до спеціально розробленого плану, використовуючи аварійні комплекти засобів індивідуального захисту. При цьому особлива увага приділяється індивідуальному захисту органів дихання особового складу аварійних бригад і такій організації зберігання аварійних комплектів, що забезпечує їх отримання у мінімальний строк.

Тривалість роботи особового складу формувань у зоні Б не повинна перевищувати 6 годин протягом дня, а для роботи у зонах В - Г повинен оформлятися наряд-допуск до проведення робіт, в якому вказуються нормативи щодо тривалості робочого часу та допустимої за час роботи дози опромінення.

Стаття 131. Організація санітарно-пропускного режиму та дезактивація спецодягу й засобів індивідуального захисту.

Для виключення розповсюдження радіоактивного забруднення за межі аварійної зони та зменшення ймовірності надходження радіоактивних речовин в організм рятувальників повинен бути організований санперепускник на межі зон, де організують помивку та перевдягання особового складу після закінчення робіт, пов'язаних із радіоактивним забрудненням шкіри та спецодягу.

При виході за межі зони радіоактивного забруднення кожен рятувальник зобов'язаний: у спеціально відведеному місці зняти додаткові засоби індивідуального захисту (бахили, нарукавники, костюми короточасного застосування, резинові рукавички тощо) та здати їх на дезактивацію; у «брудному» відділенні санперепускника зняти основне спецвзуття, верхній одяг, шапочку і, у разі забруднення їх вище допустимих величин, здати на дезактивацію; зняти респіратор «Лепесток» та здати у радіоактивні відходи, респіратор РМ-2 здати на дезактивацію; прополоскати рот чистою водою, ретельно вимити руки чистою водою із застосуванням банного або туалетного мила; зняти натільну білизну та здати її на дезактивацію; майно, забруднення якого не перевищує допустимих рівнів, зберігається у шафах до наступного використання; знову помити руки та перевірити рівень їх забруднення. У випадку перевищення допустимого рівня забруднення шкіри провести повторний обробіток із застосуванням препаратів для дезактивації («Захист», «Радез» тощо); ретельно вимити тіло під душем із застосуванням банного або туалетного мила, витертися рушником та пройти перевірку чистоти шкіри тіла; у випадку виявлення забруднення шкіри, що перевищує допустимі рівні, повторити обробіток під душем; у чистому відділенні санперепускника одягнути чистий одяг та взуття.

Стаття 132. Спецодяг, спецвзуття та інші засоби індивідуального захисту після кожного використання у зоні радіоактивного забруднення повинні дезактивуватися. Повинен бути встановлений рівень забруднення дезактивованого майна, при перевищенні якого дезактивація вважається недоцільною та майно переводиться в розряд радіоактивних відходів (наприклад, перевищення допустимого рівня у 5-10 разів). Дезактивація проводиться у спеціалізованих пральнях ДУ НВП «Радон».

Для дезактивації додаткових заходів індивідуального захисту повинна бути організована спеціальна ділянка або приміщення в зоні санітарних шлюзів або пунктів санітарної обробки. Для дезактивації засобів індивідуального захисту органів дихання, а також їх наступного технічного обслуговування, збереження та видавання необхідно організувати спеціальні приміщення – респіраторні. Дезактивація протигазів та респіраторів проводиться відповідно до інструкції з їх використання.

Дії аварійно-рятувальних підрозділів при ліквідації надзвичайної ситуації, пов'язаної з аварією на водному об'єкті

Стаття 133. Водний об'єкт – природний або створений штучно елемент довкілля, в якому зосереджується води (море, річка, озеро, водосховище, ставок, канал, водоносний горизонт). Надзвичайна ситуація пов'язана з аварією на водному об'єкті – це ситуація на акваторії, що призвела до загрози життю і здоров'ю людей, пошкодження або затоплення плавзасобів, забруднення акваторії.

Наслідки такої ситуації зумовлюють тривале знаходження постраждалих у воді, блокування їх у затопленому об'єкті, зникнення безвісти на маломірних та рятувальних плавзасобах і без них, втрату матеріальних цінностей, що перевозилися по воді, затоплення плавзасобів та інших об'єктів, забруднення акваторії.

Стаття 134. Надзвичайна ситуація пов'язана з аварією на водному об'єкті характеризується складністю визначення місця пошуку на акваторії, постійними змінами координат та розміру району пошуку внаслідок впливу гідро-, метео- умов (течії, глибини, погодні умови тощо), необхідністю загальної координації діяльності залучених органів управління і сил, екстремальними умовами рятування людей з поверхні воді і підводних пошуково-рятувальних робіт, застосуванням сорбентів та бонових загороджень при забрудненнях акваторії.

Стаття 135. До ліквідації надзвичайних ситуацій на водних об'єктах (зникнення людей на маломірних плавзасобах і без них, аварії суден, забруднення акваторії) залучаються аварійно-рятувальні формування та чергові сили Оперативно-рятувальні служби цивільного захисту (у т. ч. авіація), Мінінфраструктури, МВС, Держприкордонслужби, Держрибгопу, місцевих органів виконавчої влади.

На аварійно-рятувальні підрозділи покладаються завдання з пошуку і рятування зниклих безвісти людей на маломірних плавзасобах і без них та участь у пошуково-рятувальних операціях при аваріях суден і забрудненнях акваторії.

Керівник аварійно-рятувального підрозділу Оперативно-рятувальною службою цивільного захисту з прибуттям на водний об'єкт де виникла надзвичайна ситуація зобов'язаний:

провести збір даних про ситуацію з усіх можливих джерел для чого провести опитування свідків, представників місцевої влади та родичів зниклих, встановити кількість зниклих людей, плавзасобів, наявність індивідуальних та колективних рятувальних засобів, можливий маршрут руху, місця останнього контакту із зниклими, погодні умови на момент зникнення;

оцінити обстановку яка включає оцінку району можливого пошуку, гідро-, метео- умов (течія, крига, глибини, погодні умови тощо), визначення складності та обсягів пошукових і рятувальних робіт, можливостей свого підрозділу та взаємодіючих сил щодо виконання завдань на воді (наявність

плавзасобів, рятувального та водолазного спорядження тощо, рівень підготовки рятувальників та кваліфікація водолазного складу), потребу у залученні додаткових сил (водолазних, плавзасобів, авіації);

визначити район пошуку, схему та спосіб пошуку шляхом визначення (отримання) даних про можливе місце і час виникнення надзвичайної ситуації, проведення розрахунку проміжку між часом виникнення ситуації та часом прибуття аварійно-рятувального підрозділу, розрахунку можливого переміщення об'єкта пошуку і визначення вихідного пункту пошуку, встановлення радіусу району пошуку та визначення кордонів району, визначення схеми пошуку (по квадратах, що розширюються, по секторах, паралельними галсами, спільно плавзасобами і авіацією). Визначити, залежно від отриманих даних про можливе місцезнаходження об'єкта пошуку, спосіб пошуку – надводний пошук на акваторії або водолазами і технічними засобами підводного пошуку на дні акваторії;

надати інформацію керівництву через систему оперативно-чергової служби про обстановку, прийняті рішення та потребу у залученні додаткових сил;

налагодити взаємодію з місцевими органами виконавчої влади та підрозділами МВС з питань розподілу районів пошуку, вихідних пунктів пошуку та обміну інформацією;

поставити завдання особовому складу якими довести заходи безпеки, межі району пошуку, вихідний пункт та схему пошуку, розподілити обов'язки і завдання між особовим складом та визначити порядок приведення в готовність плавзасобів, рятувального та водолазного спорядження, технічних засобів надводного та підводного пошуку, призначити час початку робіт та визначити порядок організації зв'язку;

безперервно слідкувати за змінами обстановки та приймати відповідні рішення, забезпечити виконання поставлених завдань.

Стаття 136. Рішення про припинення пошуково-рятувальних робіт приймається керівником робіт з ліквідації надзвичайної ситуації на водному об'єкті при різкому погіршенні погодних умов і неможливості через це продовжувати пошуково-рятувальні роботи, якщо надійшла інформація що люди які зазнали лиха врятовані, якщо незважаючи на всі прийняті заходи потерпілих людей знайти не вдалося і не залишилося ніяких надій, що люди могли залишитися живими.

Керівник аварійно-рятувального підрозділу про завершення і результати виконання завдань доповідає встановленим порядком, перевіряє особовий склад, техніку та оснащення і здійснює марш у пункт постійної дислокації.

Дії аварійно-рятувальних підрозділів при проведенні пошуково-рятувальних робіт з використанням спеціально навчених собак

Стаття 137. Пошук постраждалих за допомогою спеціально навчених собак у процесі аварійно-рятувальних та інших невідкладних робіт

здійснюється в умовах надзвичайних ситуацій будь якого характеру, а саме :

Завали зруйнованих будівель і споруд, що утворюється в наслідок природних надзвичайних ситуацій (землетруси, цунамі, буревії тощо) та техногенних надзвичайних ситуацій (вибухи, обвалення будівель і споруд тощо) ;

великі транспортні засоби які потерпілі катастрофу (літаки, поїзди, кораблі тощо) ;

лавинні виноси, нагромадження землі, каміння, піску селів і обвалів; природне середовище (пошук постраждалих і зниклих в тайзі, тундрі, у гірській місцевості, у прибережних районах тощо);

різноманітні водойми, водосховища.

Стаття 138. Залучення сил та засобів

У залежності від рівня надзвичайної ситуації, при проведенні аварійно-пошукових робіт з використанням спеціально навчених собак можуть залучатися:

окремий пошуково-кінологічний розрахунок;

група розрахунків;

пошуково-кінологічний підрозділ у цілому (загін, група, відділення).

На місці надзвичайної ситуації рятувальники-кінологи діють відповідно до вказівок уповноваженого керівника ліквідації надзвичайної ситуації та безпосереднього начальника з дотриманням вимог щодо використання пошукових собак при проведенні аварійно-рятувальних та інших невідкладних робіт.

При роботі в складі групи рятувальники-кінологи підпорядковуються старшому групи розрахунків, призначеному з числа рятувальників-кінологів керівником пошуково-кінологічного підрозділу.

Старший групи розрахунків організує роботу відповідно до вказівок уповноваженого керівника ліквідації надзвичайної ситуації або особи, ним призначеного для організації пошукових робіт.

При проведенні робіт у складі пошуково-кінологічного підрозділу рятувальники-кінологи підпорядковуються безпосередньо начальнику підрозділу.

Начальник підрозділу організує роботу відповідно до вказівок уповноваженого керівника ліквідації надзвичайної ситуації або особи, ним призначеного для організації пошукових робіт.

У район пошуку, у першу чергу доставляють рятувальників-кінологів з собаками відповідним транспортом, при неможливості транспортної доставки вони йдуть без спорядження, а запас продуктів і палива, теплий одяг, запасне спорядження та інше не основне оснащення доставляє допоміжна група.

Стаття 139. Перед початком робіт

Перед початком робіт проводиться розвідка зони пошуку. Розвідувальна група, до складу якої можуть включати найбільш досвідчених рятувальників-кінологів із собаками, встановлює :

межі району стихійного лиха (надзвичайної ситуації);

приблизне місце знаходження та кількість потерпілих;
найбільш зручні шляхи підходу рятувальних груп та транспорту.

При використанні для розвідки вертольота на його борт повинні бути взяті кілька рятувальників-кінологів з собаками для десантування в потрібному місці.

Старший групи розрахунків, начальник підрозділу пошуково-кінологічної служби спільно з уповноваженим керівником ліквідації надзвичайної ситуації або особою, ним призначеною, визначають детальний план ведення пошуково-рятувальних робіт з використанням собак.

При відпрацюванні плану ведення пошукових робіт з використанням собак враховується:

Площа обстежуваної території, на якій виділяються зони "А"(місця найбільш ймовірного знаходження потерпілих) і "Б"(місця можливого знаходження потерпілих);

Складність рельєфу місцевості;

Метеорологічні умови;

Фактори, що ускладнюють роботу собак (пожежі, задимленість, наявність їдких дратівливих речовин, пил тощо);

Кількість пошукових собак та особливості роботи кожної з них,

Наявні сили і засоби рятувальних груп, умови зв'язку та взаємодії між ними.

Після складання плану старший групи розрахунків (начальник підрозділу пошуково-кінологічної служби) ставить завдання кожному розрахунку.

Стаття 140. Проведення пошукових та аварійно-рятувальних робіт

Рятувальники-кінологи з собаками, які прибули на місце пошуку, повинні знати :

1. Оперативну обстановку в районі ведення робіт
2. Межі зон "А" і "Б";
3. Точні межі своєї ділянки
4. Черговість послідовної опрацювання ділянок
3. Можливості собак у даній обстановці
4. Тактику використання собак
5. Сигнали зв'язку зі старшим групи розрахунків, начальником підрозділу пошуково-кінологічної служби
6. Порядок взаємодії з рятувальниками
7. Необхідні заходи безпеки

Час роботи собаки на ділянці не повинен перевищувати вісім годин, з періодичними перервами на відпочинок;

Ширина смуги, обшукуємо собакою повинна складати від 20 до 100 м.

Швидкість обшуку від 1500 до 2000 м² / ч

Стаття 141. Взаємодія та порядок зв'язку

Групи працюють у тісній взаємодії з основними підрозділами рятувальників, оснащеними технічними рятувальними та транспортними засобами і мають з ними надійний зв'язок (звуковий, візуальний або

радіозв'язок).

Застосування вибухових технологій під час проведення аварійно-рятувальних та інших невідкладних робіт

Стаття 142. Роботи, пов'язані з застосуванням вибухових технологій виконуються піротехнічними підрозділами аварійно-рятувальних формувань Оперативно-рятувальної служби цивільного захисту.

Вибухові технології при проведенні аварійно-рятувальних та інших невідкладних робіт з найбільшим ефектом застосовуються в умовах:

ліквідації крижаних заторів та зажорів;

попередженні та ліквідації наслідків паводків та повені;

попередженні та ліквідації наслідків сходу лавин, селів, обвалів;

локалізації лісових та торф'яних пожеж;

ліквідації наслідків землетрусів та аварій на промислових підприємствах.

Стаття 143. Найбільш типовими операціями із застосуванням вибухових технологій є:

повне або локальне руйнування залізобетонних, бетонних, кам'яних, цегляних, дерев'яних та інших споруд, промислових та житлових будинків;

руйнування промислових труб, башт та інших об'єктів;

створення лазів, проходів у монолітних конструкціях, перебивання дерев, залізобетонних плит, труб, стовпів інших окремих елементів конструкцій;

влаштування проходів, проїздів, каналів, котлованів, вирв та інших заглиблень заданої конфігурації в скельних породах, мерзлих ґрунтах, грязьокам'яної масі тощо;

переміщення ґрунтових та інших мас з метою перекриття каналів, утворення гребенів, брустверів, дамб;

вивільнення водних просторів від льодових та деревинних заторів, захист мостів від пошкоджень під час льодоходу, корчівка пнів.

Стаття 144. Рішення про застосування вибухових технологій при проведенні рятувальних та інших невідкладних робіт приймає керівник робіт з ліквідації надзвичайної ситуації, яке оформлюється наказом про проведення вибухових робіт.

Стаття 145. Наказ про проведення вибухових робіт розробляється штабом ліквідації надзвичайної ситуації на підставі розрахунків та технічної документації на проведення вибухових робіт. Розрахунки та технічну документацію на проведення вибухових робіт виконує керівник піротехнічного підрозділу.

Стаття 146. Керівником вибухових робіт призначається керівник піротехнічного підрозділу або представник органу управління (аварійно-рятувального формування) Оперативно-рятувальної служби цивільного захисту, якій має досвід проведення відповідних операцій із застосуванням

вибухових технологій та допущений до виконання вибухових робіт.

Стаття 147. На період проведення вибухових робіт аварійно-рятувальні та інші підрозділи виводяться на безпечну відстань.

Дії аварійно-рятувальних підрозділів при ліквідації надзвичайної ситуації, пов'язаної з дорожньо-транспортною пригодою

Стаття 148. Дорожньо-транспортна пригода це ситуація, що виникла у процесі руху транспортних засобів і викликала загибель або поранення людей та пошкодження транспортних засобів. Наслідки такої ситуації зумовлюють тяжкі травми постраждалих та їх блокування у деформованих транспортних засобах, виникнення вторинних факторів ураження (займання, розлив паливно-мастильних матеріалів та небезпечних речовин), винос (потрапляння) пошкоджених транспортних засобів, травмованих людей та вантажу у важкодоступні місця.

Стаття 149. Дорожньо-транспортна пригода (далі – ДТП) характеризується необхідністю екстреного реагування, використання спеціальних засобів, негайного надання медичної допомоги постраждалим під час їх вилучення з деформованих транспортних засобів, постійного підтримання взаємодії з підрозділами ДАІ МВС, швидкої медичної допомоги, в окремих випадках ліквідації забруднень, організації підвищених заходів безпеки рятувальників при проведенні робіт.

Стаття 150. До ліквідації надзвичайних ситуацій пов'язаних із дорожньо-транспортними пригодами (зіткненням і перекиданням автомобілів, ДТП на залізничних переїздах, ДТП під час транспортування небезпечних вантажів, пожежами на автотранспорті, падінням автомобілів з крутих схилів, попаданням автомобілів під лавини, селі, падінням автомобілів у воду) залучаються підрозділи МВС, аварійно-рятувальні підрозділи Оперативно-рятувальної служби цивільного захисту, МОЗ, аварійні формування комунальних служб.

Стаття 151. Організація ліквідації надзвичайних ситуацій пов'язаних з ДТП покладається на керівника, призначеного відповідно до законодавства України.

На аварійно-рятувальні підрозділи покладаються завдання з рятування постраждалих та усунення загрози вторинних факторів ураження (ліквідація пожеж, локалізація дії небезпечних речовин, ліквідація загрози обрушення пошкоджених конструкцій тощо).

Стаття 152. Керівник аварійно-рятувального підрозділу з прибуттям на місце ДТП зобов'язаний:

здійснити розвідку, з метою визначення стану аварійних транспортних засобів, положення і стан постраждалих, виявлення наявності або загрози виникнення вторинних факторів ураження;

оцінити обстановку, яка включає оцінку місця проведення робіт та можливості забезпечення безпеки рятувальників при їх виконанні

(інтенсивність руху транспорту, розташування аварійного транспортного засобу відносно проїзної частини, визначення меж робочих зон тощо), оцінку складності та обсягів рятувальних і невідкладних робіт, можливостей залучених сил та засобів щодо їх виконання, вплив на виконання завдань метеоумов, часу доби та пори року;

визначити необхідні сили, засоби та способи дій, надати інформацію керівництву через систему оперативно-чергової служби;

організувати взаємодію з підрозділами ДАІ МВС та швидкої медичної допомоги з питань встановлення режимів руху транспорту для безпечного проведення рятувальних робіт, надання невідкладної медичної допомоги та евакуації постраждалих;

організувати рятування людей шляхом пріоритетного виконання робіт по забезпеченню доступу до постраждалих з тяжкими травмами, першочергового проведення робіт щодо зниження або усунення дії вторинних факторів (механічне, теплове або хімічне ураження тощо) на постраждалих, використання найбільш простих шляхів для швидкого доступу до постраждалих і надання їм першої медичної допомоги, негайного вилучення постраждалого із транспортного засобу при виникненні загрози ураження вторинними факторами, або різкому погіршенні стану травмованих. Рішення щодо негайного вилучення постраждалого із транспортного засобу приймається на підставі висновку медичного персоналу;

поставити особовому складу завдання якими довести заходи безпеки при виконанні робіт, визначити межі робочих зон, встановити технологію виконання робіт, розподілити обов'язки між особовим складом та порядок приведення в готовність засобів рятування та інструменту, призначити безпечні місця доступу до аварійного транспортного засобу і постраждалих, місця для безпечної стоянки транспортних засобів свого підрозділу, складування уламків і вантажу для усунення перешкод проведення робіт, визначити завдання медперсоналу;

безперервно слідкувати за змінами обстановки та приймати відповідні рішення, забезпечити виконання поставлених завдань.

Стаття 153. З прибуттям на місце ДТП старшого начальника, або призначеного керівника ліквідації наслідків ДТП доповісти про обстановку, вжитих заходах, задіяних силах і засобах, силах і засобах які необхідно залучити додатково. Прийняття старшим начальником, або призначеним керівником ліквідації наслідків ДТП керівництва на себе є обов'язковим. Моментом прийняття керівництва на себе рахується віддача ним першого розпорядження.

Стаття 154. Рішення про припинення аварійно-рятувальних робіт з ліквідації наслідків ДТП приймає керівник ліквідації наслідків ДТП після евакуації всіх постраждалих та усунення загрози ураження вторинними факторами.

Стаття 155. Керівник аварійно-рятувального підрозділу про завершення і результати виконання завдання доповідає керівництву, перевіряє особовий склад, техніку та оснащення і здійснює марш у пункт постійної дислокації.

Дії аварійно-рятувальних підрозділів при проведенні аварійно-рятувальних робіт на висотних об'єктах житлового та промислового призначення

Стаття 156. Аварійно-рятувальні роботи на висотних об'єктах житлового та промислового призначення виконуються в наступних випадках:

руйнування об'єктів, викликаних землетрусами, вибухами, саморуйнуванням тощо;
при повенях, затопленнях;
при пожежах;
при отруєннях атмосфери викидами аварійно хімічно-небезпечних речовин.

Стаття 157. Залучення сил та засобів

У залежності від рівня надзвичайної ситуації, **при проведенні аварійно-рятувальних робіт на висотних об'єктах житлового та промислового призначення сумісно зі службами цивільного захисту залучатися:**

окремий розрахунок;
група розрахунків;
підрозділ у цілому (загін, група, відділення).

Стаття 158. Після прибуття на місце надзвичайної ситуації керівник роботи з ліквідації надзвичайної ситуації проводить наступні заходи:

1. Вивчення характеру і особливостей надзвичайної ситуації.
2. Визначення ступеня небезпеки для людей і навколишнього природного середовища.
3. Встановлення меж небезпечних зон та оцінка обстановки
4. Моніторинг та прогнозування варіантів розвитку надзвичайної ситуації.
5. Вивчення метеорологічних та специфічних умов в осередку надзвичайної ситуації.
6. Визначення шляхів і способів підходу рятувальників до постраждалих, способів та напрямів їх евакуації.
7. Визначення оптимальних способів порятунку, характеру, обсягу та умов проведення аварійно-рятувальних робіт.
8. Розрахунок сил і засобів для проведення аварійно-рятувальних робіт.
9. Визначення способів зв'язку.

Стаття 159. Обов'язки керівника робіт з ліквідації надзвичайних ситуацій при організації аварійно-рятувальних робіт:

оперативна організація та проведення аварійно-рятувальних робіт для надання допомоги постраждалим;

складання плану проведення пошуково-рятувальних робіт;
постановка завдань (способи ведення робіт, першочерговість, визначаються терміни, специфічні умови, варіанти взаємодії, склад учасників і робочої групи);

розподіл обов'язків між рятувальниками для виконання аварійно-рятувальних робіт;

координація діяльності всіх учасників робіт у разі необхідності коригування первісного плану робіт;

створення безпечних умов для проведення аварійно-рятувальних робіт;

забезпечення життєдіяльності рятувальників прийняття рішення про тимчасове або остаточне припинення аварійно-рятувальних та інших невідкладних робіт;

облік і контроль виконання робіт;

оформлення звітних документів.

Стаття 160. Безпосередньо виконання рятувальних робіт включає:

вибір і організація місць і способів закріплення мотузок;

підйом спорядження і рятувальників до потерпілого;

надання потерпілому необхідної медичної допомоги;

укладання та закріплення потерпілого на носилках;

організація страховки та самостраховки, навішування перил (за потребою), канатної дороги тощо;

спуск і транспортування потерпілого до рівня руху автотранспорту;

евакуація потерпілих до медичного закладу.

Стаття 161. Взаємодія та порядок зв'язку.

У процесі проведення аварійно-рятувальних робіт здійснюється взаємодія з керівником робіт з ліквідації надзвичайної ситуації та суміжними аварійно-рятувальними підрозділами.

Дії аварійно-рятувальних підрозділів при ліквідації надзвичайної ситуації на метрополітені

Стаття 162. Надзвичайна ситуація на метрополітені це ситуація, що призвела до порушення нормальної роботи метрополітену і викликала загибель або поранення людей, пошкодження рухомого складу, технічних систем і комунікацій.

Стаття 163. До ліквідації надзвичайної ситуації на метрополітені залучаються об'єктові аварійні формування метрополітену, підрозділи МВС, аварійно-рятувальні підрозділи Оперативно-рятувальної служби цивільного захисту, МОЗ.

Організація ліквідації надзвичайної ситуації на метрополітені покладається на штаб, який очолює начальник метрополітену, або призначеним ним керівник робіт з ліквідації надзвичайної ситуації.

Стаття 164. На аварійно-рятувальні підрозділи Оперативно-рятувальної служби цивільного захисту покладаються завдання з надання першої допомоги постраждалим, евакуації пасажирів з небезпечної зони (вагонів, що знаходяться на станції, платформ, розподільних залів, вестибюлів) та виведення їх на поверхню.

Стаття 165. Керівник аварійно-рятувального підрозділу який прибув на місце надзвичайної ситуації за викликом зобов'язаний:

доповісти про прибуття підрозділу посадовій особі метрополітену, яке керує роботами (начальнику станції, відповідальному черговому по станції) і діяти за його вказівками у відповідності до спільно прийнятих рішень;

здійснити розвідку, з метою визначення обсягів робіт, шляхів евакуації та можливих способів організації зв'язку при проведенні робіт;

оцінити обстановку, яка включає оцінку місця проведення робіт та можливості забезпечення безпеки рятувальників, оцінку складності та обсягів рятувальних робіт, можливостей залучених сил та засобів щодо їх виконання, впливу на виконання завдань вторинних факторів (задимленість, відсутність електропостачання, ураження хімічними речовинами тощо);

визначити необхідні сили, засоби та способи дій, надати інформацію керівництву через систему оперативно-чергової служби;

організувати взаємодію з черговими службами і аварійними підрозділами метрополітену, МВС та швидкої медичної допомоги з питань визначення шляхів та порядку евакуації, надання допомоги з виведення пасажирів із станції, забезпечення проходу рятувальників до місця події, надання невідкладної медичної допомоги постраждалим на поверхні;

організувати рятування людей шляхом надання першої допомоги постраждалим на місці, евакуації пасажирів з небезпечної зони та виведення їх на поверхню усіма спільно визначеними шляхами, передачу постраждалих працівникам швидкої медичної допомоги;

поставити особовому складу завдання якими довести заходи безпеки при виконанні робіт, визначити ділянки проведення робіт, шляхи евакуації пасажирів та постраждалих на поверхню, розподілити обов'язки між особовим складом, визначити порядок та способи зв'язку між рятувальниками при виконанні завдань;

безперервно слідкувати за змінами обстановки та приймати відповідні рішення, забезпечити виконання завдань.

Стаття 166. Рішення про припинення робіт аварійно-рятувальним підрозділом Оперативно-рятувальної служби цивільного захисту приймає керівник робіт з ліквідації надзвичайної ситуації на метрополітені після виконання підрозділом поставлених завдань.

Керівник аварійно-рятувального підрозділу про завершення і результати виконання завдання доповідає своєму керівництву, перевіряє

особовий склад, техніку та оснащення і здійснює марш у пункт постійної дислокації.

Особливості дій аварійно-рятувальних підрозділів під час проведення аварійно-рятувальних та інших невідкладних робіт в замкнутих просторах за наявності в них небезпечних хімічних речовин

Стаття 167. Проведення рятувальних та інших невідкладних робіт в ємкостях (цистерни, котли), колодязях, димоходах, підвальних приміщеннях та інших замкнутих просторах де можуть накопичуватись значні концентрації газоподібних небезпечних хімічних речовин повинно проводитись з використанням шлангових ізолюючих дихальних апаратів (протигази шлангові ПШ) і тільки двома рятувальниками. До шлангових апаратів відносяться також пневмокостюми, які забезпечують не тільки захист органів дихання, але і всього тіла людини.

Шлангові протигази поділяються на два типи безнапірного типу та з примусовою подачею повітря до лицьової частини.

Протигази шлангові безнапірного типу працюють за принципом самозасмоктування повітря із чистої зони (ПШ-1С, ПШ-20С, ПШ-20) з довжиною повітропровідного шлангу від 10 до 20 метрів.

Протигази шлангові з примусовою подачею чистого повітря працюють за допомогою компресорів або вентиляторів (ПШ-2-20, ПШ-2-40, ПШ-2ЕРВ) з довжиною повітропровідного шлангу від 20 до 40 метрів. Крім того, можуть використовуватись двоканальні протигази ПШ-2-20+2 розраховані на одночасне забезпечення захисту органів дихання двох рятувальників на відстані 20 м від компресора. Передбачено привід компресора, як від електродвигуна так і в ручну. До комплекту шлангових протигазів входить фільтруюча коробка для очищення повітря від пилу, рятувальний пояс з плечовими ременями, сигнально-рятувальний шнур і штир для закріплення кінця рукава з фільтруючою коробкою в зоні чистого повітря.

Придатність шлангових протигазів до застосування перевіряється перед кожною видачею та періодично але не менше ніж один раз на тиждень.

Дії аварійно-рятувальних підрозділів під час проведення аварійно-рятувальних та інших невідкладних робіт в замкнутих просторах

Стаття 168. До обмежених (замкнутих) просторів відносяться ємності (цистерни, баки, котли), колодязі, димоходи, вузькі проходи у тунелях і підвалах, тощо.

Особливістю проведення рятувальних та інших невідкладних робіт в замкнутих просторах є:

можливість накопичення в замкнутих просторах газоподібних небезпечних хімічних речовин у великих концентраціях, вибухонебезпечних та отруйних газів, як наслідок отруєння (знепритомлення) працюючих у цих

замкнутих просторах;

складність доступу рятувальників до постраждалих;

мала кількість часу на проведення рятувальних робіт та врятування життя постраждалих;

велика вірогідність зсувів (обвалів) ґрунту при діях в земляних колодязях;

різке підвищення ґрунтових вод та знищення кілець колодязів;

загроза вибуху або пожежі.

Стаття 169. Рятувальні роботи повинні проводитись не менше ніж двома рятувальниками, один з яких повинен знаходитися у зоні чистого повітря (ззовні замкнутого простору) і координує дії рятувальника, який знаходиться у замкнутому просторі, виконує його команди та підтримує з ним постійний зв'язок, контролює сигнали про що доповідає керівнику робіт з ліквідації надзвичайної ситуації. У разі загрози життю рятувальника, який знаходиться у замкнутому просторі, негайно приймає заходи щодо його евакуації.

У випадку коли проведення рятувальних робіт потребує знаходження у замкнутому просторі двох рятувальників кількість розрахунку (ланки) рятувальників збільшується до чотирьох осіб.

Стаття 170. Рятувальні роботи проводяться безперервно до повного їх завершення.

Керівником проведення рятувальних або інших невідкладних робіт у замкнутому просторі організовується оточення місця проведення робіт та медичне забезпечення силами відповідних служб цивільного захисту.

Стаття 171. По прибуттю аварійно-рятувального підрозділу до місця проведення аварійно-рятувальних робіт, пов'язаних із роботами в обмежених (замкнутих) просторах, керівник робіт з ліквідації надзвичайної ситуації зобов'язаний:

провести розвідку місця надзвичайних ситуацій, під час якої встановити ступінь загрози або ураження та наявності небезпечних хімічних речовин або газів, місце знаходження та кількість постраждалих;

вжити заходів щодо знезараження зазначених просторів шляхом вентиляції або нейтралізації небезпечної хімічної речовини;

з'ясувати відстань, на якій будуть працювати рятувальники, від місця забору чистого повітря, тип небезпечної хімічної речовини, яка може там знаходитись, конструктивні особливості замкнутого простору, обсяг робіт, які необхідно виконати та їх специфіка, шляхи та способи потрапляння в замкнутий простір рятувальників і евакуації потерпілих;

провести розрахунок сил та засобів, необхідних для проведення аварійно-рятувальних робіт;

визначити персональний склад ланки, які безпосередньо будуть проводити аварійно-рятувальні роботи;

перед початком проведення аварійно-рятувальних або інших невідкладних робіт організовує перевірку готовності до застосування, засобів захисту органів дихання та зору, електричних ліхтарів у вибухонебезпечному

виконанні, іншого рятувального спорядження (сигнально-рятувальні шнури, рятувальні пояси, рятувальні мотузки, індивідуальні канатно-спускові пожежні пристрої тощо);

організувати вимір наявності небезпечних газів або хімічних речовин, встановити їх концентрації, та за можливості організувати провітрювання (вентиляцію) замкнутого простору;

визначити порядок організації зв'язку між працюючими у замкнутому просторі і страхувальниками;

встановити умовні сигнали у разі небезпеки для рятувальників та за якими проводити рятувальні роботи (підйом постраждалих);

встановити можливість подання (нагнітання) повітря до місця проведення робіт;

у разі проведення робіт у засобах індивідуального захисту органів дихання і зору виставити пост безпеки та здійснити необхідні розрахунки щодо часу роботи у загазованому середовищі;

зі складу ланки (відділення) особисто призначити рятувальника, який буде проводити роботи у замкнутому просторі та який буде на свіжому повітрі його страхувати;

визначити вид засобу індивідуального захисту органів дихання і зору для складу ланки;

визначити оснащення (рятувальник повинен бути забезпечений захисним одягом; засобами індивідуального захисту органів дихання та зору, який може бути використаний за тактико-технічними характеристиками заводу-виробника; пожежним поясом з карабіном; засобами освітлення у вибухонебезпечному виконанні; додатковим пожежним поясом з карабіном);

проконтролювати відповідність спорядження рятувальника проведенню робіт;

встановити сигнали управління;

пересвідчитись, що рятувальник обв'язаний рятувальною мотузкою, другий кінець рятувальної мотузки знаходиться у рятувальника, який знаходиться ззовні на свіжому повітрі та забезпечений другою рятувальною мотузкою, кінець якої також знаходиться ззовні;

поставити завдання рятувальникам та дати команду на початок проведення робіт;

встановити контроль за ходом проведенням аварійно-рятувальних робіт до повного виконання завдання;

доповісти встановленим порядком старшому начальнику про завершення рятувальних робіт.

РОЗДІЛ ЧЕТВЕРТИЙ

ПЕРЕМІЩЕННЯ І РОЗТАШУВАННЯ НА МІСЦІ АВАРІЙНО-РЯТУВАЛЬНИХ ПІДРОЗДІЛІВ

Стаття 172. Пересування аварійно-рятувальних підрозділів Оперативно-рятувальної служби цивільного захисту проводиться з метою прибуття у визначений район (місце) у повному складі, у встановлений час в готовності до негайного виконання завдань за призначенням.

Аварійно-рятувальні підрозділи завжди повинні бути готові до пересування на великі відстані, у тому числі в умовах радіаційного, хімічного та біологічного (бактеріологічного) зараження, зруйнованих доріг та переправ.

Аварійно-рятувальні підрозділи можуть здійснювати пересування штатними транспортними засобами, залізничним, річковим та повітряним транспортом або комбінованим способом.

Основним способом пересування аварійно-рятувальних підрозділів є марш. Пересування залізничним, морським, річковим транспортом, а також комбінованим способом здійснюється на значні відстані.

Пересування аварійно-рятувальних підрозділів повинно проводитись у високому темпі, організовано та з дотриманням правил безпеки та правил дорожнього руху.

Марш

Стаття 173. Марш – організоване пересування аварійно-рятувальних підрозділів у колонах дорогами та обхідним шляхами з метою виходу в призначений район або на зазначений об'єкт у готовності до подальших дій. Марш може здійснюватись автомобільною технікою (колоною) та гусеничною технікою (колоною), або колісною та гусеничною технікою (змішаною колоною). Під час маршу гусенична техніка, а також техніка, що має малий запас ходу, може перевозитися на важких автопоїздах (трейлерах), що введені до складу колон, або залізничним транспортом.

Добовий перехід загону може становити: для змішаних колон – до 350 км, автоколон – до 400 кілометрів.

Середня швидкість руху без урахування часу на відпочинок становить: змішаних колон – 30-35 км/год., автоколон – 35-40 км/год.

У горах, районах лісо-болотистої місцевості та в інших несприятливих умовах середня швидкість руху може зменшуватись до 15-20 км/год., а довжина добового переходу становити до 200 км, а іноді й менше.

Марш повинен здійснюватися з максимально можливою за даних умов швидкістю.

Кількість маршрутів руху в райони стихійного лиха, аварій та катастроф визначаються обстановкою, що склалася, станом шляхів та терміном прибуття до місця робіт.

Для гусеничної техніки може призначатися окремий маршрут руху.

Стаття 174. Для своєчасного і організованого початку та здійснення маршу призначаються вихідний рубіж (пункт) та рубежі (пункти) регулювання із зазначенням часу їх проходження головами колон.

Віддалення вихідного рубежу (пункту) повинно забезпечити можливість витягування колон підрозділів з районів їх розташування. Рубежі (пункти) регулювання, як правило, призначаються через 3-4 години руху.

Стаття 175. Привали, денний (нічний) відпочинок призначаються для перевірки стану техніки та обладнання, їх технічного обслуговування, прийняття їжі та відпочинку особового складу. Привали тривалістю до 1 години призначаються через 3-4 години руху і один привал тривалістю до 2 годин - у другій половині добового переходу. В кінці кожного добового переходу призначається денний (нічний) відпочинок, а під час маршу на велику відстань, за потреби, може призначатися добовий відпочинок через кожних три-п'ять добових переходів.

Для денного (нічного) привалу й добового відпочинку і привалу вибирається місцевість, сприятлива для розміщення техніки та особового складу підрозділу, який знаходиться на марші.

Аварійно-рятувальні підрозділи, як правило здійснюють марш підрозділами. Дистанції між загонами можуть бути до 5 км, між підрозділами – 2-3 км, між відділеннями та машинами – 25-50 метрів.

В умовах обмеженої видимості, в ожеледь, шляхами, що мають круті підйоми, спуски і повороти, а також на підвищеній швидкості дистанції між машинами збільшуються.

Стаття 176. Похідний порядок для маршу до осередків ураження, в район стихійного лиха, аварій та катастроф повинен забезпечити рух без перешкод і своєчасне прибуття підрозділів на ділянки (об'єкти) робіт та зосередження основних сил на найважливіших об'єктах у найкоротші терміни.

Похідний порядок підрозділу під час маршу включає підрозділи забезпечення руху, колони головних сил і колони підрозділів технічного забезпечення й тилу.

Стаття 177. До початку і під час маршу, у разі необхідності, організовується і проводиться розвідка маршрутів руху для визначення стану шляхів, мостів і переправ, уточнення напрямів прокладання колонних шляхів, виявлення зон (районів, ділянок) зараження, руйнувань, завалів, пожеж та затоплень і пошук шляхів для їх обходу (об'їзду).

Інженерна розвідка на марші проводиться інженерними підрозділами, а також підрозділами забезпечення руху.

Стаття 178. Для забезпечення радіаційно-хімічного захисту маршу визначається радіаційна, хімічна, біологічна (бактеріологічна) обстановка на маршрутах та в районах зосередження, здійснюється дозиметричний та хімічний контроль підрозділів на маршрутах руху перед входженням їх у райони відпочинку або у призначений район, проводиться дегазація та дезактивація окремих маршрутів руху, мостів, переправ і тунелів.

Радіаційна, хімічна, біологічна (бактеріологічна) розвідка на марші

проводяться підрозділами розвідки. Дані про радіаційну, хімічну, біологічну (бактеріологічну) та санітарно-епідемічну обстановку на маршруті управління загону одержує також від вищого керівництва.

Стаття 179. Технічне забезпечення маршу включає в себе проведення заходів з підготовки до маршу а саме: проведення технічного обслуговування машин, заходів щодо збільшення запасу ходу та прохідності техніки, поповнення до встановлених норм матеріальних запасів, підготовка пересувних засоби технічного обслуговування, ремонту та евакуації, підготовка водіїв та спеціалістів підрозділу технічного забезпечення.

Стаття 180. Для надання допомоги екіпажам (водіям) у ремонті та евакуації техніки в ході маршу та додаткової заправки паливом, організовується технічне замикання колон, до складу якого входять пересувні засоби технічного обслуговування та ремонту, евакотягачі, машини з технічним майном і паливом тощо.

Стаття 181. Приймаючи рішення про марш, керівник органу управління (підрозділу) визначає порядок похідного маршу та розподіл сил і засобів по колонах, склад, завдання, маршрут та середню швидкість руху, вихідний рубіж (пункт) та рубежі (пункти) регулювання, кількість та тривалість зупинок для відпочинку на перший добовий перехід, час початку і закінчення маршу.

Під час маршу на велику відстань керівник органу управління (підрозділу) визначає кількість та розміри добових переходів, кількість маршрутів на кожному переході, райони денного (нічного), добового відпочинку підрозділів і їх тривалість.

Стаття 182. Під час визначення завдань на марш керівник органу управління (підрозділу) визначає:

підрозділу забезпечення руху (похідній заставі): склад, завдання, маршрут руху, місце у похідному порядку, час проходження вихідного пункту;

підрозділам: маршрут, місця у похідному порядку, час прибуття (виходу) у призначений район або зазначений рубіж, місця і час привалів, вихідний рубіж (пункт), рубежі (пункти) регулювання та час їх проходження;

підрозділам технічного забезпечення і тилу: маршрут, місця у похідному порядку, район зосередження (відпочинку) та час прибуття до нього, місце і час привалів, час проходження вихідного пункту (рубежу) та пунктів (рубежів) регулювання, порядок і час витягування колон.

Стаття 183. Підрозділи на марші повинні суворо дотримуватися встановленого порядку, особливо швидкості руху, дистанції, заходів безпеки.

Обгін однієї колони іншою допускається тільки з дозволу керівника органу управління (підрозділу).

Тіснини та мости, залізничні переїзди підрозділи проходять не зупиняючись і з можливо більшою швидкістю. Під час руху через мости та залізничні переїзди вживаються заходи щодо безпеки руху. На небезпечні ділянки виставляються тягачі для евакуації з небезпечних ділянок машин, що зупинилися.

На привалах похідний порядок колони не порушується, дистанції між підрозділами, встановлені для маршу, зберігаються, машини зупиняються на правому узбіччі дороги не ближче 10 метрів одна від одної або на дистанції, встановленої керівником органу управління (підрозділу).

У районах відпочинку аварійно-рятувальні підрозділи сходять зі шляхів і розташовуються у призначених місцях у порядку, що забезпечує найменшу втрату часу на формування колон.

Поповнення запасів, додаткова заправка машин паливом під час маршу відбувається, як правило, у районах відпочинку. У ході маршу на велику відстань пальне, а за потреби й інші засоби, можуть завчасно підвозитися у район відпочинку (додаткової заправки).

Управління підрозділами на марші керівник органу управління (підрозділу) здійснює з командного пункту, склад і місце розташування якого визначається залежно від одержаного завдання та умов.

Зв'язок на марші забезпечується по радіо або мобільному зв'язку.

Стаття 184. При здійсненні маршу взимку виникає потреба у підготовці та підтримці шляхів у належному стані, здійсненні заходів запобігання обмороженню особового складу, підготовці техніки і оснащення до роботи в умовах низької температури, забезпечені машин пристосуваннями та засобами підвищення прохідності.

У сильну заметіль та у разі снігових заносів рух, як правило, припиняється і відновлюється за рішенням начальника, який прийняв рішення про зупинку.

Для здійснення маршу в негоду утворюються підрозділи забезпечення руху, а також виділяються на важкопрохідні ділянки маршрутів тягачі та здійснюються інші заходи щодо підвищення прохідності колісних і гусеничних машин.

З метою надання допомоги машинам, що застрягли, та забезпечення безперервності руху, машини підвищеної прохідності розподіляються для кожної колони.

Стаття 185. Особлива увага приділяється організації регулювання руху у лісі.

На лісових дорогах і у просіках встановлюються роз'їзди, за потреби в окремих місцях розширяється проїжджа частина дороги, передбачаються заходи для боротьби з пожежами і розчищення доріг від можливих завалів та інших перешкод. Перед важкопрохідними ділянками розміщуються тягачі.

Стаття 186. У горах особлива увага приділяється підготовці маршрутів, з крутими поворотами, підйомами та спусками, виявленню ділянок можливих обвалів, обсипань, лавин і місцям для обходження, виявленню місць для переправ через річки і переходів через каньйони і їх обладнанню, регулюванню руху під час проходження ущелин, каньйонів, перевалів, тунелів і на переправах через річки, а також підготовці техніки до дій у гірській місцевості.

Швидкість руху під час подолання перевалів, спусків та під'їздів може

знижуватися, а дистанції між машинами – збільшуватися.

На небезпечних ділянках маршрутів установлюють огорожі і добре видимі дороговкази. У вузьких місцях, на крутих поворотах, підйомах і на перевалах встановлюються тягачі, попереджувальні знаки, а вночі – покажчики, що світяться, або пости регулювання руху, забезпечені засобами зв'язку та освітлювальними пристроями.

Підрозділи повинні мати завчасно підготовлені засоби для переходу через річку (якщо передбачено табелем належності), подолання крутих підйомів та спусків, у тому числі пристосування для зупинки машин.

Перевали, ущелини, каньйони та гірські проходи перетинаються, як правило, колонами. У разі неможливості руху без зупинки призначаються і обладнуються райони очікування, де по черзі підрозділи готуються до переходу через ці ділянки.

Перевезення аварійно-рятувальних підрозділів

Стаття 187. Перевезення аварійно-рятувальних підрозділів здійснюється залізницею, морським (річковим) транспортом чи комбінованим способом (одночасно, послідовно залізницею, морським або річковим транспортом). Для негайного перевезення підрозділів на велику відстань може застосовуватися повітряний транспорт.

Перевезення організовує керівник органу управління (підрозділу) разом з органами залізничного, водного або повітряного сполучення. На випадок припинення перевезень він повинен передбачити засоби, що забезпечують швидкий перехід загону від перевезення до пересування маршем.

Для зменшення часу на організацію перевезень управління підрозділу повинно постійно мати готові варіанти розрахунків і необхідні документи на перевезення різними видами транспорту.

Стаття 188. Під час виконання завдань місця розташування підрозділів перед завантаженням та вивантаженням визначаються умовами обстановки, наявністю транспортних засобів, термінами прибуття в райони аварій, катастроф і стихійного лиха.

Підрозділи перед завантаженням розташовуються з урахуванням розподілу їх по ешелонах (суднах, літаках), а також у порядку їх прибуття до місць вивантаження.

Перед завантаженням підрозділи, що завантажуються в один ешелон (судно, літак), виходять у район очікування, а після вивантаження – в район збору, які призначаються за 3-5 км (під час перевезення повітряним транспортом – 10-15 км) від місць завантаження (вивантаження). Якщо через умови місцевості вихідні райони призначаються на відстані менше 10 км від місць завантаження, райони очікування можна не визначати.

Охорона районів завантаження (вивантаження), а також підготовка шляхів для виходу підрозділів до місць завантаження визначається та організовується рішенням керівника органу управління (підрозділу).

Стаття 189. Після одержання завдання на перевезення залізничним, морським і річковим транспортом управління підрозділу уточнює розрахунки

на перевезення та узгоджує хід завантаження з органами залізничних сполучень, надсилає заявку на завантаження та розрахунок на перевезення, уточнює номери ешелонів (найменування суден) та одержує накази про місце вивантаження, шляхи підходу до них і терміни завантаження (початок, кінець).

Стаття 190. Під час одержання завдання на перевезення повітряним транспортом керівник органу управління (підрозділу) разом з командиром з'єднання (частини) військово-транспортної авіації чи начальниками загонів (груп) цивільної авіації та органами військових сполучень на повітряному транспорті визначає хід перевезення підрозділів, робить розрахунок на перевезення, розподіляє між підрозділами основні та запасні аеродроми вантаження, обговорює з ними терміни посадки підрозділів.

Для перевезення керівник органу управління (підрозділу) визначає: необхідну кількість ешелонів (літаків) для перевезення загону, чергу й терміни завантаження та відправки підрозділів, розподіл ешелонів (літаків, суден), станцій (портів, майданчиків) вантаження між підрозділами, вихідні райони підрозділів, райони очікування, збору і зосередження, характер їх обладнання, час прибуття до місця завантаження, порядок дій підрозділів на випадок зриву і припинення перевезення, організацію охорони.

Стаття 191. Для комбінованого пересування керівник органу управління (підрозділу), крім звичайних питань, визначає: склад підрозділів, що перевозяться залізничним (морським, річковим) транспортом і здійснюють марш своїм ходом, а також порядок управління ними у ході пересування. При цьому залізничний (морський, річковий) транспорт планується, у першу чергу, для перевезення тягачів, гусеничних і важких інженерних машин, а також техніки з малим запасом ходу і низькими швидкостями руху.

Стаття 192. У разі нестачі часу на організацію перевезення керівник органу управління (підрозділу) після визначення дій віддає попереднє розпорядження, в якому робить короткі висновки про обстановку, визначає вид транспорту, напрям (маршрут) перевезення, район і час зосередження, вихідний район, райони завантаження загону, а також транспорт для перевезення підрозділів, вихідний район, станції, порти, аеродроми, майданчики для завантаження, райони очікування, а також приблизну кількість ешелонів (суден, літаків), що виділяються, та враховує їх вантажопідйомність, склад оперативних груп (представників) на станціях вантаження, час готовності до вантаження.

Стаття 193. Рішення керівника органу управління (підрозділу) про перевезення оформляється на карті з додаванням необхідних розрахунків за кожним видом транспорту.

Розрахунки на пересування підрозділів, що здійснюють марш штатними транспортними засобами і тих, що перевозяться різними видами транспорту, повинні бути погоджені між собою так, щоб у разі припинення перевезення підрозділи мали можливість швидко об'єднатися.

Терміни перевезення кожним видом транспорту визначається з таким розрахунком, щоб підрозділи прибули у район зосередження одночасно.

Стаття 194. При перевезенні морським (річковим) транспортом пункт управління підрозділу перебуває на тому ж судні, що й керівник органу управління (підрозділу).

Стаття 195. Підрозділи на завантаження прибувають з таким розрахунком та у такому порядку, щоб після прибуття на місце негайно приступили до завантаження.

Посадка і висадка особового складу, завантаження і вивантаження техніки і вантажів повинні виконуватись у визначені терміни, з дотриманням безпеки недопущенням псування транспортних засобів.

Під час перевезення підрозділ повинен перебувати у постійній готовності до вивантаження, наступного пересування маршем і проведення рятувальних та інших невідкладних робіт.

Стаття 196. Підрозділ протягом усього шляху слідування забезпечується необхідним запасом продовольства. Запаси матеріальних засобів перевозяться разом з підрозділами. Запаси, що містяться на складах, розподіляються по ешелонах (суднах).

Стаття 197. Для своєчасної допомоги ураженим і хворим під час перевезення медичні сили і засоби розподіляються пропорційно по ешелонах (суднах).

Стаття 198. Зв'язок з підрозділами, перевезення яких відбувається різними видами транспорту, здійснюється засобами управління через диспетчерський пункт дорожньо-комендантської служби каналами зв'язку органів транспорту та органів управління цивільного захисту.

Розташування аварійно-рятувальних підрозділів на місці

Стаття 199. Розташування підрозділів у районах зосередження здійснюється у місцях, що мають природні укриття і забезпечують швидке проведення маневру, сприятливих для проведення аварійно-рятувальних та інших невідкладних робіт.

Підрозділи під час розташування на місці повинні бути у постійній готовності до проведення аварійно-рятувальних та інших невідкладних робіт.

Розмір району розташування для підрозділу повинен забезпечувати простір для розміщення і маневру, швидкій збір та залежать від конкретних умов місцевості.

Стаття 200. Під час про визначення завдання для розташування на місці керівник органу управління (підрозділу) зазначає:

підрозділам: райони розташування, порядок їх зайняття та інженерного обладнання, склад, завдання, кордони та смуги охорони;

підрозділу охорони: визначає його склад, завдання та район розташування.

Після визначення завдань підрозділам керівник органу управління (підрозділу) дає вказівки щодо всебічного забезпечення.

Стаття 201. Райони розташування займаються підрозділами у порядку їх підходу. Зупинка колон на дорогах для очікування свого часу в цих районах не допускається.

Стаття 202. Пересувний пункт управління підрозділу розгортається у районі з таким розрахунком, щоб забезпечити безперервне управління підрозділами як під час перебування їх у районах розташування, так і під час руху.

Стаття 203. У районах розташування підрозділу (підрозділів) організовується охорона розташування особового складу підрозділів.

Підрозділи під час розташування на місці охороняються безпосередньо, сторожовою охороною з числа особового складу загону, що виставляється на зазначених напрямках.

Стаття 204. Зміна району розташування підрозділу проводиться за вказівкою старшого начальника. За потреби спеціальна обробка підрозділів проводиться за межами нових районів розташування.

Стаття 205. У горах для розташування підрозділів можуть використовуватися тунелі, гірничі виробки, печери і райони, захищені від обвалів, селевих потоків, снігових лавин і паводків.

Стаття 206. У лісі підрозділи розміщуються вздовж доріг та просік. У разі виникнення лісової пожежі використовується якомога більша кількість доріг та просік та визначається черговість виходу підрозділів у запасні райони, а для гасіння пожежі та проведення рятувальних робіт виділяється необхідна кількість особового складу з засобами пожежогасіння.

Стаття 207. У зимових умовах для розміщення підрозділів вибираються райони, які захищені від вітру, особлива увага приділяється підтриманню у робочому стані шляхів, а також засобам для запобігання обмороженню особового складу.

Р О З Д І Л П ' Я Т И Й

ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ДІЙ АВАРІЙНО-РЯТУВАЛЬНИХ ПІДРОЗДІЛІВ ОПЕРАТИВНО-РЯТУВАЛЬНОЇ СЛУЖБИ ЦИВІЛЬНОГО ЗАХИСТУ

Оперативне забезпечення

Стаття 208. Оперативне забезпечення полягає в організації та здійсненні заходів, спрямованих на створення аварійно-рятувальним підрозділам Оперативно-рятувальної служби цивільного захисту сприятливих умов для організованого та своєчасного початку рятувальних та інших невідкладних робіт і успішного їх проведення.

Види оперативного забезпечення - це розвідка, інженерне, хімічне, психологічне, гідрометеорологічне (метеорологічне) забезпечення та охорона.

Оперативне забезпечення організовується першим заступником керівника органу управління (підрозділу) та відповідними начальниками служб на основі рішення керівника органу управління (підрозділу), його вказівок і розпоряджень вищестоящого керівництва, які стосуються видів оперативного забезпечення. Завдання щодо оперативного забезпечення доводяться до підпорядкованих підрозділів розпорядженнями управління підрозділу.

Відсутність вказівок і розпоряджень не звільняє керівника органу управління (підрозділу) та його заступників від своєчасної організації оперативного забезпечення.

Стаття 209. Розвідка - найважливіший вид оперативного забезпечення діяльності аварійно-рятувальних підрозділів під час виконання завдань цивільного захисту. Вона є сукупністю заходів, що проводяться начальниками всіх ступенів з метою отримання розвідувальних даних про обстановку, що склалася внаслідок виробничої аварії, катастрофи чи стихійного лиха.

Стаття 210. Відповідно до характеру завдань і засобів отримання розвідувальних даних розвідка поділяється на загальну та спеціальну, а залежно від сфери дій та складу сил, які залучаються, – на наземну, повітряну і річкову (морську).

Загальна розвідка організовується і проводиться з метою: визначення місця, часу та характеру руйнувань і нанесеного матеріального збитку, орієнтовних даних про потерпілих, які потребують допомоги, необхідних заходів щодо захисту і рятування людей, визначення обсягу рятувальних та інших невідкладних робіт.

Під час загальної розвідки проводиться спостереження, перевірка району (об'єкта), на якому сталася аварія, катастрофа або стихійне лихо, пошуком потерпілих і уражених, вивчення різних планів (схем) об'єкта та технологічних процесів виробництва, опитування очевидців аварії, катастрофи.

У ході розвідки можуть використовуватися різні технічні засоби.

Для виконання завдань загальної розвідки залучаються розвідувальні підрозділи (мобільні оперативні групи тощо) аварійно-рятувальних підрозділів, спеціалізованих формувань та територіальних підрозділів центрального органу виконавчої влади який забезпечує формування та реалізацію державної політики у сфері цивільного захисту. У деяких випадках до виконання розвідувальних завдань можуть залучатися повітряні сили і засоби.

Спеціальна розвідка поділяється на радіаційну, хімічну, інженерну, пожежну, медичну і біологічну (бактеріологічну). Вона організовується з метою одержання більш повних даних про характер обстановки в районах аварії, катастрофи чи стихійного лиха. Розвідка проводиться при взаємодії з розвідувальними формуваннями служб цивільного захисту і установами мережі спостереження лабораторного контролю. Під час спеціальної розвідки проводяться спостереження, дозиметричний та хімічний контроль оточуючого середовища (шляхом взяття проб і аналізів), лабораторні дослідження.

Стаття 211. Розвідка має відповідати таким основним вимогам: цілеспрямованість, безперервність, активність, своєчасність, вірогідність і точність.

Цілеспрямованість розвідки полягає в суворій відповідності заходів розвідки задуму керівник органу управління (підрозділу).

Безперервність розвідки полягає у постійному веденні її в умовах, під час підготовки і проведення рятувальних та інших невідкладних робіт, за будь-яких умов і на будь-якій місцевості.

Активність розвідки полягає в наполегливості за будь-яких умов і використанні всіх можливих засобів для здобуття необхідних розвідувальних даних.

Своєчасність розвідки полягає у здобутті даних про обстановку та доведенні їх до начальників у встановлені терміни.

Вірогідність і точність розвідки полягає у здобутті розвідувальних даних, що цілком відповідають фактичній обстановці в районі аварії, катастрофи, стихійного лиха, осередку ураження.

Стаття 212. До організації розвідки входять: визначення мети, завдання, об'єктів і розподіл відповідно до них сил і засобів розвідки, планування розвідки і визначення завдання виконавцям, організація взаємодії сил і засобів усіх видів розвідки, підготовка розвідувальних органів до виконання завдань, організація їх всебічного забезпечення, організація стійкого зв'язку і управління, контроль за виконанням розпоряджень і надання практичної допомоги підпорядкованим розвідувальним підрозділам, організація і обробка розвідувальних даних і своєчасне доведення їх до начальників та органів управління (оперативних штабів).

Стаття 213. Вихідними даними для організації розвідки є: завдання загону, рішення керівника органу управління (підрозділу) про застосування наявних сил і засобів, розпорядження вищого керівництва, стан сил, засобів розвідки та їх можливості.

Стаття 214. Керівник органу управління (підрозділу) під час організації розвідки зазначає її мету і завдання, які дані необхідно здобути та в які терміни, на яких об'єктах (ділянках) зосередити основні зусилля розвідки, а також які сили і засоби додатково залучити для проведення розвідки і забезпечення її дій.

Стаття 215. Керівник органу управління (підрозділу) несе відповідальність за організацію та керівництво розвідкою. Він деталізує завдання розвідки, визначає порядок, сили і засоби їх виконання, заходи для забезпечення управління підрозділами розвідки та склад резерву розвідки.

Стаття 216. Управління підрозділу планує розвідку, узгоджує сили і засоби для виконання завдань, об'єкти і час, доводить завдання до виконавців, організує підготовку і вихід підрозділів у розвідку, безперервне управління ними і зв'язок, здійснює збір, узагальнює та аналізує розвідувальні дані, доводить їх до начальників, а також підлеглих та взаємодіючих підрозділів і формувань.

Стаття 217. Заступник керівника органу управління (підрозділу) безпосередньо організує розвідку. Роботу, пов'язану з її організацією, управлінням розвідувальними органами, збиранням і вивченням відомостей про обстановку, він проводить у тісній взаємодії з управлінням загону і начальниками служб.

Стаття 218. Завдання розвідувальним підрозділам визначає керівник органу управління (підрозділу).

Під час визначення завдань для розвідки визначаються склад розвідувального підрозділу (органу), напрям (об'єкт) розвідки, тривалість її проведення та час закінчення, місце збору і порядок дій розвідувального підрозділу (органу) після виконання завдання, порядок зв'язку і доповіді про розвідувальні дані.

Стаття 219. Збирання, вивчення і узагальнення розвідувальних даних про обстановку здійснює заступник керівника органу управління (підрозділу). Він робить висновки і дає оцінку розвідувальним даним і регулярно доводить їх до керівника підрозділу. У доповіді зазначається ділянка робіт, де склалася найскладніша обстановка (ситуація), вплив умов обстановки (ситуації) на виконання завдань, порядок і способи дій розвідувальних підрозділів (органів) у районах розвідки, в першу чергу з найскладнішою обстановкою (ситуацією).

Стаття 220. Безпека і захист особового складу під час дій у зонах забруднення, районах руйнувань, пожеж і затоплень досягається: знанням начальниками радіаційної, хімічної та біологічної (бактеріологічної) обстановки в районах дій, змін на місцевості, що сталися у результаті та руйнувань підприємств атомної енергетики і хімічної промисловості, ступенем опромінення особового складу, своєчасним і вмілим

використанням засобів індивідуального і колективного захисту, захисними властивостями техніки і місцевості, обранням найдоцільніших способів дії в зонах зараження, районах руйнувань, пожеж і затоплень.

Зони радіоактивного, хімічного, біологічного (бактеріологічного) зараження підрозділи обходять або перетинають у напрямках, які забезпечують найменший ступінь опромінення (зараження) особового складу.

Стаття 221. Обмеження опромінення особового складу, зайнятого на аварійних роботах, виконується таким чином, щоб не були перевищені встановлені НРБУ – 97 значення регламентів першої групи для категорії А. Дії особового складу передбачаються аварійними планами на випадок можливих і різних за масштабами аварій, надзвичайних ситуацій. Цими планами прогнозується обстановка (у тому числі радіаційна) на випадок аварії, пожежі, надзвичайної ситуації, розробляються заходи.

У разі якщо роботи в зоні аварії поєднуються із заходами щодо запобігання серйозним наслідкам для здоров'я людей, які опинились у зоні аварії, зменшенням чисельності осіб, які можуть зазнати аварійного опромінення (запобігання великих колективних доз), запобігання такому розвитку аварій, який може призвести до катастрофічних наслідків, допускається заплановане підвищення опромінення осіб зі складу аварійного персоналу, при цьому мають бути застосовані усі заходи для того, щоб величина сумарного опромінення не перевищила 100 мЗв (подвоєне значення максимального ліміту ефективної дози професійного опромінення за один рік).

При здійсненні заходів, в яких доза може перевищити максимальний ліміт дози, особовий склад, який виконує ці роботи, має бути добровольцями, які пройшли медичне обстеження, причому кожний з них має бути чітко і всесторонньо поінформований про ризик опромінення для здоров'я, пройти попередню підготовку і дати письмову згоду на участь у таких роботах.

У виключних випадках, коли робота виконується з метою збереження життя людей, мають бути застосовані усі можливі заходи для того, щоб особи, які залучені до ліквідації аварії, не могли отримати еквівалентну дозу на будь який з органів (включаючи рівномірне опромінення всього тіла) більше 500 мЗв.

Особовий склад повинен бути постійно поінформованим про вже отримані та можливі дози опромінення і можливу шкоду для здоров'я. Якщо учасник аварійних робіт отримав дозу, що дорівнює величині сумарного опромінення 500 мЗв, то подальше його професійне опромінення можливе лише після кваліфікованого медичного обстеження і всебічного інформування про можливий ризик для його здоров'я, пов'язаний з роботами у сфері радіаційних технологій.

Стаття 222. Часткова спеціальна обробка підрозділів і часткова санітарна обробка особового складу проводиться за рішенням керівника органу управління (підрозділу), як правило, після виконання завдання і в районі (місці) спеціальної обробки.

У разі виявлення уражених комах, кліщів, інших переносників хвороб, проводиться дезінфекція захисних споруд, приміщень, білизни, обмундирування і будівель.

Стаття 223. Інженерне забезпечення передбачає: інженерну розвідку об'єктів і місцевості в районах дій, інженерне облаштування районів, зайнятих підрозділами, та районів розгортання пунктів управління, влаштування та утримання шляхів руху, підвезення та евакуації, обладнання та утримання переправ через водні перешкоди, влаштування проходів (проїздів) у завалах, здійснення інженерних заходів, спрямованих на подолання руйнувань, затоплень і локалізацію осередків пожеж, добування та очищення питної води, влаштування пунктів водопостачання, проведення інженерних заходів щодо ліквідації наслідків стихійного лиха, великих аварій, катастроф, пожеж.

Стаття 224. Інженерне забезпечення планується, організовується і виконується на основі рішень керівника органу управління (підрозділу), його вказівок, а також відповідних розпоряджень вищестоящого керівництва. Під час організації інженерного забезпечення керівник органу управління (підрозділу), як правило, вказує: характер, черговість і терміни інженерного обладнання району розташування підрозділів та районів розгортання пунктів управління, шляхи руху та маневру і характер їх підготовки, порядок пропускання підрозділів через важкі для подолання ділянки місцевості, місця та види переправ через водяні перешкоди і терміни їх готовності, порядок розвідування і дезактивації джерел води та обладнання пунктів польового водопостачання, порядок використання інженерних підрозділів під час проведення рятувальних та інших невідкладних робіт.

Організовує інженерне забезпечення загону безпосередньо начальник інженерної служби.

Під час планування й організації інженерного забезпечення визначаються: завдання у цій сфері, обсяги, терміни та порядок їх виконання, склад сил і засобів, які слід залучити, розподіляються інженерні сили і засоби для кожного завдання, ставляться завдання окремим підрозділам, організовується необхідна взаємодія між підпорядкованими та приданими підрозділами, здійснюється контроль за виконанням підрозділами поставлених завдань.

Стаття 225. Завдання інженерного забезпечення виконуються усіма підрозділами, незалежно від їх призначення. Вони своїми силами прокладають і позначають шляхи руху, долають завали та інші перешкоди, проводять пошук джерел водопостачання та, у разі необхідності, очищають воду за допомогою табельних засобів.

Якщо матеріальні засоби доставляються загону повітряним транспортом, начальник служби інженерного забезпечення організовує підготовку майданчиків для посадки транспортних засобів або отримання вантажів з повітря, розвантаження літаків (вертольотів), підвезення вантажів до підрозділів.

Завдання інженерного забезпечення визначаються і виконуються у певній черговості відповідно до видів робіт, їх обсягів, термінів виконання та ступенів важливості. Роботи ведуться до повного їх завершення.

Власне інженерні підрозділи виконують складніші завдання інженерного забезпечення, які потребують спеціальної підготовки особового складу і застосування інженерної техніки.

Стаття 226. Інженерне забезпечення рятувальних та інших невідкладних робіт у районах аварій, катастроф, стихійного лиха і в осередках ураження планується управлінням загону на всю глибину району (ділянки). Проїзди в завалах прокладаються підрозділами спільно з формуваннями цивільного захисту.

Стаття 227. Шляхи руху, підвезення та евакуації готуються підрозділами забезпечення руху, які призначаються на кожний маршрут. Склад і знаряддя підрозділів забезпечення руху залежить від завдань, які виконує загін. Для підтримання в робочому стані колій, проїздів у завалах, бродів, важких ділянок тощо залучаються підрозділи механізації, машини з бульдозерним обладнанням, автомобілі для перевезення будівельних матеріалів, дорожньо-мостових конструкцій та інші необхідні засоби.

Стаття 228. Інженерне забезпечення подолання підрозділами водних перешкод передбачає: інженерне розвідування водної перешкоди і шляхів просування до неї, підготовку маршрутів і забезпечення висування переправних засобів до водної перешкоди, обладнання й утримання переправ і забезпечення їх живучості, маневр переправними засобами.

З метою забезпечення організованого виходу підрозділів до водної перешкоди, запобігання скупченості колон біля переправ і підтримання встановленого порядку в вихідному районі та на шляхах, які ведуть до переправ, організовується комендантська служба.

Для підтримання порядку на переправах призначаються коменданти переправ з числа начальників підрозділів, які обладнували переправу.

Стаття 229. Основою організованого забезпечення підрозділів водою є мережа пунктів водопостачання, яка повинна бути захищена від впливу будь-яких хімічно-небезпечних, радіаційно-небезпечних та інших отруйних речовин і перебувати під охороною і санітарним контролем відповідних підрозділів.

Очищення води від радіоактивних і отруйних речовин, а також від бактеріальних засобів провадиться тільки в тих випадках, коли немає можливості забезпечити частини і підрозділи водою із незаражених джерел.

Стаття 230. Хімічне забезпечення має на меті створення підрозділам умов для виконання поставлених завдань в обстановці радіоактивного, хімічного і біологічного забруднення та радіаційної небезпеки.

Хімічне забезпечення передбачає: радіаційне, хімічне, неспецифічне біологічне (бактеріологічне) розвідування, своєчасне використання засобів індивідуального і колективного захисту, дозиметричний і хімічний контроль підрозділів, аварійно-рятувального та спеціального спорядження, оснащення, техніки, та інших матеріальних засобів, дегазацію і дезінфекцію ділянок

місцевості.

Стаття 231. Керівник органу управління (підрозділу) при організації хімічного забезпечення вказує, на забезпеченні яких завдань слід зосередити основні зусилля, ведучи радіаційне й хімічне розвідування, порядок проведення спеціальної обробки підрозділів (об'єктів), послідовність виконання завдань (заходів) хімічного забезпечення, розподіл виділених сил і засобів, основні завдання підрозділів хімічного захисту, черговість і терміни забезпечення підрозділів загоном засобами захисту.

У процесі планування хімічного забезпечення визначаються основні завдання і заходи у цій сфері, порядок і терміни їх здійснення, розподіляються сили та засоби для кожного завдання, ставляться завдання окремим підрозділам, а також підрозділам хімічного захисту, розробляється план хімічного забезпечення загому з пояснювальною запискою, організовується необхідна взаємодія між підпорядкованими підрозділами, а також з частинами (підрозділами) Збройних сил України, територіальними органами (підрозділами) центрального органу виконавчої влади, який забезпечує формування та реалізацію державної політики у сфері цивільного захисту, контролюється виконання підрозділами поставлених завдань, забезпечення їх засобами захисту.

Заходи хімічного забезпечення здійснюються засобами самих підрозділів за будь-яких умов.

Стаття 232. Радіаційне, хімічне і неспецифічне біологічне (бактеріологічне) розвідування для виявлення радіаційного і хімічного зараження, з'ясування радіаційної і хімічної обстановки, забезпечення даними про неї на місцевості та в повітряному просторі, а також про випадки застосування біологічних (бактеріологічних) засобів.

Для проведення радіаційного і хімічного розвідування створюються хімічні розвідувальні дозори і хімічні спостережні пости або виділяються спостерігачі.

Хімічні розвідувальні дозори діють самостійно або у складі підрозділів забезпечення руху.

Хімічні спостережні пости ведуть радіаційне, хімічне і неспецифічне біологічне (бактеріологічне) спостереження, як правило, на командних (командно-спостережних) пунктах підрозділів.

При виникненні надзвичайної ситуації на радіаційно і хімічно небезпечних об'єктах до одержання відомостей про радіаційну і хімічну обстановку від підрозділів розвідки, орієнтовні дані можуть бути одержані методом прогнозування.

Для своєчасного застосування засобів індивідуального захисту особовий склад повинен постійно тримати респіратори (фільтруючі протигази) в похідному стані, захисні плащі, панчохи і рукавиці, якщо дії ведуться на машині – в цій же машині, а в інших випадках при собі.

Уміле застосування засобів індивідуального і колективного захисту досягається: постійним тренуванням особового складу в застосуванні цих засобів, правильним визначенням рубежів району безпеки і своєчасним його

зайняттям, визначенням режиму й умов експлуатації споруд, обладнаних засобами колективного захисту, і порядку застосування системи колективного захисту.

Стаття 233. Дозиметричний і хімічний контроль здійснюється з метою оцінки боєздатності підрозділів і визначенням обсягів спеціальної обробки. Він включає визначення доз опромінення, одержаних особовим складом, і ступеня зараження оснащення, техніки та інших матеріальних засобів і об'єктів радіоактивними та отруйними речовинами. Цей вид контролю проводять підрозділи радіаційної і хімічної розвідки, дозиметричного контролю, лабораторії і інструктори, спеціально підготовлені спеціалісти.

Стаття 234. Спеціальна обробка підрозділів включає дезактивацію, дегазацію і дезінфекцію рятувального озброєння, техніки та санітарну обробку особового складу. Вона організовується управлінням загону і здійснюється власними силами і засобами. Найбільш складні завдання виконують підрозділи хімічного захисту. Спеціальна обробка може бути частковою і повною.

Часткова спеціальна обробка організовується за рішенням керівника органу управління (підрозділу) і проводиться особовим складом безпосередньо в ході виконання завдань. У разі зараження небезпечними хімічними речовинами вона проводиться усім особовим складом.

Повна спеціальна обробка підрозділів проводиться за рішенням керівника органу управління (підрозділу), як правило, після виконання завдання, у районах (місцях) спеціальної обробки. Вона передбачає повний обсяг дегазації, дезактивації та дезінфекції рятувального оснащення, техніки й інших матеріальних засобів, а за потреби – і санітарну обробку особового складу.

Повну дегазацію, дезактивацію і дезінфекцію техніки, а також запасів усіх видів матеріальних засобів, дегазацію і дезінфекцію ділянок місцевості (проходів у них), споруд проводять підрозділи хімічного захисту, а дезактивацію ділянок місцевості і очищення забрудненої води здійснюють інженерні підрозділи.

Стаття 235. Заходи щодо радіаційної безпеки організовуються і проводяться постійно з метою захисту особового складу від дії іонізуючого випромінювання місцевості, радіоактивних речовин та інших джерел, зокрема у процесі їх використання.

Відповідальність за радіаційну безпеку особового складу несе керівник органу управління (підрозділу), а безпосереднє керівництво проведенням вищезазначених заходів здійснює начальник служби радіаційного, хімічного та біологічного (бактеріологічного) захисту.

Стаття 236. Радіотехнічне забезпечення в авіаційних загонах включає радіолокаційне та радіосвітлотехнічне забезпечення. Радіолокаційне забезпечення організовується й здійснюється для видачі даних повітряної обстановки на пункти управління, наведення своїх літаків (вертольотів) на об'єкти де виникла надзвичайна ситуація (осередки ураження) і здійснення контролю за їх польотами.

Для радіолокаційного забезпечення застосовуються радіолокаційні засоби та засоби автоматизованого керування, які розміщені на місцевості, для створення суцільного радіолокаційного поля в заданих кордонах повітряного простору.

Також для радіолокаційного забезпечення дій авіаційного загону може використовуватися інформація про повітряну обстановку, що надходить від взаємодіючих пунктів керування, а також авіаційних комплексів радіолокаційного дозору.

Радіосвітлотехнічне забезпечення організовується та здійснюється для вирішення завдань керування авіацією, літаководіння, цілевказівки, взаємного розпізнавання авіації, зльоту і посадки літаків (вертольотів) у районах аеродромних вузлів та аеродромів.

Для радіосвітлотехнічного забезпечення застосовуються засоби, які розміщені на аеродромах і підходах до них за типовими схемами, а також засоби, що розгорнуті за рішенням старших і взаємодіючих органів, підрозділів.

За організацію радіотехнічного забезпечення в авіаційних загонах відповідає начальник зв'язку РТЗ.

Зміст радіотехнічного забезпечення відображається в плані зв'язку та РТЗ авіаційного загону.

Стаття 237. Гідрометеорологічне забезпечення організовується з метою врахування метеорологічних та гідрологічних умов у процесі підготовки і проведення рятувальних та інших невідкладних робіт.

Головним завданням гідрометеорологічного забезпечення є: підготовка і доведення до підрозділів відомостей про фактичний і очікуваний метеорологічний стан у районі дій, а також про небезпечні гідрологічні явища, знання яких необхідне для прогнозування й оцінки радіаційного, хімічного та біологічного (бактеріологічного) стану, ситуації в районах затоплення і розповсюдження пожеж, підготовка гідрологічних даних про прохідність місцевості й умови подолання водних перешкод.

Стаття 238. Гідрометеорологічне забезпечення організовується управлінням загону спільно з начальниками служб на основі рішення і вказівок керівника органу управління (підрозділу) та розпоряджень вищестоящого керівництва.

При цьому визначаються: завдання гідрометеорологічного забезпечення, порядок попередження підрозділів про небезпечні явища погоди і гідрометеорологічний режим, терміни доведення гідрологічних і метеорологічних даних до підрозділів.

До виконання завдань гідрометеорологічного забезпечення залучають розвідувальні підрозділи та спостережні пункти.

Метеорологічні спостережні пункти підрозділів і хімічні спостережні пункти вимірюють температуру повітря й на поверхні ґрунту, швидкість та напрям вітру біля землі, візуально визначають характер хмарності.

Метеорологічні спостереження ведуться систематично, в терміни, встановлені старшим начальником.

У разі різкої зміни напрямку вітру метеорологічний пункт швидко проводить весь комплекс спостережень і доповідає результати керівнику органу управління (підрозділу).

Стаття 239. Залежно від характеру завдань, які вирішують підрозділи, розрізняють: похідну охорону, яка діє на марші, сторожову при розташуванні на місці та безпосередню охорону, яка здійснюється за всіх умов і в будь-якій обстановці.

Стаття 240. Охорона організовується на основі рішення керівника органу управління (підрозділу) та його вказівок з цього питання.

Організовуючи охорону, керівник органу управління (підрозділу), як правило, вказує: на яких напрямках (районах) зосередити особливу увагу, де і на який час виставити охорону, які сили для цього залучити, яку безпосередню охорону повинні організувати в підрозділах.

Заступник керівника органу управління (підрозділу) разом із начальниками служб (підрозділів, які виділили особовий склад на охорону) організовують та здійснюють контроль за її несенням. Безпосередню охорону організовують начальники підрозділів, як правило, своїми силами й засобами.

Стаття 241. Похідна охорона повинна забезпечити безперешкодний рух колон, збереження матеріальних цінностей та забезпечити виконання завдання загоном.

На привалах похідна охорона займає вигідні рубежі й організовує спостереження, перебуваючи в постійній готовності до дії, з виходом у район відпочинку похідна охорона виконує функції сторожової охорони.

Стаття 242. Безпосередньо в районі розташування загону, (підрозділу) організовується патрулювання, виставляються сторожові пости і призначається черговий підрозділ (відділення), на командному пункті управління призначаються чергові спостерігачі.

Кількість і склад підрозділів (відділень), виділених для сторожової охорони, обумовлюються важливістю напрямку, який охороняється, характером місцевості й умовами спостереження.

При необхідності можуть виставлятися сторожові пости у складі відділення, які несуть службу протягом доби.

У мирний час при розташуванні на місці сторожова охорона може не організовуватись, а здійснюється лише безпосередня охорона.

Стаття 243. Про надзвичайні ситуації під час здійснення охорони (перевірки несення служби) начальник сторожового підрозділу негайно доповідає керівнику органу управління (підрозділу), який вислав (виставив) охорону.

Стаття 244. При розташуванні підрозділів у горах сторожова охорона виставляється на вузлах шляхів, біля мостів, на домінуючих висотах.

Стаття 245. Комендантська служба призначена для забезпечення організованого і своєчасного пересування та зосередження підрозділів, підтримання суворого порядку в районах розташування.

Основними завданнями комендантської служби є: регулювання руху, контроль за ходом пересування та додержанням підрозділами встановленого порядку руху, збір і відправлення за належністю особового складу, який відстав, до своїх підрозділів, техніки та транспортних засобів, підтримання встановленого порядку на пунктах управління і в районах проведення рятувальних та інших невідкладних робіт.

Стаття 246. Комендантська служба діє на маршрутах і шляхах колон, у районах розташування підрозділів, в осередках ураження, на межах зон зараження, на шляхах підвезення й евакуації, а також у районі розташування тилу загону.

Стаття 247. Пости регулювання руху виставляються на перехрестях вулиць, вузлах доріг, залізничних переїздах, переправах, а також у пунктах, де пересування підрозділів може ускладнитися.

Контрольно-пропускні пункти виставляються на підступах до районів розташування підрозділів Оперативно-рятувальної служби цивільного захисту, осередків радіаційного, хімічного й біологічного (бактеріологічного) ураження, районів, де запроваджено режим карантину (обсервації), а також на найважливіших вузлах і перехрестях шляхів. У проміжках між контрольно-пропускними пунктами і на другорядних шляхах, які ведуть до осередків ураження, за потреби виставляються пости й організовується патрулювання.

Стаття 248. Якщо маршрути проходять через ділянки, заражені радіоактивними, отруйними речовинами або біологічними (бактеріологічними) засобами, а також у районах масових пожеж, комендантські пости і пости регулювання руху виставляються перед входом на ділянку зараження і на виході з неї. Маршрути пересування позначаються покажчиками і дорожніми знаками.

Для захисту особового складу комендантської служби поблизу контрольно-пропускних пунктів, комендантських постів і постів регулювання руху обладнуються перекриті щілини, коли можливо – протирадіаційні укриття.

Стаття 249. Мережа комендантської служби розгортається заздалегідь, до виходу підрозділів на визначені маршрути чи в райони, а після виконання поставлених завдань згортається.

Якщо сили, засоби і час обмежені, комендантська служба може розгортатися послідовно, в міру проходження підрозділами встановлених пунктів або прибуття їх у призначені райони.

Комендантську службу організовує управління загону відповідно до рішення керівника органу управління (підрозділу) і розпорядження вищестоящего керівництва. Заходи щодо організації комендантської служби управління загону узгоджує з органами управління цивільного захисту відповідної області (районі).

Для організації комендантської служби залучаються органи автомобільної інспекції, офіцери управлінь, цивільні комендантські підрозділи з наданими їм засобами пересування, зв'язку, радіаційної та

хімічної розвідки, а також дорожньої техніки. За потреби можуть залучатися й інші підрозділи.

Стаття 250. Керування комендантською службою здійснює управління загону через комендантів ділянок і районів.

На маршрутах пересування підрозділів організовуються комендантські ділянки, а в місцях розташування підрозділів, у районах аварій, катастроф та стихійного лиха, в осередках ураження, де проводяться рятувальні та інші невідкладні роботи, – комендантські райони. При пересуванні комендантський район, як правило, включає кілька маршрутів на глибину добового переходу підрозділів.

Маршрути пересування підрозділів, залежно від відстані, можуть поділятися на комендантські ділянки довжиною до 100 кілометрів. На кожен ділянку маршруту призначається комендант. На маршрутах довжиною менш ніж 100 кілометрів комендантські ділянки не створюються, в цьому разі комендант призначається на один або кілька маршрутів.

Комендантом ділянки (маршруту, району) призначається, як правило, офіцер з підрозділу, що несе комендантську службу, або офіцер управління загону.

Комендантські пости виставляються на вихідному рубежі, рубежах регулювання, а також на переправах, біля тунелів, на вузьких дорогах.

Стаття 251. Організація комендантської служби відображається в плані комендантської служби, який розробляється на карті з пояснювальною запискою.

На карті показуються: маршрути руху, комендантські ділянки (райони), шляхи евакуації населення і підвезення матеріально-технічних засобів, райони розташування підрозділів, пункти управління, вихідний рубіж регулювання, переправи і переходи, склад і місце розташування комендантських постів, постів регулювання руху та радіаційно-хімічного контролю, а також контрольні-пропускні пункти, маршрути і райони, де комендантська служба організована управлінням загону, розміщення медичних пунктів, пунктів спеціальної обробки, продовольчих пунктів, заправки паливом і технічної допомоги, збірних пунктів пошкоджених машин.

У пояснювальній записці зазначаються: завдання комендантської служби, залучені сили, засоби та їх розподіл, час і порядок згортання комендантської служби і звільнення певних маршрутів, порядок доповіді управлінню загону про стан маршрутів, радіаційну, хімічну, біологічну (бактеріологічну), пожежну обстановку, організація зв'язку та управління.

План комендантської служби підписує заступник керівника органу управління (підрозділу).

Стаття 252. У розпорядженні вищестоящего керівництва щодо комендантської служби вказується: де і коли повинна бути організована комендантська служба, яке завдання вона виконуватиме, на що слід звернути особливу увагу, коменданти маршрутів (ділянок, районів), сили і засоби, що відряджаються в їх розпорядження, черга та час проходження підрозділами

встановлених рубежів (пунктів) регулювання, порядок організації зв'язку, терміни готовності та порядок згорання комендантської служби.

Технічне забезпечення

Стаття 253. Основна мета технічного забезпечення – підтримання високого рівня готовності техніки до дій підрозділів Оперативно-рятувальна служба цивільного захисту за призначенням.

Технічне забезпечення включає в себе:

своєчасне забезпечення підрозділів технікою та технічним майном за встановленими нормами (штатам, табелям);

облік та перерозподіл техніки та технічного майна;

організація технічно правильної експлуатації техніки та підтримання її в постійній готовності до застосування;

організація евакуації техніки;

організація своєчасного та якісного ремонту техніки; впровадження передових методів ремонту, підвищення ефективності роботи ремонтних підрозділів;

контроль за експлуатацією та ремонтом техніки, за виконанням керівних документів з питань технічного забезпечення.

Основна мета досягається шляхом комплектування підрозділів відповідно до штатного розкладу і табелів, правильного використання і техніки, постійного контролю за експлуатацією і технічним станом та техніки, ретельної підготовки і техніки до застосування, налагодження своєчасного і якісного та техніки, що вийшли з ладу як у період підготовки, так і в процесі проведення рятувальних робіт, створення у встановлених обсягах запасів технічного майна, своєчасного забезпечення ремонтних підрозділів запасними частинами та матеріалами, організації підготовки водіїв (водіїв-механіків), фахівців-ремонтників.

Технічне забезпечення включає: визначення завдань та заходів, послідовність їх виконання за місцем та часом; визначення порядку та способів використання сил та засобів технічного забезпечення; постановка завдань з технічного забезпечення аварійно-рятувальним підрозділам та силам і засобам технічного забезпечення; контроль за ходом виконання поставлених завдань та надання допомоги.

Стаття 254. Технічне забезпечення організовується на основі рішення та вказівок керівника органу управління (підрозділу), а також розпоряджень старших начальників відповідних служб. При цьому визначаються: завдання технічного забезпечення, терміни, райони, обсяги, порядок обслуговування техніки, час, на який вони повинні бути готові до використання, терміни та порядок поновлення запасів технічного майна, експлуатаційних матеріалів, порядок і терміни відновлення техніки, що вийшли з ладу, шляхи евакуації, організація управління, зв'язку та взаємодії.

Стаття 255. Начальники підрозділів безпосередньо організовують заходи технічного забезпечення і несуть відповідальність за повноту і своєчасність їх виконання, а також готовність до використання і правильну

експлуатацію рятувального оснащення, техніки та матеріальних засобів у своїх підрозділах.

Заходи технічного забезпечення начальники підрозділів узгоджують із начальником відділу матеріально-технічного забезпечення.

Стаття 256. Завдання технічного забезпечення виконуються силами та засобами підрозділу технічного забезпечення з можливим використанням місцевої промислової бази.

Підрозділи технічного забезпечення розгортаються для роботи і пересуваються відповідно до плану і за розпорядженням начальника відділу матеріально-технічного забезпечення, затвердженим керівником органу управління (підрозділу). В районах призначення вони розміщуються розосереджено, з дотриманням технологічних вимог технічного обслуговування та ремонту.

Метрологічне забезпечення

Стаття 257. Метрологічне забезпечення полягає в проведенні організаційно-технічних заходів, спрямованих на дотримання необхідної точності вимірів та підвищення достовірності вимірювальних параметрів рятувального обладнання і техніки з метою підтримання їх у постійній готовності до застосування.

Стаття 258. Основними завданнями метрологічного забезпечення є: забезпечення правильного використання і утримання, своєчасної атестації, перевірки, повірки, регулювання, ремонту, вилучення з використання пошкоджених та забракованих засобів виміру, а також створення обмінного фонду вимірювальних приладів, навчання особового складу правилам експлуатації і використання засобів виміру для контролю параметрів рятувального обладнання і техніки.

Стаття 259. Атестацію, перевірку (повірку) та ремонт засобів вимірювання проводить лабораторія Українського науково-дослідного інституту цивільного захисту і територіальні органи Держстандарту.

В основному підрозділі призначається позаштатний керівник метрологічної служби, а в підпорядкованих підрозділах позаштатний метролог.

Стаття 260. Начальники підрозділів та служб загону зобов'язані забезпечувати правильну експлуатацію і зберігання засобів виміру в підрозділах, контролювати їх технічний стан, вживати необхідних заходів для своєчасної заміни та ремонту засобів вимірювання, навчати особовий склад їх правильній експлуатації.

Тилове забезпечення

Стаття 261. Тилове забезпечення організовується з усіх видів діяльності з метою створення умов для виконання поставлених завдань. Воно включає: матеріальне, транспортне, інженерно-аеродромне, аеродромно-технічне, медичне, ветеринарне, торговельно-побутове, квартирно-експлуатаційне, фінансове забезпечення.

Основними завданнями тилового забезпечення є: прийом, утримання і доставка запасів пально-мастильних матеріалів, харчових продуктів, води, речового, інженерного, медичного майна та інших матеріальних засобів; заправка техніки паливом; забезпечення особового складу гарячою їжею; ремонт техніки тилу; дезінфекція; евакуація несправної техніки та майна тилу.

Стаття 262. Організація тилового забезпечення полягає у проведенні комплексу заходів, спрямованих на підготовку тилу: визначення порядку розміщення і руху тилкових сил та засобів, добір засобів, підтримання в робочому стані шляхів підвезення й експлуатації, узгодження дій сил і засобів тилу та інших підрозділів з питань тилового забезпечення частин, взаємодія тилу загону з територіальними органами матеріального забезпечення цивільного захисту, охорона тилкових об'єктів, розгортання системи управління тилом, організація використання місцевих ресурсів.

Стаття 263. Основою організації тилового забезпечення є рішення керівника органу управління (підрозділу) і його вказівки щодо цього питання. Він, зокрема, визначає: завдання тилу, напрям зосередження основних зусиль, райони розташування тилу, напрям його переміщення, терміни створення та обсяги запасів матеріальних засобів і порядок їх підвезення, норми використання пального (а за потреби – й інших матеріальних засобів), порядок і терміни додаткової заправки техніки паливом, шляхи підвезення й евакуації, основні заходи охорони тилу.

Стаття 264. Управління тилковим забезпеченням керівник органу управління (підрозділу) здійснює особисто, через відділ матеріально-технічного забезпечення, а також через безпосередньо підпорядкованих йому начальників служб.

Управління загону повинно: мати оперативну інформацію про забезпеченість матеріальними засобами і транспортом, стан і можливості тилкових підрозділів, шляхи підвезення й евакуації, кількість хворих та уражених, своєчасно доводити до заступників начальника загону, начальників служб розпорядження і вказівки начальника щодо тилового забезпечення, інформацію про зміни в обстановці, завдання загону та інші дані, необхідні для планування й організації тилового забезпечення, узгоджувати роботу вищезазначених посадових осіб з питань тилового забезпечення залежно від завдань частини, виділяти за вказівками керівника органу управління (підрозділу) додаткові сили для охорони матеріальних засобів.

Стаття 265. Начальник відділу матеріально-технічного забезпечення безпосередньо організує тилове забезпечення. Він несе відповідальність за всебічну підготовку тилу, узгоджене розташування і рух підрозділів тилу, підвезення всіх видів матеріальних засобів, раціональне використання автомобільних підрозділів, шляхів підвезення й евакуації, а також всі види тилового і технічного забезпечення підпорядкованих служб, захист, охорону та управління тилом. Його вказівки з цих питань є обов'язковими для всіх

начальників служб, начальників підрозділів.

Начальник відділу матеріально-технічного забезпечення організовує взаємодію з місцевими органами виконавчої влади.

Матеріальне забезпечення

Стаття 266. Матеріальне забезпечення аварійно-рятувальних підрозділів **Оперативно-рятувальної служби цивільного захисту** має на меті своєчасне і повне забезпечення потреб у рятувальному обладнанні, техніці, пальному, продовольстві, речовому, медичному, інженерному, хімічному, квартирному та іншому майні, матеріалах та спеціальних рідинах різного призначення, а також у воді.

Матеріальне забезпечення тилових служб організовує начальник відділу матеріально-технічного забезпечення загону.

Матеріальні засоби отримуються та підвозяться зі складів. Пошкоджене рятувальне обладнання, техніка та майно відновлюються.

У виняткових випадках підрозділи можуть забезпечуватись окремими видами матеріальних засобів за рахунок місцевих ресурсів, виділених рішенням начальника цивільного захисту, якому підпорядковується загін.

Стаття 267. Для безперебійного забезпечення підрозділу створюються в установлених розмірах запаси матеріальних засобів. Вони утримуються на складах загону, на транспортних засобах та безпосередньо при особовому складі.

Запаси матеріальних засобів поділяються на витратну і встановлену непорушну частину (щодо пального – незнижувальний запас), які використовуються з дозволу керівника органу управління (підрозділу) при реагуванні на надзвичайні ситуації.

Запаси матеріальних засобів зберігають і транспортують у встановленому порядку, що забезпечує їх надійне зберігання та використання за призначенням.

Стаття 268. Підвезення матеріальних засобів – одне з головних завдань матеріального забезпечення. Воно здійснюється за будь-яких умов з метою своєчасного поповнення їх витрат і втрат у загоні.

Безперебійність підвезення досягається шляхом: чіткого його планування, своєчасного наближення складів із запасами матеріальних засобів, підтримання транспортних засобів у постійній готовності та централізованого їх використання, підтримання шляхів підвезення й евакуації у робочому стані, завчасної підготовки матеріальних засобів до перевезень, використання контейнерних, пакетованих перевезень та механізації вантажно-розвантажувальних робіт, максимального скорочення кількості перевантажень, безперервним управлінням підвезеннями.

Підвезення планує та організовує начальник відділу матеріально-технічного забезпечення загону відповідно до рішення керівника органу управління (підрозділу), завдань, які виконують підрозділи, їх матеріальних потреб та наявності запасів у загоні.

Підвезення матеріальних засобів здійснюється транспортними засобами

загону від складів (баз) безпосереднього постачальника до складів загону.

Стаття 269. У разі доставки матеріальних засобів загону повітряним транспортом, начальник відділу матеріально-технічного забезпечення спільно з начальником служби інженерного забезпечення організовує підготовку майданчиків для посадки транспортних засобів або отримання вантажів з повітря, розвантаження літаків (вертольотів), підвезення вантажів до підрозділів, а також відправлення уражених та хворих рейсом.

Стаття 270. З висуненням загону у район надзвичайної ситуації начальник відділу матеріально-технічного забезпечення, відповідно до рішення керівника органу управління (підрозділу) та розробленого плану, організовує вивезення матеріальних засобів у встановлені райони, розгортає тилові підрозділи, налагоджує харчування особового складу підрозділу, забезпечує підрозділи матеріалами для спорудження сховищ для особового складу, техніки та запасів матеріальних засобів, поповнює запаси продовольства, пального та інших матеріальних засобів, здійснює взаємодію з місцевими органами виконавчої влади з питань матеріального забезпечення підрозділів та приданих формувань.

Особовому складу тричі на добу, у встановлений керівником органу управління (підрозділу) час, має бути забезпечено гаряче харчування. Якщо обстановка сприяє цьому, готова їжа може доставлятися до місця роботи.

У районах, заражених небезпечними хімічними речовинами, приготування та вживання їжі дозволяється тільки у спеціальних спорудах, обладнаних фільтровентиляційними установками. У районах, уражених біологічними (бактеріологічними) засобами попередньо проводять ретельну дезінфекцію території, похідних кухонь та обладнання, експертизу питної води та харчів, а також санітарну обробку особового складу. Для приготування їжі в зонах зараження продукти харчування та воду доставляють у герметичній тарі і використовують після відповідної обробки тари, з дозволу начальника медичної служби загону.

Стаття 271. Керівник органу управління (підрозділу) повинен постійно контролювати наявність пального у баках машин та запаси пально-мастильних матеріалів на складах. Відповідальність за своєчасне забезпечення підрозділів пально-мастильними матеріалами і організацію заправки техніки несе начальник відділу матеріально-технічного забезпечення. За своєчасну заправку техніки в підрозділах відповідають начальники підрозділів.

Для забезпечення безперервної роботи інженерну та автомобільну техніку заправляють паливом на місці роботи, автомобілі також можуть заправлятися на складі загону або на місцевих АЗС. Для підвищення оперативності виконання рятувальних та інших невідкладних робіт на шляху підвезення та евакуації розгортають польові заправні пункти, що створюються за рахунок сил та засобів загону. Для заправки машин нарівні з автозаправниками використовують бортові автомобілі, на яких установлюють ємності з паливом та заправними засобами.

Стаття 272. Речове майно підрозділам відпускається за нормами постачання на чисельність особового складу за списками, посезонно на літній та зимовий періоди, а також для зміни фактично зношеного, втраченого під час виконання завдання чи зараженого майна.

Для заміни обмундирування, білизни, взуття та спорядження, які стали непридатними для вжитку чи зазнали зараження, на складах і медичних пунктах слід постійно тримати нормовані запаси речового майна. Миття особового складу проводиться щоденно, з обов'язковою заміною білизни, в окремих випадках, за рішенням керівника органу управління (підрозділу), термін може зменшуватись.

Медичне забезпечення

Стаття 273. Медичне забезпечення організовується з метою підтримання боєздатності та зміцнення здоров'я особового складу, запобігання виникненню та поширенню інфекційних захворювань, своєчасного надання медичної допомоги ураженим і хворим, їх своєчасної евакуації, лікування та якнайшвидшого одужання. Воно включає: лікувально-евакуаційні, санітарно-гігієнічні, протиепідемічні заходи, заходи медичної служби, спрямовані на захист особового складу від усіх видів ураження, а також забезпечення медичним майном.

Стаття 274. Організація медичного забезпечення підрозділів обов'язок начальників усіх ступенів. Начальник медичного пункту (служби) загону організовує і підтримує взаємодію з тилом, хімічною, інженерною та іншими службами, а також з місцевими органами охорони здоров'я.

Стаття 275. Лікувально-евакуаційні заходи під час рятувальних та інших невідкладних робіт організовуються всіма начальниками підрозділів та начальниками медичних пунктів і здійснюються рятувальниками, медичним персоналом загону та приданих медичних сил. Вони включають: розшук потерпілих та уражених, своєчасне надання їм медичної допомоги, збір, вивезення (винесення) потерпілих та уражених до місця розташування медичних пунктів загонів чи до найближчих загонів першої медичної допомоги, сортування й підготовку до евакуації хворих та уражених у лікувальні заклади, на лікарняні бази.

Стаття 276. Першу медичну допомогу ураженим та хворим може надавати сам особовий склад у вигляді самопомоги та взаємодопомоги безпосередньо на ділянці (об'єкті) робіт, а також особовий склад підрозділів, виділених для проведення рятувальних та інших невідкладних робіт. Долікарська (фельдшерська) та перша лікарська допомога надається у медичному пункті загону.

Стаття 277. Для успішного здійснення лікувально-евакуаційних заходів сили та засоби медичної служби групуються відповідно до конкретної обстановки та завдань, що виконуються. Медичні підрозділи максимально можливо наближуються до об'єктів та осередків найбільших втрат. Це, зокрема, передбачає своєчасне розгортання медичних підрозділів,

оперативний розшук, збір та вивезення (винесення) потерпілих у найкоротші строки, своєчасне надання їм першої медичної допомоги й евакуацію в найближчі лікувальні заклади. Перелік лікувальних закладів та маршрути евакуації уражених та хворих визначаються начальником медичного пункту (служби) підрозділу та доводяться до підлеглих після прибуття до пункту тимчасової дислокації.

Стаття 278. Медичні підрозділи повинні приймати уражених та хворих з урахуванням ступеня тяжкості загального стану та специфіки ураження і надавати їм медичну допомогу незалежно від того, до якого підрозділу вони належать.

З метою більш оперативного надання медичної допомоги ураженим медичний пункт загону розгортають на ділянці (об'єкті) робіт підрозділів загону.

Стаття 279. За евакуацію уражених та хворих відповідає керівник органу управління (підрозділу), а безпосередньо організовує начальник медичного пункту (служби) з використанням санітарного транспорту і транспорту загального призначення.

Медичне забезпечення приданих підрозділів організовує начальник медичного пункту (служби) того підрозділу, якому вони підпорядковані.

Збір, винесення (вивезення) уражених та хворих із осередків ураження у найближчі сховища, до місць їх посадки на транспорт і до шляхів підвезення та евакуації здійснюються силами і засобами рятувальників та медичного пункту (служби). Якщо постає потреба евакуювати уражених та хворих, розпорядженням керівника органу управління (підрозділу) на допомогу медичному підрозділу додатково виділяються особовий склад та автотранспорт.

Інфіковані хворі евакуюються в ізолятори медичних підрозділів, в інфекційні госпіталі чи лікарні окремо від інших уражених та хворих.

Після транспортування інфекційних хворих санітарним транспортом проводиться його заключна дезінфекція.

Стаття 280. Санітарно-гігієнічні та протиепідемічні засоби включають:

- медичний контроль за станом здоров'я особового складу;
- санітарний нагляд за умовами праці, розміщення харчування, водопостачання, банно-пральним обслуговуванням особового складу, а також за похованням загиблих (померлих) службовців;
- медичну експертизу продуктів харчування та питної води;
- оцінку санітарно-гігієнічного стану загону, району його робіт та розташування, прогнозування впливу несприятливих факторів зовнішнього середовища на здоров'я особового складу, розробку пропозицій щодо збереження та зміцнення здоров'я особового складу;
- санітарно-епідеміологічну розвідку;
- заходи, спрямовані на зниження сприйнятливості особового складу до інфекцій, локалізацію та ліквідацію інфекційних захворювань у частинах (підрозділах) в районах їхніх дій.

Стаття 281. Ізоляційно-обмежувальні заходи у підрозділах означають встановлення режиму обсервації або карантину.

Режим обсервації встановлює керівник органу управління (підрозділу) під час виникнення спалахів інфекційних захворювань серед особового складу. Він передбачає обмеження виїзду (виходу) з району розташування підрозділу та в'їзду (входу) до нього людей, а також контактів особового складу з особовим складом інших підрозділів, невоєнізованих формувань та місцевим населенням, завчасне виявлення та ізоляцію хворих, проведення лікувально-профілактичних та протиепідемічних заходів.

В умовах режиму обсервації підрозділи продовжують виконання завдання.

Якщо серед особового складу виявлено випадки інфекційних захворювань невідомої етіології, які швидко розповсюджуються і загрожують боєздатності загону, в осередку біологічного (бактеріологічного) ураження за рішенням керівника центрального органу виконавчої влади, який забезпечує формування та реалізацію державної політики у сфері цивільного захисту впроваджується режим карантину і визначається порядок використання підрозділів, щодо яких його встановлено.

Режим карантину передбачає: охорону (оточення) району розташування підрозділів, що перебувають у режимі карантину, заборону виїзду (виходу) з осередку ураження людей та виведення техніки й інших матеріальних засобів без попереднього знезараження, жорстке обмеження в'їзду (входу) до осередку ураження, проведення лікувально-евакуаційних, санітарно-гігієнічних чи протиепідемічних заходів.

Стаття 282. Коли підрозділи діють у районах, які зазнали наслідків надзвичайних ситуацій, начальник медичного пункту (служби) підрозділу організує: медичне спостереження за особовим складом, санітарно-гігієнічні, протиепідемічні заходи, контроль за їх проведенням у підрозділах, взаємодію з медичною службою і службою захисту тварин та рослин цивільного захисту району (міста, області, Автономної Республіки Крим).

У період ліквідації наслідків надзвичайних ситуацій начальник медичного пункту (служби) підрозділу організує медичне забезпечення підрозділів, які проводять рятувальні та інші невідкладні роботи.

ОСНАЩЕННЯ ПЕРЕСУВНОГО ПУНКТУ УПРАВЛІННЯ

Варіант № 1

Група управління

Автомобіль штабний (обладнаний робочим місцем Уповноваженого керівника робіт з ліквідації надзвичайної ситуації, робочими місцями групи управління, засобами зв'язку, комп'ютерною технікою, місцем зберігання документів тощо) на базі автобуса "Богдан", "Еталон" – 2 одиниці.

Автомобіль забезпечення (призначений для доставки, розміщення, відпочинку особового складу, обладнаний побутовими засобами) на базі автомобіля КАМАЗ, УРАЛ – 1 одиниця.

Автомобіль радіаційної та хімічної розвідки типу УАЗ-469РХ	– 1 од.
Оперативна машина (легковий повнопривідний автомобіль)	– 1 од.
Персональний комп'ютер (ноутбук)	– 3 од.
Принтер	– 2 од.
Сканер	– 1 од.
Ксерокс	– 1 од.
Тел/факс	– 2 од.
Цифрова відеокамера	– 1 од.
Цифровий фотоапарат	– 1 од.
Мобільні радіостанції	– 2 од.
Супутниковий телефон	– 1 од.
Мобільний телефон	– 2 од.

Вузол зв'язку:

Командно-штабна машина з комплектом радіостанцій (пересувна радіостанція) типу Р-142	– 1-2 од.
Міні АТС (на 10 абонентів)	– 1 комплект

Група забезпечення

Автомобілі вантажні типу ЗИЛ, КАМАЗ, КРАЗ (для перевезення майна)	– 3 од.
Кухня польова (КП-130, КП-125)	– 1 од.
Автофургон комбінований (АФК) для перевезення продовольства	– 1 од.
Причіп рефрижератор для зберігання продовольства	– 1 од.
Автоцистерна для перевезення води (ЦВ 1,2)	– 1 од.
Автомобіль санітарний з наметом	– 1 од.
Намети УСТ (УСБ) для відпочинку особового складу з комплектом ліжок	– 1-2 од.
Намет під їдальню з комплектом кухонної меблі	– 1 од.
Печі опалювання	– 3 од.
Електростанція освітлювальна (АБ-4)	– 1 од.
Польовий вмивальник (на 5 кранів)	– 1 од.
Біотуалет (туалет польовий)	– 1 од.

Варіант № 2

Структурними елементами пересувними пунктами управління є:

а) автомобіль оперативної групи 1 – 2 од. (дообладнується, на базі існуючих автомобілів " ", які після ремонту або технічного обслуговування укомплектовуються необхідними технічними засобами зв'язку, документування та комп'ютерною технікою).

б) штабні автомобілі – 2 од. (створюються на базі автобусу типу "Богдан", "Еталон");

в) штабний автомобіль № 1 – робоче місце керівника оперативного складу, призначений для особистої роботи керівника оперативного складу, проведення службових нарад, постановки завдань та заслуховування посадовців. Обладнується засобами зв'язку, підтримки інформації та відповідними робочими місцями;

г) штабний автомобіль № 2 – робоче місце оперативного складу та цілодобового чергування для проведення організаційного та інформаційно-аналітичного забезпечення заходів реагування, управління процесом реагування. Обладнується на 4-5 робочих місць оперативного складу. Забезпечується засобами зв'язку, комп'ютерною технікою та локальною комп'ютерною мережею. Кожне робоче місце оперативного складу, крім того обладнується для розміщення та зберігання документів тощо;

д) автомобіль забезпечення – 1 од. Призначений для доставки, розміщення, відпочинку та прийому їжі оперативного складу. Для організації 4-6 місць відпочинку оперативного складу автомобіль забезпечення обладнується кухонним модулем, відкидними столами для прийому їжі, сантехнічним модулем, шафами для особистих та інших речей оперативного складу управління, побутовою технікою (холодильник, біотуалет, газова плита);

е) безпілотний літальний апарат для вирішення завдань розвідки та моніторингу надзвичайних ситуацій. Літак виготовлений у вигляді авіамоделі з розмахом крил у розмірі 1 м. та призначений для ведення цифрової відео-та фотозйомки території і окремих об'єктів. На борту літака встановлені вертикально-нерухомі та керовані камери. Інформація, що відзнята цими камерами в реальному режимі часу передаватися до Центру управління або накопичуватися на борту літака.

Літак може транспортуватися у будь-якому автомобілі пересувного пункту управління.

**ОБЛАДНАННЯ АВТОМОБІЛІВ ПЕРЕСУВНОГО ПУНКТУ УПРАВЛІННЯ
ТЕХНІЧНИМИ ЗАСОБАМИ**

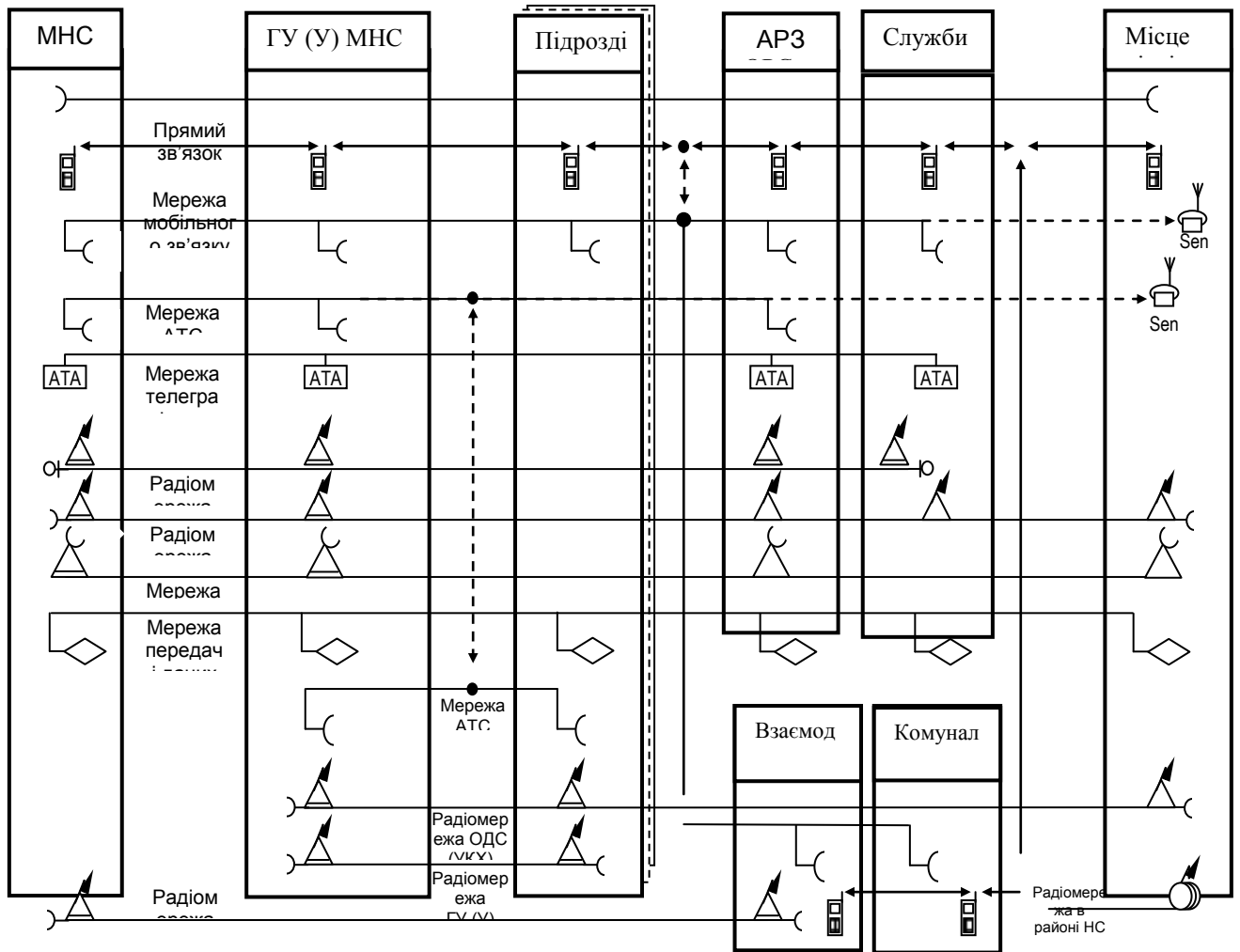
Технічні засоби		Оперативний автомобіль	Штабний автомобіль Уповноваженого керівника робіт	Штабний автомобіль оперативного складу	Автомобіль забезпечення
1.	2	3	4	5	6
1.	Індивідуальна радіостанція транкінгового зв'язку ICOM IC-F21	2	2	1	1
2.	Мобільна радіостанція (для зв'язку з повітряними суднами) ICOM IC-A110	1		1	
3.	Мобільний телефон (автомобільний) GSM 900/1800	1	1	1	
4.	Супутниковий телефон TRES		1		
5.	Мобільна станція ретранслятор транкінгового зв'язку ICOM IC-FR4000 50 W		1		
6.	Цифрова АТС "Меридіан" з функціями DECT	1	1	1	
7.	Мобільний Інтернет	1	1	1	
8.	Цифрова відеокамера Sony DCR PC350	1	1		
9.	Цифровий фотоапарат Olympus CAMEDIA C-765 Ultra Zoom	1			
10.	Цифровий диктофон	1	1	1	
11.	Карта пам'яті Secure Digital 1.0G San Disk Extreme	1	1	1	
12.	Notebook PV406AW Ноутбук HP Compaq nc8230 P-M 750 (1.86G), 15.4WSXGA+WVA, 512MB DDR RAM, 60 GB HDD, DVD/CDRW Combo, 56K Modem, Gbit NIC, PM, 802.11 b/g, Bluetooth, Windows XP Pro,	1	1	1	

	Відеокамера Logitech QuickCam for Notebooks Pro, USB				
13.	Notebook PV406AW Ноутбук HP Compaq nc8230 P-M 750 (1.86G), 15.4WSXGA+WVA, 512MB DDR RAM, 60 GB HDD, DVD/CDRW Combo, 56K Modem, GBit NIC, PM, 802.11 b/g, Bluetooth, Windows XP Pro			4	
14.	Сканер Epson 1670	1		1	
15.	Портативний інвертор APC Travel Power AC 75	3	1	8	
16.	Принтер HP Dj 6543	1		1	
17.	Ксерокс HP PSC2353	1		1	
18.	Мережевий розподільувач, система побудови бездрото- вої локальної мережі			1	
19.	Мультимедійний проектор		1		
20.	Емблема належності до МНС	1	1	1	1
21.	Сигнально гучномовний пристрій (із дозволом) "Стріла"	1		1	
22.	GPS (навігатор)	1			
23.	Кейс для обладнання	1	1	1	
24.	Екран для демонстрацій		1		
25.	Переносна електростанція	1		1	
26.	Холодильник	1			1
27.	Пристрій безперебійного живлення BUPS RS 1000	1	1	1	
28.	Біотуалет				1
29.	Система очищення питної води				1
30.	Газова плита				1

ВАРІАНТ РОЗГОРТАННЯ ПЕРЕСУВНОГО ПУНКТУ УПРАВЛІННЯ

СХЕМА ОРГАНІЗАЦІЇ ЗВ'ЯЗКУ ПРИ ЛІКВІДАЦІЇ НАДЗВИЧАЙНОЇ СИТУАЦІЇ

**ПЕРЕЛІК ТЕХНІКИ ТА МАЙНА ЗВ'ЯЗКУ НЕОБХІДНИЙ ДЛЯ
ОРГАНІЗАЦІЇ ЗВ'ЯЗКУ У ВИПАДКУ НАДЗВИЧАЙНОЇ СИТУАЦІЇ (варіант)**

1. Радіостанція Р-142 (Р-140) – 1 к-т.
 2. Індивідуальні УКХ радіостанції типу «Kenwood». – 20 к-тів.
 3. Радіоподовжувач телефонної лінії типу «Senaо».
 4. Термінал супутникового зв'язку.
 5. Кабель польовий П-274 – 10 км.
 6. Телефонні апарати ТА-57 – 10 к-тів.
 7. Комутатор П – 193 – 1 к-т. (мініАТС)
 8. Засоби озвучення.
 9. ПЕОМ «Notebook».
- Пристрої для забезпечення зв'язку, передачі даних та супутникової навігації:
інфрачервоний порт;
Bluetooth;
Wireless LAN 802.11a/b/g;
Факс-модем для телефонної лінії;
Модем для роботи з КХ та УКХ радіостанціями;
Модем РСМСІА, або Express Card для роботи з оператором мобільного зв'язку;
GPS модуль;
Card reader.
- Програмне забезпечення
Windows XP (Windows Vista);
Програмне забезпечення "Mix" для роботи з КХ та УКХ радіостанціями;
Office 2003 (Office 2007);
VentaFax;
карта України для GPS.
10. Портативний принтер.
 11. Портативний сканер.
 12. Мобільний телефон з підтримкою Bluetooth, EDGE та камерою не менше 2 мегапікселів.
 13. Силовий агрегат (електростанція).
 14. Факсимільний апарат.
 15. Джерело безперебійного живлення.